

LGBTİ+'LARIN İNSAN HAKLARI 2018 YILI RAPORU

LGBTİ+'LARIN İNSAN HAKLARI 2018 YILI RAPORU

HAZIRLAYAN
AVUKAT YASEMİN ÖZ

LGBTİ+'LARIN İNSAN HAKLARI 2018 YILI RAPORU

Hazırlayan
Avukat Yasemin Öz

Yayımlayan: Kaos GL Kültürel Araştırmalar ve Dayanışma Derneği
Birinci Baskı: Mayıs 2019, Ankara

Bu kitap parayla satılamaz. İnsan haklarının desteklenmesi amacıyla yapılan ve ticari olmayan etkinliklerde serbestçe kullanılabilir.

Kaos GL Derneği

PK 12 Tunus PTT Kavaklıdere Çankaya - Ankara
Telefon: +90 312 230 0358
Faks: +90 312 230 6277
E-posta: bilgi@kaosglderneği.org
www.kaosgl.org
www.kaosglderneği.org

Tasarım
CeketMedya

Basım
Ayrıntı Basımevi, Ostim-Ankara
Sertifika No: 13987

Bu rapor, İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı'nın (SIDA) desteğiyle yayımlanmıştır. Bu, rapor içeriğinin SIDA'nın resmi görüşlerini yansıttığı anlamına gelmemektedir.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	5
LGBTİ+'LARIN İNSAN HAKLARINA İLİŞKİN BULGULAR.....	7
I. YAŞAM HAKKI ve LGBTİ+'LARA YÖNELİK NEFRET CİNAYETLERİ	7
II. NEFRET SUÇLARI	12
III. NEFRET SÖYLEMİ.....	18
IV. CİNSEL ŞİDDET SUÇLARI.....	30
V. İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE YASAĞI.....	31
VI. KİŞİ ÖZGÜRLÜĞÜ VE GÜVENLİĞİ.....	35
VII. ÖZEL HAYATIN KORUNMASI.....	38
VIII. İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ.....	39
IX. TOPLANTI VE GÖSTERİ YÜRÜYÜŞÜ HAKKI	43
X. ÇALIŞMA HAKKI.....	55
XI. EĞİTİM HAKKI.....	69
XII. SAĞLIK HAKKI.....	78
XIII. SEYAHAT VE YERLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜ İLE MÜLKİYET HAKKI	81

XIV. MAL VE HİZMETLERE ERİŞİM	86
XV. ÜREME HAKKI - İNTERSEKSLERİN HUKUKİ DURUMU	88
XVI. EVLENME VE AİLE KURMA HAKKI.....	91
XVII. SOSYAL GÜVENLİK HAKKI	93
XVIII. TUTUKLU VE HÜKÜMLÜ KİŞİLERİN HAKLARI.....	93
XIX. YABANCILAR İLE SIĞINMACI-GÖÇMEN-MÜLTECİLERİN HAKLARI... 99	
XX. SİYASİ KATILIM HAKKI	105
XXI. BİLİMSEL İLERLEMELERDEN YARARLANMA HAKKI	106
XXII. BİLGİ EDİNME HAKKI	106
XXIII. ASKERLİK.....	110
SONUÇ	115

GİRİŞ

Kaos GL Derneği olarak LGBTİ+'ların İnsan Haklarını İzleme 2018 Yılı Raporu'nu hazırlarken hak ve özgürlük kategorilerini başlıklar halinde ele almayı, her hak ve özgürlüğü düzenleyen ulusal ve uluslararası mevzuata başlık altında yer vermeyi ve o hak-özgürlük kategorisinde 2017 ve 2018 yılında gerçekleşmiş veya önceki yıllarda gerçekleşmiş olup 2018 yılında hâlâ yargı süreçleri devam eden olumlu ve olumsuz vakalardan genel tabloyu gösterebilecek kadarını rapor kapsamında ele almayı hedefleyen bir yaklaşım seçtik. İki yıllık süreç içerisinde gerçekleşmiş her ihlal ve olayın bilgisine erişmemiz ve her bir vakayı rapor kapsamında detaylı ele almamız kuşkusuz mümkün değil. Bu nedenle rapor ancak varlığını tespit edebildiğimiz ihlal ve olayları yansıtmakta. Ayrıca, nefret söylemi gibi ihlal sayısının çok yüksek olduğu kategorilerde, genel çerçeveyi çizebilecek sınırlı sayıda ihlale yer verebildik, tespit ettiğimiz toplam ihlal sayısını rakamsal olarak ifade etmekle yetindik. Keza, rapor kapsamında ele alınan nefret söylemi gibi özel alanlarda, o yıl veya önceki yıllarda tematik olarak hazırladığımız diğer raporlara da atıf yaptık.

Bunun yanı sıra, bu rapor kapsamında tekrara düşmemek açısından, detaylı mevzuat incelemesi konusunda geçmiş yıllarda hazırlanan ve hazırlık sürecinde yer aldığımız LGBTİ+'ların (lezbiyen, gey, biseksüel, trans, interseks...) insan haklarını izleme raporlarına atıf yapmayı tercih ettik. Ancak, raporda yer verilen bilgilerle, ilgili hak-özgürlük kategorisine ilişkin bilgi edinmeye çalışan kişi ve kurumların, o kategoriye ilişkin temel düzenlemelere erişimini sağlayacak bir metot uygulayabildiğimizi düşünüyoruz.

Rapor kapsamında, 2018 yılında LGBTİ+'lara yönelik insan hakları ihlallerine ilişkin **toplam 89 vaka** ele alınmıştır. İhlallerin hak kategorilerine göre dağılımına bakmak gerekirse; dört nefret cinayeti, on nefret suçu, yirmi üç nefret söylemi, işkence ve kötü muamele yasağı ihlali ile ilgili altı vaka, kişi özgürlüğü ve güvenliğinin ihlali konusunda üç, özel hayatın gizliliğinin ihlali anlamında bir, ifa-

de özgürlüğünün ihlali anlamında beş, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme haklarının ihlali anlamında dört, çalışma yaşamında ayrımcılıkla ilgili beş, eğitim alanında ayrımcılıkla ilgili on üç, sağlık alanında ayrımcılıkla ilgili üç, barınma hakkının ihlali alanında ayrımcılıkla ilgili bir, mal ve hizmetlere erişim konusunda ayrımcılıkla ilgili dört, cezaevindeki LGBTİ+'lara yönelik hak ihlalleri ile ilgili dört, mültecilere yönelik hak ihlalleri ile ilgili üç vakaya raporda detaylı yer verilmiştir.

Bununla birlikte, 2018 yılında Kaos GL mağdur ve tanık ifadelerine dayalı nefret suçları raporlamasına devam etmiştir.¹ Bu araştırmaya toplam 62 sayıda nefret suçu bildirilmiştir. Bu senenin bulguları daha önceki yıllar ile tutarlılık göstermektedir. Buna göre nefret suçlarının büyük çoğunluğu evde, işyerinde ya da okul, sokak-cadde, hastane, toplu taşıma, park gibi kamusal alanda gerçekleşmiştir. Vakaların yarısından fazlasında failler birden fazla kişidir. Nefret suçlarının çok azı polise, yargı organlarına, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna ve Kamu Denetçiliği Kurumuna bildirilmiştir. Söz konusu kamu yetkililerinin LGBTİ+ haklarını görmezden gelen hatta zaman zaman bizzat ihlal eden yaklaşımları bildirimlerin son derece az sayıda kalmasına neden olmuştur.

LGBTİ+'ların İnsan Haklarını İzleme Raporu kapsamında ele alınan vakalar incelendiğinde de LGBTİ+'lara yönelik olumsuz davranış ve uygulamaların yoğunluğunu şiddetli bir biçimde koruduğu görülecektir. LGBTİ+'lara yönelik ihlallerin görünürlüğünün arttığı ve ihlallere karşı yasal yollara başvurma süreçlerinde artış olduğu raporda görülebilecek diğer sonuçlardır. 2017 ve 2018 yılları, Ankara'da LGBTİ+ etkinliklerin ilk defa ve süresiz olarak yasaklanması gibi daha önce karşılaşılmayan uygulama ve ihlal türlerinin de ortaya çıktığı yıllardır. İhlaller ve görünürlükleri ile birlikte ihlallere karşı yargı makamlarına başvurma sayısındaki artışa rağmen, yargıdan ihlallerin engellenmesine dair olumlu karar alabilme sayısı son derece sınırlıdır. Az sayıda da olsa yargısal kararlarla ihlallerin engellendiği de görülmektedir ve bu kararlara da rapor kapsamında ilgili kategori altında yer verilmiştir. Raporun, LGBTİ+'ların maruz kaldığı hak ihlallerini ve bu ihlallerin sistematik bir biçim arz ettiğini görünür kılarak ihlallerin ortadan kalktığı bir ülke için bir adım olmasını diliyoruz.

Son olarak, Kaos GL Derneği'nin raporu hazırlama sürecinde yer alan Av. Yase-min Öz, Av. Kerem Dikmen, Av. Hayriye Kara ve Av. Emrah Şahin'e, hak ihlallerini haberleştiren ve raporlanmasına katkı sunan KaosGL.org'a, raporun oluşturulma sürecine katılan Murat Köylü ile Damla Umut Uzun'a teşekkür ederiz.

1 <https://kaosgldernegi.org/yayindetay.php?id=253>

LGBTİ+'LARIN İNSAN HAKLARINA İLİŞKİN BULGULAR

I. YAŞAM HAKKI ve LGBTİ+'LARA YÖNELİK NEFRET CİNAYETLERİ

Yaşam hakkı, T.C. Anayasası'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" başlıklı 17. maddesinde şu şekilde düzenlenmiştir: **"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir"**.

Yaşam hakkı; İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 3. maddesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 2. maddesi ile Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 6. maddesinde de düzenlenen en temel insan haklarından olmakla birlikte, son yapılan istatistiki çalışmalara göre Türkiye LGBTİ+'lara yönelik nefret cinayetleri yönünden dünyada üst sıralarda yer almaktadır. TransgenderEurope'un Translara Yönelik Nefret Cinayetlerine ilişkin 2016 yılı raporuna göre, Türkiye 2008 Ocak-2016 Nisan ayları arasında translara yönelik nefret cinayetlerinin sayısal sıralamasında Avrupa'da birinci, dünyada dokuzuncu sırada yer almıştır.²

Bunun yanı sıra, yargıya ve basın yansıyan ve rapor kapsamında ele alınan 2017 ve 2018 yıllarında başlamış yahut halen devam eden vakalardan görüldüğü kadarıyla, LGBTİ+'lara yönelik nefret cinayetlerinin bir kısmında etkin bir soruşturma yürütülmediği, faillerin yakalanmadığı veya yakalanamadığı ve cezasızlık durumunun yaşam hakkı ihlallerini engellemede olumsuz bir etki yarattığını söylemek mümkündür.

2 <https://tgeu.org/transgender-day-of-visibility-2016-trans-murder-monitoring-update/>

LGBTİ+'lara yönelik nefret cinayetlerine ilişkin Türkiye hukuk sisteminde bir yasal düzenleme veya koruma ve önleme politikası mevcut değildir. Bu durum nefret cinayetlerine maruz bırakılan savunmasız grupların içinde yer alan LGBTİ+'lara yönelik nefret cinayetlerinin motivasyonunun engellenememesine neden olmaktadır. Homofobi, bifobi ve transfobinin oldukça meşru karşılandığı Türkiye'de, LGBTİ+'lara koruma sağlayan kanunlar düzenlenmediği sürece, toplumdaki yaygın nefret algısının kırılmasına hayati etki edebilecek yasal katkı sağlanmamış olacaktır.

Kaos GL Derneği olarak 2017 yılında yayımlamış olduğumuz ve yapılan anket çalışması sonucu tespit edilebilen LGBTİ+'lara yönelik 117 nefret suçu vakasının çeşitli kriterlere ve dağılımlara göre analiz edildiği "2017 Yılında Türkiye'de Gerçekleşen Homofobi ve Transfobi Temelli Nefret Suçları Raporu", Türkiye'de homofobi, bifobi ve transfobinin boyutlarını bir dereceye kadar göstermeye çalışmıştık.³

Bu nedenlerle, homofobi, bifobi ve transfobi kaynaklı nefret cinayetlerinin önlenmesi ve LGBTİ+'ların yaşam haklarının etkin bir biçimde korunması için, LGBTİ+'lara yönelik nefret suçlarına karşı yasal düzenlemeler, politikalar, uygulamalar, ilgili kamu personeline yönelik eğitimler ve topluma yönelik farkındalık çalışmaları oluşturulması şarttır.

LGBTİ+'lara karşı 2017 ve 2018 yıllarında işlenen veya bu yıllarda dava süreci devam eden nefret cinayetlerine ilişkin yargıya veya basına yansıdığı ölçüde tespit edebildiğimiz vakalar aşağıda yer almaktadır. 2017 yılında üç, 2018 yılında dört nefret cinayeti işlendiği, önceki yıllarda işlenen iki nefret cinayeti davasının da halen devam ettiği bilgisine ulaşılabilmektedir.⁴

Bu verilerin yanı sıra, Kaos GL Derneği'ne yapılan başvurularda, 1 danışan intihar etmeye yönelik elektronik posta göndermiştir.

3 http://www.kaosglderneği.org/resim/yayin/dl/nefret_suclari__raporu_2017_web.pdf

4 <https://www.gazeteduvar.com.tr/gundem/2018/11/20/turkiye-avrupada-en-cok-trans-cinayeti-islenen-ulke/>

2017 YILINA İLİŞKİN İHLALLER:

Dava başlığı ve konusu	Yönetmen Mustafa Kemal Uzun cinayeti
Mahkemesi	İstanbul Anadolu 9. Ağır Ceza Mahkemesi
Dava özeti/ Davada geline aşama/Dava sonucu	<p>Yönetmen Mustafa Kemal Uzun 10 Aralık 2017’de evinde beyzbol sopası ile darp edilip bıçaklanarak öldürüldü. İhbar üzerine Uzun’un adresine giden ekipler yönetmenin öldürüldüğünü, cep telefonu ve cüzdanın alınmış olduğunu, otomobilinin yerinde olmadığını gördü.</p> <p>Uzun’u, yönetmenliğini yaptığı bir dizide figüran olarak rol alan Osman A.’nın öldürdüğü belirlendi. Cinayetin ardından polis merkezine giderek teslim olan Osman A. ifadesinde, “Mustafa Kemal Uzun’un yönetmenliğini yaptığı bir dizide figüran olarak alıyorum. Dün öğle saatlerinde Mecidiyeköy’de bir kafede Mustafa Kemal Uzun ile buluştuk. Burada biraz sohbet ettikten sonra Şile’ye gittik. Burada da bir kafeye oturduk, çay kahve içtik. Sonra bir balık restoranında yemek yedik. Daha sonra Uzun’un evine geçtik. Burada alkol aldık. Sohbet sırasında aramızda tartışma çıktı. Çok öfkelen dim, bıçakladım, daha sonra da beyzbol sopasıyla başına vurdum” dedi. Osman A.’nın polisteki ifadesinde yönetmenin kendisine rol vereceğini vaat ettiğini anlattığı ve “Rol almak için onun her dediğini yaptım” dediği de öğrenildi.</p> <p>Yönetmen Mustafa Kemal Uzun’u 10 Aralık 2017’de evinde, beyzbol sopası ile darp edip bıçaklayarak öldüren Osman A.’nın 24 Aralık 2018’de görülen son duruşmasında savcı sanığa verilecek cezada “haksız tahrik” indirimi yapılmasını istedi.</p> <p>Savcı mütalaasında sanık hakkında iddianamede istenen “canavarca hisle eziyet çektirerek kasten öldürme” suçundan yeterli delil bulunamadığı, sanığın maktulü öldürdükten sonra eşyalarını alıp götürmesinin “nitelikli yağma” değil “nitelikli hırsızlık” suçunu oluşturduğu belirtti.</p> <p>Mütalaada, Osman A.’nın “haksız tahrik altında kasten öldürme” suçundan 12 yıldan 18 yıla, “nitelikli hırsızlık” suçundan da 5 yıldan 10 yıla kadar hapisle cezalandırılması istendi. Sanık müdafii, mütalaaya katılmadığını belirtti ve esasa ilişkin son savunmalarını hazırlamak için süre istedi.</p> <p>Mahkeme heyeti sanığın tutukluluk halinin devamına karar vererek duruşmayı erteledi.</p> <p>Sosyal medyada, yönetmen Uzun’un katlinin, homofobik nefret cinayeti olduğuna dair değerlendirmeler paylaşıldı.⁵</p>

5 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=27254>

İhlal konusu olay	26.01.2018 tarihinde Hürriyet Gazetesine yansıyan nefret cinayetleri
Olay özeti	<p>Keçiören Tepe Mahallesi’nde 20 Mart 2017’de Baran Aslan, Şenlik Mahallesi’nde 2 Haziran’da Serkan Kılıç ve Yenimahalle Batıkent’te Yılmaz Çetinkaya silahla vurularak öldürüldü. Ankara Emniyet Asayiş Şube Müdürlüğü Cinayet Büro’da görevli uzman dedektiflerden oluşan özel ekip, farklı tarihlerde ve adreslerde işlenen üç cinayetin birbiriyle bağlantılı olduğunu belirledi. Yenimahalle’de bir eve yapılan baskında Yiğit K.G., Ahmet A., Eren E.A. ve Murat K. gözaltına alındı. Şüpheliler, çapraz sorgularında cinayetleri işlediklerini kabul etti.”</p> <p>Bu üç cinayet için soruşturma devam ederken, şüpheliler, iki kişiyi daha öldürerek Ankara Çubuk’ta köy mezarlığına gömdüklerini itiraf ettiler. Köy mezarlığında yapılan kazıda biri bıçakla diğeri silahla öldürülmüş iki erkeğe ait ceset bulundu. Şüphelilerin itirafları cinayetlerin nefret cinayeti olduğunu ortaya koyuyor. Şüpheliler, mezarlığa gömdükleri iki kişiyi “tanımadıklarını, işyerinde ikisini çıplak görünce eşcinsel oldukları” gerekçesiyle öldürdüklerini söylediler.⁶</p>

2018 YILINA İLİŞKİN İHLALLER:

İhlal konusu olay	2018 yılında Hürriyet Gazetesine yansıyan nefret cinayeti
Olay özeti	<p>Hürriyet gazetesinde yayınlanan haberde İstanbul’da bir nefret cinayetinin ayrıntıları açığa çıktı. Habere göre, 24 yaşındaki G.A., İstanbul Sefaköy’de öldürüldü. 44 yaşındaki M.A.’nın cinayetin faili olduğu iddia edilirken M.A.’nın da G.A.’yı öldüren üç kişinin saldırısına uğradığı açığa çıktı.</p> <p>Polis, olayın gerçekleştiği yerden üç kişinin uzaklaştığı kamera görüntüsüne ulaştı. Kamera görüntülerinden 18 yaşından küçük üç kişiye ulaşıldı. Ulaşılan üç kişi sorgularında, “G.A. ve M.A.’yı ağaçların altında uygunsuz durumda görmeleri” nedeniyle aralarında tartışma çıktığı ve olayı gerçekleştirdiklerini söylediler.⁷</p>

İhlal konusu olay	Samsun’da trans kadın Simge cinayeti
Olay özeti	Samsun’da yaşayan 24 yaşındaki trans kadın Simge 13 Temmuz 2018 gecesi erkek arkadaşı tarafından yaşadığı evde silahla vurularak öldürüldü. Katil zanlısı erkek arkadaşın ifadesinde “erkekleğimle alay etti öldürdüm” dediği öğrenildi. ⁸

6 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=25358>

7 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=25358>

8 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=26328>

İhlal konusu olay	Esra Ateş cinayeti
Olay özeti	<p>İstanbul Beyoğlu'nda yaşayan trans kadın Esra Ateş, 25 Ağustos 2018 tarihinde, oturduğu apartmanın giriş kapısında saldırıya uğradı. Bıçaklı bir kişi Esra'yı gasp etmeye çalıştı, boğazını keserek öldürdü. Saldırgan, Esra'nın telefonu ve üzerindeki parayı da gasp etti.</p> <p>Sabah saat 8 sıralarındaki saldırının ardından Esra'nın yaşadığı apartmanın önüne sağlık ve polis ekipleri geldi. Çevredeki güvenlik kameralarını inceleyen polis ekipleri cinayetle ilgili bir kişiyi gözaltına aldı. Nöbetçi mahkeme yağma ve cinayet suçundan katilin tutuklanmasına karar verdi. Katil, emniyetteki ifadesinde suçunu itiraf etti. Esra'nın arkadaşının KaosGL.org'a aktardıklarına göre katil ifadesinde şöyle dedi;</p> <p>"Eskort sitesinden aldım numarasını. Kadın mı erkek mi anlamadım. İlişki sırasında onun erkek olduğunu anladım."</p> <p>"İlişki bittikten sonra benden tekrar para istedi. Elime bıçak aldı. Elindeki bıçağı alıp bacağına vurdum iki tane, aşağı kaçtı. Binanın kapısında boğazını kestim. Sonra tekrar yukarı çıktım. Elimi yüzümü yıkadım. Kendi telefonumu diye onun telefonunu almışım. Cesedin üstünden atlayarak apartmandan çıktım. Aracıma bindim. Evime gittim. Duş alıp kanlı kıyafetlerimi değiştirdim. Telefonunu geri vermek için evden çıkmışken polis arkadaşlar beni Zeytinburnu'nda aldılar"⁹</p>

2018 YILINDA DAVALARI SÜREN İHLALLER:

Dava başlığı ve konusu	Ahmet Yıldız'ın nefret saikiyle öldürülmesi
Mahkemesi ve Duruşma tarihi	16.05.2019
Dava özeti/ Davada gelinen aşama/Dava sonucu	Ahmet Yıldız'ın eşcinsel olduğu için babasının azmettirdiği kişilerce öldürüldüğü iddiasıyla 2008 yılında başlatılan yargılama, sanık baba Yahya Yıldız kırmızı bültenle arandığı halde yakalanamadığından halen devam ediyor.
Davanın hukuk dünyasındaki etkisi	10 yıldır süren davada halen cezasızlık durumu söz konusu ¹⁰

Dava başlığı ve konusu	Hande Kader cinayeti
Mahkemesi ve Duruşma tarihi	Savcılık soruşturma aşamasında
Dava özeti/ Davada gelinen aşama/Dava sonucu	<p>2016 yılında şiddet gördükten sonra yakılarak öldürülen ve cesedi İstanbul, Zekeriyaköy'de yol kenarına bırakılan 23 yaşındaki trans kadın Hande Kader davasında şüpheli bir kişi tutuklandı.</p> <p>Cumhuriyet'ten Seyhan Avşar'ın haberine göre, İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın talebiyle şüpheli 19 Ekim 2018 tarihinde İstanbul 6. Sulh Ceza Hâkimliği'nce tutuklandı. Soruşturmanın güvenliği açısından Cumhuriyet Savcılığı'nın talebiyle soruşturma hakkında gizlilik kararı verildi.¹¹</p>

9 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=26446>-<http://kaosgl.org/sayfa.php?id=26450>

10 <https://www.evrensel.net/haber/371452/oldurulen-ahmet-yildiz-in-davasinda-yine-tutulama-yok>

11 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=27152>

II. NEFRET SUÇLARI

LGBTİ+'lara yönelik nefret cinayetleri, nefret suçları ve nefret söylemi, motivasyonlarını aynı homofobi, transfobi ve bifobiden almakta olsalar da, işleniş şekilleri ve sonuçları açısından farklı etki yarattıklarından, ihlallerin analizini kolaylaştırması açısından, bu rapor kapsamında bu üç ayrı ihlal kategorisini ayrı başlıklarda ele almayı uygun gördük.

Nefret cinayetleri ile nefret suçlarını, ihlal sonucunda ihlale maruz bırakılanın yaşam hakkının elinden alınıp alınmamasına göre tasnif ettik.

Nefret suçları ile ilgili olarak Türkiye hukuk sisteminde LGBTİ+'lar veya LGBTİ+'lar dışındaki kırılgan gruplara yönelik herhangi bir yasal düzenleme mevcut değildir. Bu konuda yasal düzenleme yapılması ve tedbirler alınması yalnızca LGBTİ+'lar açısından değil, diğer savunmasız gruplar açısından da zorunluluk teşkil etmektedir.

LGBTİ+'lara karşı 2017 yılında bir, 2018 yılında on nefret suçu vakası ile önceki yıllarda yargılaması başlayıp 2018 yılında devam eden bir nefret suçu vakası rapor kapsamında ele alınmıştır.

Bu verilerin yanı sıra, 2018 yılında Kaos GL Derneği'ne yapılan başvurularda;

- Dokuz kişi ailesi ya da ailesinin bir bireyi tarafından tehdit edildiklerini,
- On bir kişi aile dışındaki bireyler tarafından tehdit edildiklerini bildirmişlerdir.

2017 YILINA İLİŞKİN İHLALLER:

İhlal konusu olay	LGBTİ+'lara yönelik gasp ve şantaj çetesi
Olay özeti	<p>Milliyet gazetesinde yer alan habere göre, Ankara'da yaşanan seri gasp olayları açığa çıkarıldı. Habere göre, Ankara'da 2017 Aralık ayında bir LGBTİ+ arkadaşlık sitesi üzerinden tanıştıkları çok sayıda kişiyi ilişki vaadiyle randevu yerine getiren, ardından da gasp ederek ortadan kaybolan şebeke çöktürülmüş, şüphelilerin arkadaşlık sitesinden kendilerine hedef seçtikleri kişileri tuzağa düşürdükleri belirlenmişti.</p> <p>Aynı site üzerinden bu sefer de tanıştığı iki site üyesiyle önce birlikte olan daha sonra ise onları gasp eden Murat G., Gasp Bürosu'nca kurulan özel ekiplerce üçüncü eylemini gerçekleştirmek üzere yakalandı. Şüphelinin, cep telefonlarında bulunan mağdurlara ait özel görüntüleri onların ailelerine göndermekle tehdit ettiği, görüntüleri silme karşılığında ise bin lira para istediği ortaya çıktı.¹²</p>

12 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=25358>

2018 YILINA İLİŞKİN İHLALLER:

Dava konusu	Tehdit ve şantaj yoluyla eşcinsel erkeklere dolandırıcılık
Mahkemesi	Küçükçekmece 17. Asliye Ceza Mahkemesi
Dava özeti	<p>Hürriyet’ten Mesut Hasan Benli’nin haberine göre farklı şehirlerden 22 kişinin B.D. aleyhine açtığı davaların üçünde, D.’a ‘dolandırıcılık’ suçundan hapis cezası verildi.</p> <p>D. hakkında çeşitli illerde, savcılıklarca yapılan onlarca suç duyurusu var. İstanbul’daki üç büyük adliyenin yanı sıra, Gemlik, Mudanya gibi ilçelerde ve Giresun gibi illerde bulunan savcılıklara yapılan suç duyurularının sayısı 50’nin üzerinde.</p> <p>Suç duyurusunda bulunan kişiler, tanıştıktan kısa süre sonra D.’in kendilerinden para istediğini ifade ediyor. D.’in para aldığı kişilerin bir kısmına, aldığı parayı kısa süre sonra ödeyeceğini belirttiği halde ödemediği ve şantaj, tehdit yoluyla kendilerinden zorla para aldığı belirtiliyor.</p> <p>Küçükçekmece 17. Asliye Ceza Mahkemesi’nde B. D. aleyhinde açılan bir davada Duman’a 1 yıl 3 ay hapis ve 2490 TL adli para cezası verildi. D.’in avukatı karara itiraz etti, ancak üst mahkeme kararı onadı.</p> <p>Davanın gerekçeli kararı özetle şöyle: “Ortada bir şey yokken, eşcinsellerden oluşan bir grubun sanık hakkında, dolandırıldıkları gerekçesi ile şikâyetçi olmaları hayatın olağan akışına aykırı. Bu iddialar kolaylıkla üretilemez. Günlük hayatta pek sık rastlanmayan bu iddiaların, somut olay olmadan bir şahsa yöneltilmesi zor. Bir grubun, sanığa böyle bir komplo üretmesi olağandışı...”</p> <p>Savcılığa başvuranlardan A.A., çalıştığı holdingde D.’in rızası dışında cinsel yönelimini paylaşması nedeniyle 4 sene boyunca çalıştığı iş yerinden, kıdem ve tazminat haklarından vazgeçerek istifa etmek zorunda kaldığını belirtti.</p>
Davada geline aşama/ Dava sonucu	Eşcinsel arkadaşlık siteleri üzerinden tanıştığı kişileri dolandıran şarkıcı B. D. 1 yıl 3 ay hapis ve 2490 TL de adli para cezasına çarptırıldı.
Davanın hukuk dünyasındaki etkisi	LGBTİ+’lara yönelik cinsel yönelimlerinden dolayı kasıtlı işlenen suçları tanıyan az sayıdaki mahkeme kararından biri ¹³

İhlal konusu olay	Adana’da trans kadın Cansu’ya bıçaklı saldırı
Olay özeti	<p>12 Mart 2018 tarihinde Adana’da yaşayan 39 yaşındaki trans kadın Cansu C. yolda yürüdüğü sırada kimliği belirsiz bir kişinin bıçaklı saldırısına uğradı. Yaralanan Cansu C. hastanede tedaviye alındı.</p> <p>Doğan Haber Ajansı’nın aktardığına göre sabaha karşı saat 05.00 sularında Cansu C., arkadan yaklaşan kimliği belirsiz bir kişi tarafından kalçasından bıçaklandı. Saldırgan olay yerinden kaçarken Cansu C. bıçak darbesiyle yere yığıldı.</p> <p>Yoldan geçen bir yurttaşın haber vermesi üzerine olay yerine polis ve ambulans sevk edildi. Ambulansla Adana Şehir Hastanesi’ne kaldırılan Cansu C.’nin sağlık durumunun iyi olduğu belirtildi.</p> <p>Çevredeki iş yerlerinin güvenlik kameralarını incelemeye alan polis, saldırıyı yakalamak için çalışma başlattı.¹⁴</p>

13 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=27025>

14 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=25293>

İhlal konusu olay	İstanbul’da trans aktivist Kıvılcım Arat saldırıya uğradı
Olay özeti	<p>İstanbul LGBTİ Dayanışma Derneği’nden trans aktivist Kıvılcım Arat, 12 Mart 2018 günü sabaha karşı yaşadığı evde saldırıya uğradı. Arat’a kesici bir aletle saldıran kişi, Arat’ın telefonunu ve parasını da gasp etti. Arat, saldırı sonucu sol bileği ve sırtından yaralandı.</p> <p>Kıvılcım Arat yaşadıklarını sosyal medya hesabından şöyle paylaştı:</p> <p>“31. yaş gününü görmüş biri olarak, birçok trans arkadaşımın göre şanslı olduğumu düşünmemin üzerinden 3 gün geçmeden dün sabah öldürülmekten son anda sıyrıldım. Boğazımı kesmeye çalıştığı neşterden ısrarak kurtulmuşken, aynı neşter sırtıma geldi. Yediğim yumruk darbesi sendeletti ama çabuk toparlayabildim. İkinci kez salladığı neşteri sol elimle engellemeye çalışırken derin bir kesik aldım. El kesigi baya açık olmuş ve görünen et mide bulandırırılmış. Mide bulantısı eşliğinde gelen baş dönmesi devam etseydi bugün belki aranızda olamayacaktım.”</p> <p>“El ve sırttaki kesige atılan dikiş, gasp edilen telefonum ve biriken 400 lira paramı kaybederek sıyrılabilirdim.”</p> <p>Arat saldırının ardından hislerini ise yine sosyal medya hesabından şöyle aktardı:</p> <p>“Nasıl mıyım? Gayet iyiyim ve olmadığı kadar güçlü. Yaşadığım bu olay bir kez daha anımsattı; hayat çok kısa ve ne zaman sonlanacağı belli değil. Bilerek ya da bilmeyerek kırıp döktüğüm var ise her birini çok sevdiğimi belirtmek isterim.”¹⁵</p>

İhlal konusu olay	Ankara’da trans kadın Sila’ya saldırı
Olay özeti	<p>Pembe Hayat LGBTT Derneği’nin raporlamasına göre, trans kadın Sila Ankara’da 12 Mart 2018 günü akşam saatlerinde Bağlar caddesi üzerinde aracıyla durduğu sırada saldırıya uğradı. Aracının ön camına şişe fırlatarak trans kadın Sila’nın aracının camını kıran saldırgan, olay yerinden uzaklaştı. Polis ve Olay Yeri İnceleme ekiplerinin olay yerine intikalinin ardından gerekli tutanaklar tutularak arama çalışmaları başlatıldı.¹⁶</p>

İhlal konusu olay	Mersin’de trans kadın Serap’a saldırı
Olay özeti	<p>Mersin’de 28 Mart 2018 günü gece saatlerinde trans kadın Serap iki kişinin saldırısına uğradı. İki erkek Serap’a sokakta saldırdı. Saldırı sonucu Serap’ın burun kemiği ve dişi kırıldı; Serap geçici süreyle görme yeteneğini kaybetti.</p> <p>Saldırının ardından Serap’la görüşen Mersin 7 Renk LGBTİ Dayanışma Derneği’nden Yağmur Arıcan, polislin ilgisizliğine dikkat çekti:</p> <p>“Son zamanlarda Mersin’de kolluk kuvvetlerinin tutumu sokaktaki saldırganları cesaretlendiriyor. Geçtiğimiz günlerde yine bir trans kadını sokakta köpeklerle kovaladı polis. Bize ulaşan trans kadın, polislin halka ‘yakalayın’ gibi talimatlar verdiğini söyledi. Kolluk kuvvetlerinin bu tutumun kafamızda soru işaretleri yaratıyor.”</p> <p>“Dün yaşanan saldırıda ise iki şahıs Serap’ı darp ediyor. Hastaneye gidiyor. Polis ekibi uzunca süre hastaneye gelmiyor. Hastane polisi devreye giriyor. Ardından biz avukatla birlikte karakola gidip şikâyetçi olduk. Bu sırada bize karakolda, ‘Bu çok basit bir olay, avukat istemeyin’ denildi. Olay bir şekilde geçirilmeye çalışılıyor. Yine karakolda polislerin trans kadınları köpeklerle kovalamasını hatırlattığımızda o ekipten şikâyetçi olmamızı söylediler.”¹⁷</p>

15 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=25310>

16 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=25358>

17 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=25433>

İhlal konusu olay	Ankara'da transfobik saldırı
Olay özeti	<p>Pembe Hayat Derneği'nin haberine göre 5 Nisan 2018 günü gece saatlerinde Ankara'nın İskitler semtinde bir trans kadın nefret saldırısına uğradı.</p> <p>Siyah araçla yaklaşan saldırganlar, araçtan indikten sonra sopalarla trans kadına saldırdı. Arkadaşının aracına binip olay yerinden uzaklaşan trans kadının ardından saldırganlar aracı bir müddet takip ederek silah ile havaya ateş açtı.</p> <p>Önce Emniyet'e giden trans kadın ve arkadaşı, orada polislerin ilgisiz tavrıyla karşılaşınca darp raporu alıp İsmetpaşa Karakolu'na gittiler. Karakola gelen saldırganlar, ailelerini de çağırıp karakolun içinde şikâyetçi olmamaları için trans kadınları tehdit ettiler.</p> <p>Polisler, trans kadınları saldırganlar ile bir araya getirdi. Ardından yüksek alkollü saldırganlar, trans kadınlara "İbnesiniz diye saldırdık" diye bağırarak üstlerine yürüdü. İfadesi alınan trans kadınlar karakoldan ayrıldı. Saldırganlar ise serbest bırakıldı.¹⁸</p>

İhlal konusu olay	Adana'da homofobik nefret saldırısı
Olay özeti	<p>Adana'da 2 Haziran 2018 günü 26 yaşındaki eşcinsel erkek Erhan, kimliği belirsiz kişilerin saldırısına uğradı. Yüreğir'de iki kişinin saldırısına uğrayan ve gasp edilen Erhan yaşadıklarını şöyle anlattı:</p> <p>"20'li yaşlardaki iki kişi arkamdan 'İbne, top, erkek olacaksın' gibi cümlelerle bana bağırıyor. Ardından yumruk atılıyor. Ardından zorla telefon ve cüzdanımı aldılar. Yardım istediğimde daha çok şiddete maruz kaldım. Bana 'Bir daha seni buralarda görmeyeceğiz, görürsek öldürürüz' dediler."</p> <p>Erhan'ın saldırının ardından aldığı sağlık raporuna göre çene bölgesinde hasar meydana geldi.</p> <p>Erhan saldırının ardından İnsan Hakları Derneği Adana Şubesi LGBTİ Hakları Komisyonu'na başvurdu. Şube'den Mehmet Bayram olayla ilgilendiklerini belirterek yaşananları KaosGL.org'a şöyle aktardı:</p> <p>"İnsan Hakları Derneği Adana Şubesi LGBTİ Hakları Komisyonu olarak olay ile ilgili hukuki süreci takip ediyoruz. Ayrıca olayda çok yoğun psikolojik sorun yaşayan mağduru ilgili birimlerden medikososyal destek alarak yaşadığı olayı atlama sürecini sağlamaktayız. Olayın bulunduğu bağlı kolluk kuvvetleri ve savcılıkla yaptığımız görüşmeler neticesinde, faillerinin bulunmasına yönelik çalışmalar yapılıyor."¹⁹</p>

18 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=25539>

19 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=25950>

İhlal konusu olay	Sosyal Politikalar Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği (SPoD) ofisine saldırı
Olay özeti	<p>26 Haziran 2018 günü akşam saatlerinde dört kişi SPoD’un Beyoğlu’ndaki ofisine saldırdı.</p> <p>Saldırganlar, dernek ofis kapısına gelerek kapıyı yumrukladı ve ölüm tehditleri savurdu. Saldırganlardan biri “çocuğunun zorla alıkonulduğunu” iddia ederken, o sırada dernekte toplantı yapan SPoD üye ve gönüllüleri polise haber verdi.</p> <p>Olay yerine gelen polis bir süre müdahale etmedi. Saldırısı haber alıp derneğe gelen SPoD’tan Marsel yaşananları KaosGL.org’a şöyle anlattı:</p> <p>“Dernek kapısındaki polisler ne olduğunu sorup bilgi almaya çalışırken derneğimizin kapısına dayanan iki kişiden biri bana saldırdı. Yumruk atmaya kalktı. Son anda geri çekilmem ile yumruk çenemi sıyırdı. Dernek binasına girdim. Peşimden onlar da girdiler. Polisler ise müdahale etmedi. Neden müdahale etmediklerini sorduğumda, ‘Biz ilgilenemeyiz, ekip geliyor’ dediler. Ardından polis dernek kapısına gelerek arama yapılacağını söyledi. Arama izni sorduğumuzda aldığımız yanıt, ‘Savcıyı arar, izni alır, o kapıyı da yıkarız’ şeklindeydi.”</p> <p>Dernek binasına Kaos GL’den Avukat Hayriye Kara ve LGBTİ+ hak savunucusu Avukat Levent Pişkin gitti. Polis arama iznini gösterdikten sonra dernekte arama yapıldı. Polis, saldırganların “alıkonulduğunu” iddia ettikleri kişinin dernekte olmaması üzerine dernek binasından ayrıldı. Polis, saldırganları ekip aracına bindirerek Beyoğlu İlçe Emniyet Müdürlüğü’ne götürdü.</p> <p>Saldırı sırasında dernekte olan kişiler ve dernek yetkilileri saldırganlar hakkında şikâyetçi olmak için Av. Levent Pişkin ile Beyoğlu İlçe Emniyet Müdürlüğü’ne başvurdu.²⁰</p>

İhlal konusu olay	Ankara’da trans kadına saldırı
Olay özeti	<p>Ankara Dikmen’de bir trans kadın 21 Temmuz 2018 günü saldırıya uğradı. Pembe Hayat’tan Avukat Emrah Şahin’in KaosGL.org’a verdiği bilgilere göre saldırı ve ardından yaşananlar şöyle:</p> <p>Dikmen’de yaşayan bir trans kadına eski erkek arkadaşı saldırdı. Önce darp edip ardından meyve bıçağıyla trans kadını kasiğinden bıçakladı. Mutfaktan daha büyük bir bıçak almaya çalışırken, saldırıya uğrayan trans kadın kendisini balkondan atarak kurtarabildi.</p> <p>Saldırının ardından fail tutuklandı. Saldırısı uğrayan trans kadın ise ameliyata alındı. 24 Temmuz günü kendisine gelebilen trans kadın ifade verdi. Dava sürecini Pembe Hayat Derneği takip ediyor. Av. Şahin, failin kasten öldürmeye teşebbüsten yargılanması gerektiğini söylüyor.²¹</p>

²⁰ <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=26117>

²¹ <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=26328>

İhlal konusu olay	Mersin’de eşcinselleri hedef alan saldırganlar tutuklandı
Olay özeti	<p>İhlas Haber Ajansı’nın (İHA) haberine göre 3 Aralık 2018 tarihinde Mersin’de eşcinselleri hedef alan iki gaspçı tutuklandı. Tutuklu saldırganlar G.Y. ve A.A. eşcinsel arkadaşlık sitelerinden tanıştığı kişilerle buluşup onları gasp etti. Saldırganların bu güne dek 4 eşcinseli kesici aletle yaralayarak gasp ettiği ortaya çıktı.</p> <p>Yaralanan şahıslardan birinin saldırganlardan şikâyetçi olması üzerine yakalanan saldırganlar tutuklanarak cezaevine kondu.</p> <p>İHA’nın haberine göre emniyetteki ifadesinde gaspçı G.Y., küçük yaşlarda eşcinsel biri tarafından sözlü tacize uğradığını, ondan dolayı eşcinsellerden nefret ettiğini söyledi ve adliye sevk edildiği sırada da “Hak ettiler onlar, dua etsinler ki daha fazla bir şey yapmadım. Hak ettiği cezayı çektiler” dedi.²²</p>

2018 YILINDA DAVALARI DEVAM EDEN İHLALLER:

Dava başlığı ve konusu	Eşcinsel erkek Siyabend’in abisi tarafından bıçaklı saldırıya uğraması ve evden kovulması
Mahkemesi ve duruşma tarihi	İstanbul Anadolu 16. Asliye Ceza Mahkemesi-19 Mart 2019
Dava özeti/ Davada gelişen aşama/Dava sonucu	<p>Siyabend İstanbul’da yaşayan 20 yaşında eşcinsel bir genç. Bundan 3 yıl önce, 2015 senesinde, henüz 17 yaşındayken maruz kaldığı şiddetin cezasız kalmaması için hukuk mücadelesi yürütüyor.</p> <p>Siyabend 17 yaşındayken abisi cinsel yönelimini öğrendi. Bunun ardından hem Siyabend’i birlikte yaşadıkları evden kovdu hem de bıçakla saldırdı. Siyabend saldırının ardından darp raporu aldı. Saldırının psikolojik etkileriyle 20 gün sonra tekrar hastaneye kaldırıldı ve 3 gün boyunca yoğun bakımda kaldı. Siyabend kendini hazır hissettiğinde suç duyurusunda bulundu ve soruşturma aşamasının ardından 31 Ocak 2017’de ağabeyi hakkında “kasten yaralama, silahlı tehdit ve hakaret” suçlarından dava açıldı. Davada şimdiye kadar dört duruşma görüldü.</p> <p>Siyabend; yaşadıklarını, hukuk mücadelesini ve davadan beklentilerini KaosGL.org’a anlattı.</p> <p>7 Haziran 2015 seçim çalışmaları sırasında küçük abisinin kendisini gökkuşağı bayrağıyla gördüğünü söyleyen Siyabend, “Büyük ağabeyim de böylece cinsel yönelimi mi öğrenmiş oldu. Yaklaşık beş ay sonra büyük ağabeyim birlikte yaşadığımız evde bana saldırdı. Kafama bardak fırlattı ve ardından bıçakla saldırdı. Özellikle yüzümü hedef alarak beni darp etti” dedi.</p> <p>Siyabend, aynı günün akşamı hastaneye gidip darp raporu aldı. Kendi deyimıyla “hemen şikâyetçi olmadı” ve “travmatik bir süreç yaşadı”:</p>

22 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=27150>

	<p>“Yaşadıklarımın ardından, saldırıdan 20 gün sonra yoğun bakıma kaldırıldım. Çok travmatik ve stresli bir süreçti benim için. Ben hastanede yoğun bakımda yatarken ağabeyim gelip başımda bekleyen arkadaşlarımı tehdit etmiş. Uyanır uyanmaz polisler geldi, ifade verdim.”</p> <p>Siyabend, ağabeyinin ifadesinde kendisine saldırdığını itiraf ettiğini ancak buna başka gerekçeler gösterdiğini belirterek sözlerine şöyle devam etti:</p> <p>“Ağabeyim beni dövmekle kalmayıp bir yandan da tüm aile fertlerine kimliğimi ifşa etti. Aile fertlerine, ‘kötü yolda’ dedi benim hakkımda. Rızam dışında bütün aile fertleri cinsel yönelimimi öğrenmiş oldu. Bu da ailemin diğer üyeleri ile ilişkiyi de zedeledi.”</p> <p>Şiddete uğrayan ve yaşadığı evden kovulan Siyabend, uzunca süre iş aradığını ancak işe girecekken bile ‘ya ağabeyim beni bulursa’ korkusu yaşadığını anlattı. Ancak bazen davadan vazgeçmeyi düşünse de yılmadı ve kendi ifadesiyle, “nefret suçu cezasız kalmasını” diye hukuk mücadelesi başlattı:</p> <p>“Çok yakınımдан biri, ağabeyim bana bu hayatta en büyük kötülüğü yaptı. Darp etti, evden kovdu, tüm aileme cinsel yönelimimi ifşa etti. Ben davadan vazgeçmek istemedim bir noktada, uğraşmak istemedim. Ama başka bir zaman başka bir insana zarar verebilir diye düşünüp vazgeçmedim. Bana yapılan bu nefret suçunun cezasız kalması gerektiğini düşündüm. Her duruşmada da bunun bir LGBTİ+ davası olduğunu da söylüyorum. Kazanırsak emsal teşkil etmesini ümit ediyorum. Artık güçlü hissediyorum çünkü yalnız olmadığımı biliyorum. Duruşma için destek bekliyorum.”²³</p> <p>Duruşma eksik delillerin toplanması amacıyla 19 Mart 2019 tarihine bırakıldı.</p>
--	--

III. NEFRET SÖYLEMİ

Nefret söylemi Türkiye hukuk sisteminde suç olarak tanımlanmamaktadır.²⁴ Yalnızca, Türk Ceza Kanunu’nun (TCK) 216. maddesi ile getirilen “Halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşağılama” düzenlemesi ile belirli şartlar altında nefret söylemi suç haline getirilmiştir.

Madde 216-

(1) Halkın sosyal sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge bakımından farklı özelliklere sahip bir kesimini, diğer bir kesimi aleyhine kin ve düşmanlığa alenen tahrik eden kimse, bu nedenle kamu güvenliği açısından açık ve yakın bir tehlikenin ortaya çıkması halinde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Halkın bir kesimini, sosyal sınıf, ırk, din, mezhep, cinsiyet veya bölge farklılığına dayanarak alenen aşağılayan kişi, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

²³ <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=27107>

²⁴ <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/ilk-kez-nefret-suclari-tanimlandi-40265961>

(3) Halkın bir kesiminin benimsediği dini değerleri alenen aşağılayan kişi, fiilin kamu barışını bozmaya elverişli olması halinde, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Madde kapsamı incelendiğinde görüleceği üzere, madde düzenlenmesi cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği (CYCK) temelli nefret söylemlerini suç olarak tanımlamamaktadır. Ceza yasalarının kıyas yoluyla kapsamlarının genişletilmesi de yasak olduğundan (TCK madde 2/3), madde düzenlenmesinde CYCK temelli nefret söylemi kapsamadığından, bu eylemlerle ilgili yasal boşluk olduğu açıktır.

Alta örnekleri verilen davalarda mahkemeler ve Yargıtay'ın, açık ve yakın bir tehlikenin ortaya çıkmaması gerekçesine dayandırarak, nefret söylemlerini düşünce özgürlüğü kapsamında ele aldıkları ve cezasızlıkla karşılaştığı gözlenmektedir. Cezasızlık durumu, eylemin aynı kişilerce tekrar tekrar işlenmesine ve özellikle basında ve sosyal medyada LGBTİ+'ları hedef gösteren söylemlerin artmasına yol açmaktadır.

LGBTİ+'lara karşı özellikle basın yoluyla gerçekleştirilen nefret söylemi oldukça yaygın bir hale geldiği için, 2017 ve 2018 yıllarında işlenen veya bu yıllarda dava süreci devam eden nefret söylemlerine ilişkin yargıya veya basına yansarak tespit edebildiğimiz vakaların sınırlı bir kısmına bu raporda yer verebildik. 2017 yılında gerçekleşen iki, 2018 yılında gerçekleşen yirmi üç nefret söylemi vakasına bu raporda detaylı yer verilmiştir. Konuya ilişkin detaylı bilgiye Kaos GL Derneği 2018 yılı Medya İzleme Raporu'ndan erişilebilir.²⁵ Rapora göre, 2018 yılı boyunca LGBTİ+'ları konu edinen haber, söyleşi ve köşe yazıları inceleyen araştırmada bütün metinlerin neredeyse yarısını oluşturan 1130 metni hak haberciliğine aykırı bulunmuştur. Bu metinlerde ya LGBTİ+'ların temel haklarının ihlal edildiği, nefret söylemi ve/veya ayrımcı dil içerildiği ya da metinlerin LGBTİ+'lara ilişkin önyargıları beslediği tespit edilmiştir. Hak haberciliği kapsamında değerlendirilmeyen haberlerin yüzde 85'inde (957); haber yoluyla cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği hak ihlaline yol açılmıştır. 2018 yılında 782 haber, söyleşi ve köşe yazısında LGBTİ+'lar ayrımcı bir dille temsil edilmiştir. Bu rakam, LGBTİ+'ları konu edinen bütün içeriklerin yüzde 34'ünü oluşturmaktadır. Bütün metinlerin yüzde 16'sına tekabül eden 383 metinde nefret söylemi tespit edilmiştir. 123 metinde ise LGBTİ+ kişileri ya da dernek, kurum ve kuruluşları hedef gösterilerek nefret suçu işlenmiştir.

Kaos GL Derneği 2018 yılı Medya İzleme Raporu'nun genel tablosuna bakmak gerekirse, araştırma kapsamında 2018 yılında yazılı basında yayımlanan 2442 metni inceledik. Bu metinlerin yaklaşık yüzde 56'sı (1366 metin) ulusal medyada yayınlanırken, yüzde 44'ü (1076 metin) yerel medyadaydı. 2018 yılı boyunca belirlediğimiz anahtar kelimeler üzerinden ulusal ve yerel medyada yer alan 2442

25 http://www.kaosglderneği.org/resim/yayin/dl/medya_izleme_raporu_2018a.pdf

haber, söyleşi ya da köşe yazısını inceledik. İncelediğimiz metinlerin 164'ünde (yüzde 7) LGBTİ+'lar metnin konusu değildi, sadece isim olarak yer alıyordu. Bu haberler çıkartıldığına 2018 yılında toplam 2278 haber, söyleşi ya da köşe yazısında LGBTİ+'lar yer aldı.

Bir yıl boyunca LGBTİ+'ları konu edinen haber, söyleşi ve köşe yazılarını incelediğimiz araştırmamızda metinlerin neredeyse yüzde 50'sini (1148) hak haberciliği kapsamında değerlendirdik. Bütün metinlerin neredeyse yarısını oluşturan 1130 metni ise hak haberciliğine aykırı bulduk. Bu metinlerde ya LGBTİ+'ların temel haklarının ihlal edildiğini, nefret söylemi ve/veya ayrımcı dil içerdiğini ya da metinlerin LGBTİ+'lara ilişkin önyargıları beslediğini tespit ettik.

Hak haberciliği kapsamında değerlendirilen 1148 metni detaylıca incelediğimizde haberlerin büyük bir çoğunluğunda (671 metin, yüzde 58) sadece LGBTİ+'ların temel insan haklarına saygılı bir habercilikle yetinildiği açığa çıkıyor. Yine 2018'de hak haberciliği kapsamında değerlendirilen haberlerin yüzde 33'ünde (384 metin), yayımlanan bütün haberlerin ise sadece yüzde 16'sında LGBTİ+'ların yaşadığı ayrımcılık, nefret saldırısı gibi hak ihlallerini hak temelli habercilik ilkeleri çerçevesinde görünür kılındı. Sadece 93 haberde bu ihlallere karşı mücadele yöntemlerinden bahsedildi.

LGBTİ+ örgütlerinin LGBTİ+ haklarına ilişkin görüşleri 2018'de yazılı basında kendisine ancak 70 metinde yer bulabildi. Bu, hak haberciliği kapsamında değerlendirilen haberlerin yüzde 6'sını oluştururken, bütün haberlerin ise sadece yüzde 3'üne tekabül ediyor. Yazılı basında yer alan LGBTİ+ örgütlerinin LGBTİ+ haklarına ilişkin görüşlerinin yarısına yakını ise Kaos GL Derneği'nin çalışmaları ve dernek temsilcilerinin basına verdikleri demeçler oluşturuyor.

Hak haberciliği kapsamında değerlendirilmeyen haberlerin yüzde 85'inde (957); haber yoluyla cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği hak ihlaline yol açıldı. 2018 yılında 782 haber, söyleşi ve köşe yazısında LGBTİ+'lar ayrımcı bir dille temsil edildi. Bu, LGBTİ+'ları konu edinen bütün içeriklerin yüzde 34'ünü oluşturuyor. Bütün metinlerin yüzde 16'sına tekabül eden 383 metinde nefret söylemi tespit edildi. 123 metinde ise LGBTİ+ kişiler ya da dernek, kurum ve kuruluşları hedef gösterilerek nefret suçu işlendi. 603 metinde (LGBTİ+'ları konu alan metinlerin yüzde 26'sı) lezbiyen, gey, biseksüel, trans ya da interseks olmak "suç" gibi gösterildi. 381 metinde (yüzde 16) LGBTİ+'ler "ahlaksız" olarak işaretlendi. Bu oranlar "sapkınlık", "hastalık" ve "günah" olarak işaretlenmede ise şöyleydi: "Sapkınlık": 344 metin, yüzde 15 "Hastalık": 249 metin, yüzde 10 "Günah": 313 metin, yüzde 13.

Hak haberciliği kapsamında değerlendirilmeyen haberlerin yüzde 99'unda (1121) LGBTİ+'lara yönelik önyargı tespit edildi. Önyargı başlığının alt kategorileri arasında LGBTİ+'lara ilişkin yanlış bilgiler ve stereotiplere hapsedme öne çıkıyor.

2018’de yazılı basında yüksek oranda LGBTİ+’lar hakkında yanlış bilgiler yer aldı. Bu yanlış bilgiler arasında örneğin bilimsel geçerliliği olmayan bazı iddialar, eş-cinsellerin hepsinin çocukken tacize uğradığı gibi gerçekliği olmayan söylemler, trans geçiş sürecine dair genellemeler yer alıyor. Yıl boyunca 783 metinde (yüzde 35) LGBTİ+’larla ilgili yanlış bilgiler dolaşıma girdi. Yine, LGBTİ+’lar bütün haberlerin yüzde 37’sinde (852) stereotiplere hapsedildi.

Özetle, 2018 yılı yazılı basında LGBTİ+ kimlik ve varoluşunun “suç” olarak gösterildiği bir yıl oldu. Yazılı basında ayrımcı dil çok sık bir biçimde kullanıldı. LGBTİ+’ları konu edinen bütün içeriklerin yüzde 34’ünde ayrımcılık yapıldı. Nefret söylemi LGBTİ+’ların konusu olduğu bütün metinlerin yüzde 16’sında yer alarak LGBTİ+’ların medyada eşit temsilini hedef aldı.

LGBTİ+ içerikli haber ve köşe yazıları en çok Bursa’da yayımlanan yerel medya organlarında kendisine yer bulabildi. Bursa’yı İstanbul ve Antalya takip etti. LGBTİ+’ları sayfalarına taşıyan yerel gazetelerin en çok yayımlandığı 8 il sırasıyla Bursa, İstanbul, Antalya, Adana, Mersin, Ankara, Samsun ve İzmir’di. Yerel medyada en çok haberin çıktığı şehir olan Bursa’daki haberlerin dağılımı incelendiğinde şehirde 2018’de yayınlanan konusu LGBTİ+’lar olan haberlerin çok büyük bir çoğunluğunun ya LGBTİ+’lara yönelik hak ihlali içerdiği ya da önyargıyı yaygınlaştırdığı açığa çıkıyor. Şehirde yayımlanan haber, köşe yazısı ya da söyleşilerin yalnızca yüzde 11’inde (16) hak temelli haber örneği olarak değerlendirildi. Haberlerin yüzde 89’unda ise (124) ayrımcı dil, nefret söylemi ve/veya önyargı tespit edildi.

Ulusal medyada 2018 yılında LGBTİ+’ların yer aldığı 1579 haber, söyleşi ve köşe yazısı yayımlandı. Yayımladıkları haber, köşe yazısı ve söyleşilerin ayrımcılık, nefret söylemi, önyargı veya LGBTİ+’lara yönelik herhangi bir hak ihlali içermediğine bakılmaksızın LGBTİ+’ları sayfalarına taşıyan ilk 10 gazete şöyleydi: Cumhuriyet, 159 metin, yüzde 12; Hürriyet, 148 metin, yüzde 11; Yeni Akit, 111 metin, yüzde 8; BirGün, 110 metin, yüzde 8; Evrensel, 100 metin, yüzde 7; Milliyet, 83 metin, yüzde 6; Habertürk, 71 metin, yüzde 5; Posta, 67 metin, yüzde 5; Vatan, 41 metin, yüzde 3; Şok, 34 metin, yüzde 3.

LGBTİ+’ları konu edinen içeriklerin yüzde 6’sını (1381) haberler oluşturdu. LGBTİ+’lar 764 köşe yazısında (yüzde 33) yer alırken söyleşi ve röportajlar için bu oran 96 ile yüzde 4’te kaldı. Köşe yazısı ve haberin aksine öznelere seslerini daha fazla duyurabilmesini sağlayan söyleşi ve röportajlarda LGBTİ+’lar çok az yer alabildi.

LGBTİ+’ları konu edinen haber, söyleşi ve köşe yazıları en çok gazetelerin güncel/gündem sayfalarında (937 içerik ile yüzde 41) yayımlandı. LGBTİ+’lar dış haberlerde 225 haber ile yüzde 10 oranında yer alırken, gazetelerin eklerinde 216 metin (yüzde 10) yer aldı. Haberlerin yüzde 11’i üçüncü sayfada yayımlandı. 2018’de

LGBTİ+'ların konu edildiği haberlerin büyük bir çoğunluğunda LGBTİ+ kişilerden ya da örgütlerinden çok uzman ve akademisyenlerin görüşlerine başvuruldu. Metinlerin büyük bir çoğunluğunda kaynak yoktu ya da köşe yazarı sadece kendi fikirlerinden bahsetti.

Her ne kadar "LGBTİ+" ifadesinin kendisi tek bir kimliği işaret ediyor gibi algılan- sa da yazılı basında lezbiyen, gey, biseksüel, trans ve interseks çeşitliliğinin ne ölçüde temsil edildiğine ayrıca odaklandık. Bir yıl boyunca üretilen 2278 içeriğin büyük bir çoğunluğunda genel olarak LGBTİ ya da LGBTİ+ ifadesi kullanıldı. Haberlerde kendisine en çok yer bulabilen grup 556 içerikle translar oldu. Ancak transların büyük çoğunlukla adli vakalar ve polis operasyonlarına ilişkin haber- lerde yer aldığı gözlemlendi. LGBTİ+ toplumunun içinde en görünmez gruplar ise biseksüeller ve intersekslerdi. Medyada intersekslere ilişkin sadece 10 metin yer aldı. Biseksüeller ise sadece 107 metinde yer aldı.

2017 YILINA İLİŞKİN İHLALLER:

Dava başlığı ve konusu	Mersin Onur Haftası'na Tehdit Davası
Mahkemesi ve duruşma tarihi	Sakarya 2. Asliye Ceza Mahkemesi
Dava özeti/Davada geline- aşama	<p>Homofobik ve transfobik söylemlerle 2017 Mersin Onur Haftası'nı hedef gösteren yayın organlarından islamianaliz.com sitesinin sorumluları aleyhine açılan dava- nın ilk duruşması 26 Haziran 2018 tarihinde görüldü.</p> <p>Duruşmaya davayı açan Mersin 7 Renk LGBTİ Dayanışma Derneği'nden Yağmur Arıcan, Avukat Ezgi Özkan ve Kaos GL Derneği'nden Avukat Hayriye Kara katıldı. Av. Özkan, Onur Haftası'nın dünyada ve Türkiye'de uzun yıllardır LGBTİ'lerin uğra- dığı hak ihlallerini görünür kılmak için düzenlendiğini hatırlattı ve geçen yıl Mersin Onur Haftası'nın basın yoluyla nefret söylemine maruz kaldığını şöyle aktardı:</p> <p>"Geçen sene Onur Haftası'nda birtakım tehditlerle karşılaştık. İlk başta Milat gazete- sinin yaptığı haber ve daha sonra sanığın yayın müdürü olduğu haber sitelerin- de yaptıkları haberler sonucunda tehditlerin boyutları arttı. Birtakım rezervasyon- lar iptal edildi ve ekstra güvenlik önlemleri alındı. Bu şekilde Mersin Onur Haftası yapılabildi. Son gün yürüyüşte saldırılara maruz kaldık. Şikâyetçiyiz".</p> <p>Özkan, Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kriterlerini de hatırlatarak davaya katılma taleplerini iletti.</p> <p>Av. Kara ise Türkiye'de hem basın yoluyla hem de sözlü olarak LGBTİ'lerin hedef gösterildiğini hatırlatarak, "Nefret söylemi klasik bir hakaret değildir. Toplumsal barışı tehdit eder. Toplumun içindeki belli bir gruba karşı tahammülsüzlüğü kö- rükler ve şiddete çağrı yapar. Bu nedenle nefret söyleminin önü alınmadığında nefret suçuna dönüşebilir" dedi. LGBTİ derneklerinin nefret suçu raporlarındaki rakamları hatırlattı.</p> <p>Mahkeme, Mersin 7 Renk LGBTİ Derneği'nin "suçtan zarar görmüş olma ihtima- linden ötürü" davaya katılmasına, Avukatlar Özkan ve Kara'nın duruşmalara ka- bulüne karar verdi.</p>

Dava sonucu	Yargılama sonucu sanığın söylemleri ifade özgürlüğü kapsamında bulunarak be- raatine karar verildi. ²⁶ Karar dernek tarafından istinaf edildiyse de İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi derneğin katılan sıfatı bulunmadığı gerekçesiyle istemi esas- tan reddetti.
Davanın hukuk dünyasındaki etkisi	LGBTİ+’lara yönelik nefret söyleminin yasal boşluktan dolayı cezazırlıkla karşıla- şma durumuna bir örnek.

Soruşturma başlığı ve konusu	Akit Gazetesi Nefret Söylemi
Savcılık ve numarası	Küçükçekmece Cumhuriyet Başsavcılığı 05.04.2018 tarih ve 2018/13018 So- ruşturma, 2018/10240 Karar numaralı kararı -AYM 2018/20035 Başvuru Numaralı dosya
Dava özeti	Kaos GL Derneği 27.11.2017 ve 02.12.2017 tarihli haber içeriklerinde “Sapkınları AB Besliyor” ²⁷ ve “Bu sapkınlığa kim dur diyecek” ²⁸ ifadelerini kullanarak ken- disini hedef gösteren gazeteyle karşı şikâyetinde bulunmuştur.
Soruşturma sonucu	Soruşturma sonucu ifadelerin suç teşkil etmediği gerekçesiyle kovuşturmayla yer olmadığına karar verilmiştir. Karara karşı AYM’ye başvurulmuş olup ince- lemesi sürmektedir.
Davanın hukuk dünyasındaki et- kisi	LGBTİ+’lara yönelik nefret söyleminin yasal boşluktan dolayı cezazırlıkla kar- şılaşma durumuna bir örnek.

2018 YILINA İLİŞKİN İHLALLER:

Dava başlığı ve konusu	takvim.com.tr erişim engeli talebi
Mahkeme ve karar numarası	-Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliği’nin 15.01.2018 tarih ve 2018/314 D. İş numaralı ka- rarı -AYM 2018/10605 Başvuru Numaralı dosya
Başvuru özeti	KaosGL Derneği <a href="https://www.takvim.com.tr/guncel/2017/11/14/kuresel-guc-
lerin-gudumunde-chp-ve-hdp-destekli-lgbti-provokasyonu">https://www.takvim.com.tr/guncel/2017/11/14/kuresel-guc- lerin-gudumunde-chp-ve-hdp-destekli-lgbti-provokasyonu linkinde yer alan haber içeriğindeki “CHP ve HDP’nin destek verdiği LGBTİ grupları ‘demokrasi ve özgürlük’ adı altında toplumun milli ve manevi değerlerini tahrip ederek ah- laksızlığı meşrulaştırmak için özellikle Alman vakıfları tarafından fonlanıyor. Türk milletinin aile yapısını bozmak ve gençleri sapkınlığa yöneltmek için LGBTİ grup- larını emperyalist güçlerin bir proje olarak kullanıyor” ifadelerinin suç teşkil ettiği gerekçesiyle haber içeriğine erişim engeli konulmasını talep etmiştir. ²⁹

26 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=26105>

27 <https://www.yeniakit.com.tr/haber/sapkinlari-ab-besliyor-399402.html>

28 <https://www.yeniakit.com.tr/haber/bu-sapkinliga-kim-dur-diyecek-401057.html>

29 [https://www.takvim.com.tr/guncel/2017/11/14/kuresel-guclerin-gudumunde-chp-ve-hdp-des-
teklil-gbti-provokasyonu](https://www.takvim.com.tr/guncel/2017/11/14/kuresel-guclerin-gudumunde-chp-ve-hdp-des-
teklil-gbti-provokasyonu)

Başvuru sonucu	Başvuru sonucu ifadelerin haber verme faaliyeti kapsamında kaldığı gerekçesiyle talebin reddine karar verilmiştir.
Başvurunun hukuk dünyasındaki etkisi	LGBTİ+’lara yönelik nefret söyleminin engellenmesi için var olan araçların kullanılmaması durumuna bir örnek.

İhlalkonusu olay	Pembe Hayat transfobik hâkimi HSK’ya şikâyet etti
Olay özeti	<p>Pembe Hayat Derneği, görev yaptığı mahkemeye gelen cinsiyet geçiş dava dilekçesini Instagram üzerinden yayımlayıp dalga geçen hâkim ile ilgili 16 Mayıs 2018 tarihinde Hakimler ve Savcılar Kurulu’na (HSK) şikâyet başvurusunda bulundu. Derneğin avukatı Emrah Şahin, hâkimin bu eyleminin suç olmasının yanında Bangalore Yargı Etiği İlkeleri’ne, Hâkimler ve Savcılar Kanunu’na ve Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri’ne aykırı olduğunu hatırlatarak, açıklamasına şöyle devam etti:</p> <p>“Eşitlik, tarafsızlık, dürüstlük ve doğruluk ilkelerini göz etmesi gereken bir hâkimin bu paylaşımları, cinsiyet değişikliği talebinde bulunan vatandaşlarımızın yargının tarafsızlığına olan inancını zayıflatmakla kalmayıp onların onur ve haysiyetlerini de incitmektedir. Bu sebeple, hâkimlik meslek ve onuruna yakışmayan bu eylemi nedeniyle Pembe Hayat Derneği olarak bu hâkimi, Hakimler Savcılar Kurulu’na şikayet ettik.”³⁰</p>

İhlal konusu olay	Denizli LGBTİ+ ve Aileleri Hedef Gösterildi
Olay özeti	<p>2. Denizli Onur Haftası, 30 Haziran – 1 Temmuz 2018 tarihleri arasında yapıldı.</p> <p>Anadolu Gençlik Derneği Denizli Şubesi ise Denizli Onur Haftası’nı hedef gösterdi. mihraphaber.com sitesine açıklama yapan Anadolu Gençlik Derneği Denizli Şubesi Tanıtım ve Medya Komisyon Başkanı Ekrem Çetin, LGBTİ+’lar için “hastalığa kapılmış sapkınlar” ifadelerini kullanarak nefret söyleminde bulundu. Çetin, 27 Haziran 2018’de yayımlanan haberdeki demecinde, “Bu sapkınlar, 30 Haziran 1 Temmuz tarihleri arasında Denizli’de düzenleyecekleri faaliyetlerle yine ahlaksızlık kusmaya hazırlanıyor” diyerek nefretini sürdürdü.</p> <p>Etkinlikleri düzenleyen Denizli LGBTİ+ ve Aileleri Grubu, Çetin’in bu nefretine ilişkin, “Ne yalnızız ne de yalnız. Yandaş basın yayın organlarıyla karalamaya çalışsanız da bizleri şiddet unsuru haline getirip toplum dışına itmeye çalışsanız da buradayız. Vardık, varız, var olacağız ve onurlu hak mücadelemize daha da büyüyerek devam edeceğiz” dedi.</p> <p>Öte yandan 30 Haziran’da başlayan Denizli Onur Haftası geniş bir katılımı 1 Temmuz’da sonlandı. İki gün boyunca homofobi, bifobi ve transfobi karşıtları panel ve atölyelerde bir araya geldi.³¹</p>

İhlal konusu olay	Ankara Esat’ta “Eşcinselliğe hayır” bildirimleri dağıtıldı
Olay özeti	<p>2018 Temmuz ayında Ankara Esat’ta posta kutularına ve sokaklara “Eşcinselliğe ve eşcinsel kuruluşlara hayır” yazan bildirimler dağıtıldı. Nefret söylemi üreten bildirimlerde eşcinsellerin “İngiliz derin devleti” tarafından desteklendiği iddia ediliyor ve eşcinsellerden “cinsel sapık” olarak bahsediliyor.³²</p>

30 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=25825>

31 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=26198>

32 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=26307>

İhlal konusu olay	Akit Gazetesi’nin LGBTİ+lara karşı sistematik nefret söylemi
Olay özeti	<p>Akit Gazetesi 2018 yılı Haziran-Temmuz ayları içerisinde toplam bir ay içinde 11 haberde LGBTİ+’lara yönelik nefret söyleminde bulundu. Nefret söylemi içeren bu metinlerin do-kuzu haber ikisi köşe yazısı.</p> <p>Akit’te yayınlanan ilk haber Mehtap Yılmaz’ın 1 Haziran 2018 tarihli köşe yazısıydı. Yılmaz, Cumhuriyet Halk Partisi ve Halkların Demokratik Partisi’ni “LGBTİ’lilere en büyük desteği veren parti” ilan ediyor ve iki siyasi partiyi ve LGBTİ+’ları hedef gösteriyor.</p> <p>4 Haziran 2018 tarihli bir diğer Akit haberi “HDP ve ruh ikizi CHP sapkınların hamisi” baş-lığını taşıyor. CHP ve HDP’nin 24 Haziran Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili seçimleri öncesi açıkladığı seçim bildirdelerinde yer verdiği cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği ifadeleri için Akit, “eşcinsel sapkınların meşrulaştırılmasına yönelik skandal ifadeler” ifadesini kullandı.</p> <p>Akit’te 13 Haziran’da Harun Sekmen imzalı “BM’de ‘homo’lara destek” başlıklı metinde, Birleşmiş Milletler’in “homoluğu yaygınlaştırmak için kesenin ağzını” açtığı iddia ediliyor. Haber Kaos GL Derneği’nin “LGBTİ Mültecilerin İnsan Haklarını Geliştirmek” programını hedef alıyor “mültecilere yönelik sapkın propaganda faaliyetleri” yürütüldüğünü öne sü-rüyor.</p> <p>23 Haziran 2018’de yayımlanan Akit’teki köşesinde Ali İhsan Karahasanoğlu, “LGBT’lileri gözümüze gözümüze sokup halkın ahlakını bozmak isteyenler” diyor. LGBTİ’lere yönelik ayrımcı söylemi sürdürüyor.</p> <p>Yeni Akit 28 Haziran 2018 günü “LGBTİ’li sapkınlar provokasyon peşinde” başlıklı bir haber yayımlayarak 26. İstanbul Onur Haftası’nı hedef gösterdi.</p> <p>Yeni Akit’ten Harun Sekmen imzalı metin, “LGBTİ’li sapkın homolar”, “Onursuzluklarını onur adı altında pazarlayan eşcinseller”, “LGBTİ’li ahlaksızlar” gibi nefret içeren söylemler içeriyor. Metinde, “eşcinsellerin provakasyon girişimi içinde” olduğu ileri sürülüyor.</p> <p>Bir gün önce Onur Haftası’nı hedef gösteren Yeni Akit 29 Haziran 2018 günü de İstanbul LGBTİ+ Onur Yürüyüşü’nün yasaklanması için çağrı yaptı.</p> <p>“Bu sapkın yürüyüşü durdurun!” başlıklı Harun Sekmen imzalı Akit haberi şöyle devam ediyor: “Lezbiyen, Gay, Biseksüel, Transgender, Interseks (LGBTİ) adı altında örgütlenen homoların 1 Temmuz 2018’de Taksim’de düzenleyecekleri sapkın yürüyüşün engellenmesi için çağrı geldi.” Sekmen’in metinde belirttiği Onur Yürüyüşü’nün “engellenmesi” çağrısı-nın kim tarafından yapıldığı ise belirsiz.</p> <p>Akit aynı gün “Homo hamileri Mecliste” başlıklı bir haber de yayınladı. “Sapkınların çatı kuruluşu olan LGBTİ’ye destek veren 8 CHP’li ve 8 HDP’li Meclis’e girdi” diyerek duyurulan haber, 24 Haziran 2018 Cumhurbaşkanı ve 27. Dönem Milletvekili Genel Seçimi için LGBTİ+ Hakları Taahhütnamesi’ni imzalayan vekilleri hedef alıyor.</p> <p>Akit’in 1 Temmuz 2018 tarihli haberi “AB fonluyor, homolar semiriyor” başlıklı. “Avrupa Bir-liği’nin Türk toplum yapısını bozmak için gönderdiği fonlarla beslenen LGBTİ’li sapkınlar, 14 yılda 18 dernek kurdu” cümlesiyle devam eden haber, LGBTİ’ler için “giderek büyüyen sapkın tehdit”, “eşcinsel sapkınlar” gibi nefret söylemleri barındırıyor.³³</p>

33 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=26207>

İhlal konusu olay	Yeni Akit Gazetesi Adana LGBTİ+ Onur Yürüyüşünü Hedef Gösterdi
Olay özeti	<p>Yeni Akit Gazetesi’nin 6 Temmuz 2018 günü yayınlanan nüshasında, Adana LGBTİ+ Dayanışması’nın 7 Temmuz 2018 tarihinde yapmayı planladığı Onur Yürüyüşü hedef gösterildi. Harun Sekmen imzalı “Mobil homolar provokasyon peşinde” başlıklı yazıda, LGBTİ+’lar için “eşcinsel sapkınlar” ifadesi kullanılarak LGBTİ+’ların “Türkiye’deki huzur ve güven ortamını baltalamak için mobil provokasyon timleri kurduğu” iddia edildi.</p> <p>Sekmen iddialarını şöyle sürdürdü: “Milli ve manevi hassasiyetlerin yüksek olduğu illeri hedef kitle olarak seçen homoların, söz konusu illerde provokatif faaliyetler düzenledikleri bildirildi. Daha önce İstanbul, Ankara ve Denizli’de düzenlenmek istenen fakat valiliklerin sağduyulu tavriyla yasaklanan sözde onur yürüyüşünün bir benzerinin 7 Temmuz’da Adana’da düzenleneceği öğrenildi.” Ancak haberde yer alan “Denizli’de gerçekleşen Onur Haftası etkinlikleri valilik tarafından yasaklandığı ve Ankara’da 2018 yılı için bir başvuru yapıldığı” iddiaları gerçek dışı.</p> <p>Haber metninde “Halk yasak bekliyor” iddiasında bulunuluyor. “Adana kamuoyu ise söz konusu provokatif yürüyüşün valilikçe yasaklanmasını istiyor” cümlelerinin yer aldığı haberde bahsi geçen ‘kamuoyu’nun kim olduğu belirsiz.³⁴</p>

İhlal konusu olay	Osmaniye’de Nefret Bildirileri
Olay özeti	<p>2018 Temmuz ayında Osmaniye’de üniversite yakınlarındaki apartların posta kutularına bırakılan ve sokaklara dağıtılan afişlerde “Homoseksüellik tehlikesi”, “Homoseksüellik Kurana göre haramdır”, “Homoseksüellik ile aile ve nesil bozulmakta, ahlaki yapı çöktürilmeye çalışılmaktadır” ifadeleri yer alıyor.</p> <p>Osmaniye’de yaşayan Eray Deniz afişleri KaosGL.org’a değerlendirdi. Bir eşcinsel olarak bu afişlerden dolayı endişeli olduğunu belirten Deniz şöyle devam etti:</p> <p>“Bu afişler bizler için çok tehlikeli. Homofobiye tetikliyor. Sokakta bile yürümekten endişeliyim. Bu aşağılayıcı bir durum. Asla kabul edilemez. Bu durumun peşine düşeceğiz.”</p> <p>Deniz arkadaşlarıyla görüşmeleri sonucunda edindiği bilgilere göre İskenderun, Adana ve Antakya gibi civar şehirlerde de nefret söylemi içeren bildirilerin dağıtıldığını söyledi.³⁵</p>

İhlal konusu olay	Gökkuşaklı Şemsiyelere Homofobik Tepki
Olay özeti	<p>Balıkesir’in Karesi ilçesinde Çankaya Sokak, belediye tarafından gökkuşaklı şemsiyelerle renklendirildi. Karesi Belediye Başkanı Yücel Yılmaz, renklendirme çalışmasını sosyal medya hesaplarından #RenkliKaresihashtagi ile duyurdu. Yılmaz, paylaşımına şemsiyeli sokağın Karesi’ye renk kattığını belirtti: “Güzel ilçemiz Karesi’ye renk katan şemsiyeli sokağımız, hem yayalara mutluluk veren görüntülere sahne oluyor hem de en güzel selfielere konu olarak sosyal medya hesaplarında yer buluyor.”</p> <p>İlçe sakinleri tarafından beğeniyle karşılanan proje, homofobikleri rahatsız etti. Yılmaz’ın paylaşımını altına yorumlar atarak renklerin “manidar” olduğunu söyleyenler, nefreti sosyal medyada örgütlemeyi hedefledi.</p> <p>Homofobik yorum yapan kişilerden birinin, 25 Temmuz 2018 tarihinde kişisel hesabında “Sokağımız güzelleşiyor, RENK SEÇİMİ ANLAMLI DEĞİL Mİ” diyerek yaptığı paylaşımın altına “Bu renk gökkuşağı yani topların, yumuşakların simgesi”, “Başkan bu renklerin delikanlıyı bozar” ve “Belediye bu rengi aramış olmalı” yorumları yaptığı görüldü.³⁶</p>

34 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=26220>

35 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=26313>

36 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=26338>

Soruşturma başlığı ve konusu	Yeni Akit Gazetesi Mardin’de Homolara Geçit Yok soruşturması
Savcılık ve numarası	Küçükçekmece Cumhuriyet Başsavcılığı 06.09.2018 tarih ve 2018/25546 Soruşturma, 2018/22243 Karar numaralı kararı -AYM 2018/10351 Başvuru Numaralı dosya
Soruşturma özeti	Kaos GL Derneği 20.11.2017, 02.12.2017 ve 13.03.2018 tarihli haber içeriklerinde “Mardin’de Homolara Geçit Yok”, “Bu sapkınlığa kim dur diyecek” ve “Bu arsızlığa kim dur diyecek” ³⁷ ifadelerini kullanarak kendisini hedef gösteren gazeteye karşı şikâyette bulunmuştur.
Soruşturma sonucu	Soruşturma sonucu ifadelerin suç teşkil etmediği gerekçesiyle kovuşturmayaya yer olmadığına karar verilmiştir. Karara karşı AYM’ye başvurulmuş olup incelemesi sürmektedir.
Davanın hukuk dünyasındaki etkisi	LGBTİ+’lara yönelik nefret söyleminin yasal boşluktan dolayı cezazırlıkla karşılaşma durumuna bir örnek.

İhlal konusu olay	Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu Üyesi Altuntaş’ın homofobisi Kamu Denetçiliği’nde
Olay özeti	Başbakanlık İnsan Hakları Kurumu Eski Başkanı ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu Üyesi Mehmet Altuntaş, sosyal medya hesabında Onur Yürüyüşü’nü hedef gösterdi. Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesinin İstanbul Onur Yürüyüşü’ne dair paylaştığı paylaştığı bir tweetin altında, “Onur mu ne onuru, ne aşkı! Aşk iki ayrı cins arasında olur. İlahi yaratılış da doğa da bunu söyler. Bu bir gerçektir. Doğaldan geriye, ilkelliğe doğru dönüşür” yazdı. Altuntaş’ın homofobik ifadelerinin ardından Pembe Hayat Derneği harekete geçti, 22 Eylül 2018 tarihinde Kamu Denetçiliği Kurumu’na başvurdu. ³⁸

İhlal konusu olay	Avukattan Nefret Söylemi
	Eğcinsel genç Cem; kendisine cinsel yönelim temelli ayrımcılık uygulayan, randevu sırasında “oğlum mu diyeyim, kızım mı bilemedim” diyen ve ardından kendisini sosyal medyada homofobik söylemlerle hedef gösteren doktor hakkında Temmuz ayında suç duyurusunda bulundu. Uzm. Dr. N.K.Ö., kendi sosyal medya hesabından Cem’in ev adresini ve ismini paylaşmıştı. N.K.Ö., sosyal medya gönderilerinde “İ... te sınır yok”, “Poposunun reklamını yapıyor herhalde” gibi homofobik ifadeler kullanmıştı. N.K.Ö.’nün bu paylaşımının altına çok fazla kişi de nefret söylemi içeren yorumlar yapmıştı. Bu yorumları yapanlardan biri de Av. Saygın B. G. idi. Cem, avukat hakkında da suç duyurusunda bulundu. Bunun üzerine Av. Saygın B.G., İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığı’na savunmasını ilettili. Kendi sosyal medya hesabından savunmasının tam metnini paylaşan Av. Saygın B. G., homofobisini burada da sürdürdü.

37 <https://m.yeniakit.com.tr/haber/bu-arsizliga-kim-dur-diyecek-433944.html>

38 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=26624>

Olay özeti	<p>Av. Saygın B.G., sosyal medyada şöyle yazdı:</p> <p>“Kurgulu, bazı karanlık mahfillerce yemlenerek sahaya sürülmüş olan, toplumsal gelişim ve dinamiklerimizle çelişkili/ilgisiz homoların, ibnelerin, puştaların sistematik saldırısına karşı Dr. Kemal Özalp’in yanındayız... pisliklere hadlerini bildirelim. Bin yıllar içinde yoğrulmuş milli kültür ve aile kurumumuza kasteden zavallılar Dr.Kemal Özalp’i linç üzerinden toplumumuza ameliyat yapmak istiyorlar. Bu zavallıların çeri başları yurtdışından fonlanıyorlar.”</p> <p>Bu ifadeleri üzerine hakkında soruşturma başlatılan avukat 2018 yılı Ekim ayında yaptığı savunmasında homofobisini sürdürdü. Eşcinsellerin aile kurumuna tehdit olduğunu öne sürdü:</p> <p>“İnsanlar her canlı türü gibi dişi ya da erkek olarak doğarlar. Tıbben üçüncü bir ihtimal olan hemafroditler de (doğuştan çift cinsiyetlilik) tabii bir cins olarak kadına veya erkeğe duyulan saygıyı elbette hak etmektedir. Bu üç cinsiyet hali dışındaki ‘iradi olarak yaratılşa aykırı cinsiyet değişiklikleri de’ kişilerin özgür tercihleri bakımından sadece onları ilgilendirdiği oranda erkeklere, dişilere ve hemafroditlere duyulan eşit saygıyı hak eder, etmelidir. Ancak insan soynunun ruhsal ve bedensel açıdan sağlıklı olarak sürmesine mani olması itibarıyla iradi cins değişikliklerinin toplumsal bir realite olarak kabulüne ve bu kişilerin sonradan değişen cinsiyetlerini toplumsal ahlak kurallarına aykırı biçimde aleni olarak yaşamalarına yine Anayasa’yla teminat altına alınan fikir hürriyeti kapsamında karşı çıkmak da bir yurttaşın anayasal hakkını kullanmaktan başka bir şey sayılamaz. Hele hele gelişmiş kapitalist ülkelerde, bilhassa ABD’de ve Avrupa’da şikayete konu yazılarımda da izah ettiğim gibi modernizm ve postmodernizm döneminin sözde özgürlüklük şemsiyesi altına yerleştirilmeye çabalanan, bir plan dâhilinde işletilen kurgulu eşcinsellik topluluklarının faaliyetleri ailenin ve bilhassa çocuklarımızın korunması bakımından aileyi ve çocukları korumakla mükellef devlet organizasyonunca dikkatle takip edilmeli ve bu faaliyetlerin toplumun sağlığını bozmaya matuf eylemleri hukuki ve idari denetimden bağımsız olmamalıdır.”</p> <p>Av. Saygın B.G., bununla da sınırlı kalmadı ve homofobik argümanlarına “aile”, “pedofili” üzerinden devam etti. Savunmasında “kamuoyunca LGBT-i (lezbiyen, gay, biseksüel, transseksüel ibne) olarak bilinen topluluk” ifadelerini kullandı. İstanbul Onur Yürüyüşü’nün, LGBTİ+’ların toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının engellenmesine tepki gösteren Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) Milletvekili Mahmut Tanal ve Halkların Demokratik Partisi (HDP) Milletvekili Garo Paylan’ı da hedef gösterdi ve şu ifadeleri kullandı:</p> <p>“Zira ezici çoğunluğu Müslüman olan ve ramazan ayında oruç tutan yurttaşlarımızın yüzüne baka baka ramazan ayında gün ortasında sokaklarda erkek erkeğe öpüşen tiplerin, ruhani bakımdan çok mühim bir zamanda İstanbul, Ankara meydanlarında çırlıçılak dolaşan kadınların bu örgütlü eylemlerinin derin hedefleri sayın savcılarca araştırılmalı ve ülkemiz milli güvenliğine kasteden unsurların sözde meşru esasen gayrimeşru vaziyetleri ortaya çıkarılıp, her türlü yargı denetiminden geçirilmelidir.”</p> <p>Av. Saygın B.G.; TOG Genç Kadın Fonu, Açık Toplum Vakfı ve Friedrich Naumann Stiftung’un LGBTİ+ haklarına ilişkin çalışmaları, LGBTİ+ haklarına ilişkin akademik makaleleri ve LGBTİ+ derneklerini de hedef gösterdi. “Paylaştığım ‘eşcinselliğin ve sapkın cinsel tercihlerin normalleştirilerek hâkim kılınmasını isteyen bazı karanlık mahfillerin’ ülkemizde sosyal bir problem olmamasına rağmen, meseleyi esaslı bir ülke problemi şeklinde lanse etmeleri -hukukçu kimliğimle belirtmek isterim ki- anayasal suçlar savcılığınca soruşturulmalıdır” ifadelerini kullandı.³⁹</p>
------------	--

39 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=26930>

İhlal konusu olay	Akit Gazetesi’nden Sapkınlar Tüyap’ta Haberi
Olay özeti	<p>NotaBene Yayınları 14 Kasım 2018 tarihinde sosyal medya hesabından, Akit’in Kaos GL Derneği ve NotaBene Yayınları’nı hedef gösterdiği “Sapkınlar Tüyap’ta” haberine ilişkin bir açıklama paylaştı.</p> <p>Akit’in homofobik nefret söylemi içeren haberini “kitap fuarlarını hedef alan baskı ve provokasyon girişimlerine bir yeni davetiye” olduğunu belirten NotaBene Yayınları açıklamasında şunları belirtti:</p> <p>“Kamusal alanı muhalif olan her şey için daraltma ve kapatma çabalarının yeni bir örneği... Son zamanlarda kitap fuarlarını hedef alan baskı ve provokasyon girişimlerine bir yeni davetiye... Aynı zamanda da homofobik “sapkınlığın” vardığı boyuta ilişkin güncel bir örnek...”</p> <p>“Baskı ve provokasyon çağrıştıran bu çabalar, daha fazla direnç üretecektir. NotaBene Yayınları da her alandaki muhalif tutumunu sürdürmeye devam edecektir.”</p> <p>Akit’ten Harun Sekmen imzalı 14 Kasım 2018 tarihinde yayımlanan “Sapkınlar Tüyap’ta” haberinde Kaos GL yayınlarını Tüyap’a taşıyan Notabene Yayınları’nı şu cümlelerle hedef gösterdi: “Notabene Yayınları’nın standını kendilerine zırh edinen LGBTİ’li ahlaklıların, gelecek dimağları ağırlarına düşürmek için sapkın propaganda yaptıkları bildirildi.”⁴⁰</p>

2018 YILINDA DAVALARI DEVAM EDEN İHLALLER:⁴⁰

Dava başlığı ve konusu	Yeni Akit Gazetesi’nin Siyonist Uşakları başlıklı nefret söylemli haberine karşı suç duyurusu
Mahkemesi/Numarası	<p>-Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı 18.07.2014 tarih ve 2014/4152 Soruşturma numaralı başvuru üzerine verilen kovuşturmayı yer olmadığına dair karar</p> <p>-Ankara 8. Sulh Ceza Mahkemesi’nin 2014/3466 D. İş sayılı takipsizlik kararına itirazın reddi kararı</p> <p>-Anayasa Mahkemesi Esas No: 2014/18891 sayılı dosyası</p>
Dava özeti/ Davada gelinen aşama	Yeni Akit Gazetesi’nin Siyonist Uşakları başlıklı nefret söylemli haberine karşı haber içeriğinin suç teşkil ettiği gerekçesi ile Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı’na şikayette bulunulmuş ancak savcılık haberde yer alan ifadelerin suç teşkil etmediği gerekçesiyle takipsizlik kararı vermiştir. Takipsizlik kararına karşı Sulh Ceza Mahkemesi’ne yapılan itirazın da reddedilmesi üzerine AYM’ye başvurulmuş olup, AYM’nin dosyayı inceleyip karara bağlaması beklenmektedir.

40 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=27033>

Dava başlığı ve konusu	Genç İslami Müdafaa internet sayfasında yer alan nefret söylemli ifadelerle karşı şikâyet davası
Mahkemesi/Numarası	-Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı 10.07.2015 tarih ve 2015/5223 Soruşturma numaralı başvuru üzerine verilen kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar -Ankara 7. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 2016/423 D. İş sayılı takipsizlik kararına itirazın reddi kararı -Anayasa Mahkemesi Esas No: 2016/4564 sayılı dosyası
Dava özeti/ Davada geline aşama	Yeni Akit Gazetesi'nin Siyonist Uşakları başlıklı nefret söylemli haberine karşı haber içeriğinin suç teşkil ettiği gerekçesi ile Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'na şikâyette bulunulmuş ancak savcılık haberde yer alan ifadelerin suç teşkil etmediği gerekçesiyle takipsizlik kararı vermiştir. Takipsizlik kararına karşı Sulh Ceza Mahkemesi'ne yapılan itirazın da reddedilmesi üzerine AYM'ye başvurulmuş olup, AYM'nin dosyayı inceleyip karara bağlaması beklenmektedir.

IV. CİNSEL ŞİDDET SUÇLARI

LGBTİ+'ların cinsel yönelim ve cinsiyet kimlikleri nedeniyle heteroseksüellerden ve cisgender kişilerden farklı neden ve dinamiklerle ve farklı şekillerde maruz kaldıkları cinsel şiddet suçlarının görünürlüğünü sağlamak adına, cinsel şiddet yoluyla gerçekleşen hak ihlallerini bu raporda ayrı bir başlık olarak değerlendirmeyi uygun bulduk.

Cinsel şiddet suçları TCK'da "Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar" başlığı altında 102-105. maddelerde düzenlenmiştir. Düzenlemede suçun cinsiyet veya CYCK temelli olup olmamasına ilişkin bir ayırım mevcut değildir.

2018 yılında Kaos GL Derneği'ne yapılan başvurularda, üç danışan cinsel yönelimleri nedeniyle cinsel saldırıya uğradıklarını belirterek destek talep etmiştir. Ayrıca 2018 yılında yargıya yansıyan bir olay tespit edilmiştir.

Dava başlığı ve konusu	Çocuğun doktoru tarafından cinsel istismarı
Mahkemesi/Numarası	-Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 17. Ceza Dairesi'nin 11.07.2018 tarihli kararı
Dava özeti/ Davada geline aşama	18 yaşının altında kendisini trans olarak tanımlayan başvurucu bir özel hastanede doktorunun cinsel tacizine uğramış ve şikâyetçi olmuştur.
Dava sonucu	Sanık hakkında verilen karara karşı Yargıtay'a başvurulmuştur.
Davanın hukuk dünyasına etkisi	Doktorun taciz ettiği diğer mağdurların da cesaretlendiği ve ortaya çıkmaya başladığı, bu kişilerin de güçlendiğini gözlemlenmiştir.

Dava başlığı ve konusu	Cinsel istismarda bulunduğu ceza mahkemesinde tespit edilen doktora karşı manevi tazminat davası
Mahkemesi/Numarası	Ankara 22. Asliye Hukuk Mahkemesi
Dava özeti/ Davada geline aşama	Yukarıdaki tabloda irdelenen davada doktora karşı manevi tazminat davası açılmış olup yargılama devam etmektedir.

V. İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE YASAĞI

İşkence yasağı, T.C. Anayasası’nın “Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı” başlıklı 17. maddesinde; **“Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz”** şeklinde düzenlenmiştir

İşkence ve kötü muamele yasağı, İnsan Hakları Evrensel Beyanname’sinin 5. maddesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 3. maddesi ile Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi’nin 7. maddesinde de düzenlenmiş olup, söz konusu uluslararası sözleşmeler dolayısıyla da Türkiye hukukunun bir parçasıdır.

İşkence suçu TCK’nda “İşkence ve Eziyet” başlığı altında 94-96. maddelerde düzenlenmiştir.

2018 yılında bir trans kadının karakolda işkence ve/veya kötü muamele uğramış olabileceğine dair şüpheli bir vaka ile işkence ve kötü muamele yasağı ihlali ile ilgili altı vaka tespit edilebilmiştir.

2018 YILINA İLİŞKİN İHLALLER:

Soruşturma başlığı ve konusu	Kolluk güçlerinin trans seks işçisini cinsel ilişkiye zorlaması
Mahkemesi/Numarası	Çorum Cumhuriyet Başsavcılığı
Soruşturma özeti	Trans kadın olan başvurucuya göre bazı kolluk görevlileri tarafından cinsel ilişkiye zorlanmaktadır. Buna yanıt vermeyen başvurucuyu kolluk görevlileri sürekli idari para cezaları keserek, evini gözetleyerek, gittiği yerlere kadar takip ederek taciz etmektedirler. Görevliler hakkında suç duyurusunda bulunulmuştur. Soruşturma başladığından bu yana Çorum ilinde trans seks işçilerine yönelik baskıların azaldığı gözlemlenmiştir.

Soruşturma başlığı ve konusu	Kolluk güçlerinin trans seks işçisine şantaj yapması
Mahkemesi/Numarası	Çorum Cumhuriyet Başsavcılığı
Soruşturma özeti	Trans kadın olan başvurucuya bazı kolluk görevlileri tarafından şantaj yapılmaktadır. Görevliler hakkında suç duyurusunda bulunulmuştur. Soruşturma başladığından bu yana Çorum ilinde trans seks işçilerine yönelik baskıların azaldığı gözlemlenmiştir.

İhlal konusu olay	Ankara’da trans kadına polis saldırısı
Olay özeti	Pembe Hayat LGBT Derneği’nin raporlamasına göre, 15 Mart 2018 günü sabah saatlerinde aracına benzin doldurmaya giden trans kadını bir grup polis darp etti. Gece saatlerinde benzinini bitince aracını Polis Evi’nin karşısına park eden trans kadın, sabah 8:00 sularında aracını petrol ofisine götürmek için tekrar gittiği sırada bir polis durdurdu. Ardından aracıyla ilgili evrakları kontrol eden polis, bu esnada benzin alıp gelen trans kadını polis aracına kilitledi. Tepki gösteren trans kadına hakaret etmeye başlayan polis memuru, çağırdığı polis memurları ile birlikte trans kadını darp etmeye başladı. Darp raporu aldıktan sonra ifade veren trans kadın, polis memurlarından şikâyetçi oldu ⁴¹ .

İhlalkonusuolay	Karakolda şüpheli intihar girişimi
Olay özeti	<p>24 Nisan 2018 tarihinde İstanbul Zeytinburnu İlçesi Merkezefendi Karakolu’nda trans kadın Ceyda’nın tarım ilacı içerek intihara teşebbüs ettiği iddia edildi. Şüpheli intihar olayını İstanbul LGBTİ Derneği’nden Kıvılcım Arat Twitter hesabında değerlendirdi. Arat paylaşımında yaklaşık iki haftadır Merter’de çalışan trans seks işçilerinin polis tarafından tehdit edildiğini, olayın yaşandığı gece de bu şahsın ardından gelen resmi polis aracının alandan kaçamayan üç trans kadını gözaltına aldığını, bu kadınlardan birinin de Ceyda olduğunu belirtiyor.</p> <p>Merkezefendi Karakolu’nda işlem yapılmak üzere tutulan Ceyda’nın tarım ilacı içerek intihara teşebbüs ettiğini belirten Arat, polislerin, Ceyda’nın ağızından köpük çıkana kadar bekleyip öyle hastaneye kaldırdığını ekliyor.</p> <p>Kıvılcım Arat, Adalet Bakanlığı’nın konuyu araştırdığını ve şu soruları sorduğunu da belirtiyor:</p> <p>“Kolluk güçleriniz gece vakti bireysel denetime çıkabiliyor mu? Çıkıyorsa hukuka aykırı biçimde yurttaşlara tehdit, şantaj ve küfür etme yetkisine sahip mi? Gözaltı işlemi ile ilgili tutanaklar nerede? Tarım ilacı o nezarethaneye nasıl girdi? Durumu kötüye giden bir yurttaşın kolluğun inanmama gibi bir lüksü var mı? Yoksa anında tıbbi müdahale için en yakın hastaneye götürmek midir görevi? 2 hafta boyunca sivil araçla kadınları tehdit eden bu memurun bölgeye gidişi görev emri ve gereği midir? Hastane polisi neden vaka ile ilgili işlem yapmamıştır? Kamera kayıtları mevcut mudur? Diyelim ki ihmal üzerine o tarım ilacı nezarethanede içildi, bu ihmalde sorumluluğu olan karakolun amirine ve ilgili şahıslara soruşturma başlatılmış mıdır? Yaşam hakkı yasalar tarafından güvence altına alınmışken, İl ve İlçe Emniyet neden olayla ilgili bir açıklama yayımlamamıştır.”</p> <p>Ceyda’nın arkadaşlarından Trans Aktivist Niler Albayrak ise şunları aktardı; “Arkadaşımız ilk olarak Dr. Sadi Konuk Devlet ve Araştırma Hastanesine kaldırılıyor. Fakat midesi orada yılanmıyor.”⁴²</p> <p>Kaos GL Notu: Daha sonra GATA Hastanesi’nde hayatı tehlikesi mevcut şekilde götürülen Ceyda, tıbbi müdahalenin ardından sağlığına kavuşmuştur.</p>

41 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=25358>

42 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=25654>

İhlal konusu olay	1 Mayıs alanında polisten trans kadına transfobik şiddet
Olay özeti	<p>İstanbul Maltepe Meydanı’nda 1 Mayıs 2018 tarihinde gerçekleşen mitingin alanına girişte polisler bir trans kadını zorla aramak istedi.</p> <p>Trans kadın İ.C., LGBTİ+ Kolektifi ve Üniversiteli Kadın Kolektifi ile miting alanına girerken erkek polisler tarafından aranmak istendi. Trans kadın olduğunu ve erkekler tarafından aranmak istemediğini söyleyen İ.C.’ye polis gülerken yanıt verdi. Zorla aramak istediklerinde müdahale etmek isteyen Öğrenci Kolektifleri üyesi dört kişi ise darp edilerek gözaltına alındı.</p> <p>Yaşadıklarını sosyal medyada paylaşan İ.C.; “1 Mayıs’ta saat 14.00 civarı LGBTİ+ Kolektifi ve Üniversiteli Kadın Kolektifi ile alana girerken kadın polisler ‘Beyefendi erkek bölümü yan tarafta’ diyerek beni erkek polislerle yönlendirmek istediler. Erkek olmadığımı söylediğimde bir kadın polis alaycı bir tavırla ‘Hiç öyle gözüküyorsun ama’ dedi. Ben ve kolektifteki diğer arkadaşlar da trans kadın olduğumu, beyanımın esas alınması gerektiğini söyleyerek durumu izah etmeye çalıştık. Polisler kimliğimi görmek istedi. Mavi kimlikli olduğumu ama beyanımın esas alınması gerektiğini söyledik. Polis, ‘mavi kimliğin varsa seni erkek polis arayacak’ dedi. Bu esnada bir erkek polis sert bir tutumla ‘Gel sen içeri gel, kadın polis arayacak seni, gel’ diyerek beni almak istedi. Benimle polisin arasına bir kadın arkadaş girdi ve durumu izah etmeye devam ettik. Ardından açıklama yapan bir arkadaşta polis müdahale etti ve sonrasına arbede yaşandı. Üniversiteli kolektiften birçok kişi ters kelepçeye gözaltına alındı. Ben dâhil kolektiften birçok kişi içeri giremedik.”</p> <p>İ.C. yarım saat sonra başka kapıdan girmeye çalıştıklarında da benzer bir tutumla karşılaştıklarını, kendisine ısrarla ‘kimlik rengi’nin öne sürüldüğünü belirtti. İ.C., yaşadıklarını “Alana girme sürecinde fiziksel ve psikolojik olarak fazlasıyla yorulduğum ve yıpratıldım” cümleleriyle anlattı.</p> <p>“İlk kapıya girme denememizde, polis arbede çıkmadan önce benden bir adım uzakta durup; ‘seni kadın polis kontrol edecek’ dedi. Tam o anda arbede yaşandı.</p> <p>“Diğer kapıdan girmeye çalışırken ise durumu açıklamaya çalıştık. O sırada bir polis omzuma sert bir şekilde vurup küçümseyici bir tavırla ‘hayırdır bir sorun mu var’ dedi.”</p> <p>Polisin transfobik tutumu sırasında olay yerinde olan LGBTİ+ Kolektifi’nden Cengiz ise yaşananları KaosGL.org’a şöyle anlattı:</p> <p>“Polisler gülerken ve bağırarak trans kadın arkadaşımızı hedef gösterdi. Biz derdimizi anlatmaya çalışırken birden bir polis beni arkamdan çekmeye başladı. O esnada başka bir polis ise trans kadın arkadaşımıza ‘Gel seni kadın polis arayacak, gel’ diyerek arkadaşımızı çekiştirmeye başladı. Öğrenci Kolektifleri’nden arkadaşlar bizi kurtarmaya çalışırken birden coplar çıktı. Polis coplarla saldırdı. Kapıda üç kişi, içeride ise bir kişi darp edilerek gözaltına alındı. Uzunca bir süre ters kelepçe ile bekletildiler.”</p> <p>Polisin transfobik tutumuna müdahale etmeye çalışırken gözaltına alınan dört kişi Savcılık ifadelerinin ardından “yurtdışına çıkış yasağı” şartı ile 2 Mayıs’ta serbest bırakıldı.⁴³</p>

43 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=25732>

İhlalkonusuolay	İzmir’de translara polis şiddeti
Olay özeti	<p>İzmir’de polisin Alsancak ablukası devam ediyor. Mahalle sakinlerinin verdiği bilgiye göre kolluk görevlileri, 9 Mayıs 2018 günü 23:00 saatlerinde Azra Has Sokak’taki (Bornova Sokağı) bir fırında oturan iki trans kadını, gerekçe göstermeksizin zor kullanarak karakola götürdü. Polis, zor kullanılarak Alsancak Polis Karakolu’na götürdüğü kadınların ifadesini aldıktan sonra para cezası kesti ve serbest bıraktı.</p> <p>Kaos GL’den Av. Kerem Dikmen’e ulaşan kadınlar, kolluk kuvvetlerinin Alsancak’ı bu dönem ablukaya aldığını ve çevrede yaşayan translara nefes aldırmadığını ifade etti.</p> <p>Av. Kerem Dikmen, idari para cezasının keyfi bir uygulamaya dönüştüğüne dikkat çekerek “İdari para cezası uygulamalarında cezalandırılanın karakola götürülmesi istisna, götürülmemesi kural olmasına rağmen, trans kadınlara uygulanan idari yaptırımlarda uygulamanın tam aksi oluyor. Trafikte seyreden bir aracın sürücüsüne kesilen para cezası ile sokaktaki bir transa kesilen para cezasının yerele olarak hiçbir farkı yok. Ceza fişinin düzenlenmesi için karakola gidilmesi gibi bir zorunluluk olmamasına rağmen bu uygulama, kanun dışı bir fiili gözaltıya dönüşebiliyor” dedi.</p> <p>“Abluka altına alınan çevre, transların yaşadığı ve çalıştığı bir alan. Aynı bölgede hem çalışmanın hem de yaşamının doğal sonucu, bu olayda olduğu gibi, o bölgedeki esnaftan alışveriş halinde olmak. Kabahatler Kanununda belirtilen fiiller gerçekleşmediği müddetçe kesilen idari para cezaları hukuka uygun değil.”⁴⁴</p>

İhlal konusu olay	Ankara’da trans kadınlara polis şiddeti
Olay özeti	<p>15 Ekim 2018 günü, İskitler’de çalışan bir grup trans kadın kolluk kuvvetleri tarafından ekip aracı ile Ankara’nın Gölbaşı ilçesine bırakıldı. Diğer trans kadınların bir kısmı ise Polatlı’ya ve Kayaş’a götürüldü. Zorla alıkonulan translar, kolluk kuvvetleri tarafından şiddete ve türlü hakarete maruz kaldılar.</p> <p>Konuyla alakalı iletişime geçtiğimiz bir trans kadın, kolluk kuvvetleri tarafından hiçbir açıklamada bulunmadan zorla araca bindirilip Gölbaşı’na götürüldüğünü, yol boyunca türlü hakarete ve şiddete maruz kaldığını belirtti. Kayaş’a götürülen bir grup trans kadın ise, ağır şekilde darp edildikten sonra ıssız bir yere bırakıldı. Seks işçiliği yapmama yönünde tehdit edilen translar, konu ile alakalı hukuki süreci başlatmaya hazırlanıyorlar.</p> <p>Konuyla ilgili bir diğer görüştüğümüz trans kadın ise, İskitler’de bulunan kolluk kuvvetlerinin orada çalışan kadınları tehdit ettiğini dile getirdi. Araçlarını durdurarak camdan içeri bir tüp biber gazı atarak şiddet uygulayan polislerin, “Bir daha buraya gelerseniz döviz” dediği belirtildi. Trans kadınların aynı zamanda araçlarına da yine kolluk kuvvetleri tarafından zarar veriliyor.⁴⁵</p>

44 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=25777>

45 <http://www.pembehayat.org/haberler/detay/1925/translar-alikonuluyor>

VI. KİŞİ ÖZGÜRLÜĞÜ VE GÜVENLİĞİ

Kişi özgürlüğü ve güvenliği, T.C. Anayasası’nın “Kişi hürriyeti ve güvenliği” başlıklı 19. maddesinde; **“Herkes, kişi hürriyeti ve güvenliğine sahiptir”** şeklinde düzenlenmiş, hakkın hangi koşullarda sınırlandırılabilceği yine Anayasa ile belirlenmiştir.

Kişi özgürlüğü ve güvenliği, İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi’nin 3. maddesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 5. maddesi ile Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi’nin 9. maddesinde de düzenlenmiştir.

Buna karşın, LGBTİ+’ların insan hakları ihlallerine yönelik Kaos GL Derneği olarak 2008 yılından beri diğer partnerlerimizle beraber yayımladığımız raporlardaki verilerden de görülebileceği üzere,⁴⁶ özellikle trans kadınlar, kanunda düzenlenen herhangi bir haksız fiili gerçekleştirmedikleri halde, sırf kamusal alanda buldukları için ve kamusal alanda bulunmaktan caydırılmak amacıyla, Kabahatler Kanunu’nda düzenlenen çeşitli para cezalarına tabi tutulmaktadır.

Trans kadınlar uygulamada genellikle Kabahatler Kanunu’nun 32. maddesinde düzenlenen **“Emre Aykırı Davranış”**, 36. maddesinde düzenlenen **“Gürültü”** ve 37. maddesinde düzenlenen **“Rahatsız Etme”** fiilleri gerekçe gösterilerek sistematik biçimde para cezasına tabi tutulmakta, aynı kişi için aynı tarihte olağan dışı sayıda para cezası düzenlenebilmekte ve trans olmayan kişilere karşı uygulaması pek olmayan bu kanun hükümleri trans kadınlara karşı kıyaslanamayacak olağan dışılıkta uygulanmaktadır.⁴⁷

Kolluk tarafından özellikle trans kadınlara yöneltilen bir diğer ihlal de özgürlükten alıkoymadır. Özgürlükten alıkoyma suçu TCK’nda “Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma” başlığı altında 109. maddede düzenlenmiştir.

LGBTİ+’lara karşı kişi özgürlüğü ve güvenliğinin ihlali anlamında 2017 yılında bir ve 2018 yılında üç vaka tespit edilebilmiştir.

46 http://www.kaosgidernegi.org/resim/yayin/dl/rapor_web.pdf, <http://www.multeci.org.tr/wp-content/uploads/2016/10/2008-Lgbt-Bireylerin-Insan-Haklari-Raporu.pdf>, https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/media/uploads/2015/02/24/Cinsel_Yonelim_veya_Cinsiyet_Kimligi_Izleme_Raporu.pdf,

47 <http://www.kirmizisemsiye.org/SourceFiles/pdf-2018525142226.pdf>

2017 YILINA İLİŞKİN İHLALLER:

Dava başlığı ve konusu	Trans kadına para cezası AİHM’e taşınıyor
Mahkemesi ve duruşma tarihi	Bursa Sulh Ceza Mahkemesi
Dava özeti/ Davada gelinen aşama/Dava sonucu	Bursa’da bir trans kadına “trafiği tehlikeye düşürdüğü” iddiasıyla cinsiyet kimliğinden ötürü uygulanan idari para cezasına karşı Bursa Sulh Ceza Mahkemesi’ne yapılan itiraz reddedildi. Ceza uygulamasının, cinsel kimliğin baskı altına alınması olduğundan bahisle eşitlik ilkesi ve özel hayata saygı hakkının kolluk tarafından haksız olarak ihlal edilmesi sebebiyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edilmesine yönelik itiraz sürecini davayı izleyen Av. Murat Özdemir KaosGL.org’a anlattı. “Trans kadınlara yönelik kolluk kuvvetlerinin sürekli bir baskı ve yıldırma politikası var. ‘Trafiki işgal ettiği’ sebebiyle trans kadınlar sadece cinsiyet kimliklerinden ötürü sürekli para cezasına çarptırılıyorlar. Müvekkilim de aynı sebepten kolluk kuvvetlerince ifadesi alınmak üzere emniyete götürülmüş. Cezai işlem değil idari işlem olduğu hâlde 2 saat bekletilmiş. 80 TL para cezasına çarptırılmış. Avukat talebi reddedilmiş.”
Dava sonucu	Başvurucu AYM’ye idari para cezasına itiraz etmek üzere başvurmuştur. İtiraz oy çokluğu ile reddedilmiş fakat Anayasa Mahkemesi Başkanvekili Engin Yıldırım, itirazın kabul edebilir olduğu yönünde karşı oy kullanmıştır. Başvurucu iç hukuk yollarını tükettiğinden 2017 yılı Haziran ayında ihlali AİHM’e taşımıştır. ⁴⁸
Davanın hukuk dünyasındaki etkisi	LGBTİ+’lara yönelik kişi özgürlüğü ve güvenliği ihlalinin cezasızlıkla karşılaşması sonucunu yaratmıştır.

2018 YILINA İLİŞKİN İHLALLER:

Dava başlığı ve konusu	Trans kadına idari para cezası
Mahkemesi	Ankara Sulh Ceza Hâkimliği
Dava özeti	Başvurucu sokakta fuhuş yaptığı gerekçesiyle Kabahatler Kanunu 37’inci maddesi gereğince idari para cezasına maruz kalmış, buna yapılan itiraz Sulh Ceza Hâkimliği’nce reddedilmiştir Kanun yararına bozma başvurusu yapılmıştır.

48 <http://www.kaosgl.org/sayfa.php?id=23950>

İhlal konusu olay	Ankara’da bekçilerden trans kadınlara “sokağa çıkma yasağı”
Olay özeti	<p>Pembe Hayat LGBTT Derneği’nin 13 Eylül 2018 tarihli raporlamasında, Ankara Esat’ta gece bekçilerinin trans kadınlara sokakta baskı uyguladığı belirtiliyor.</p> <p>Rapora göre, 10 Eylül 2018 günü gece saatlerinde Esat’ta caddede çalışan seks işçisi bir trans kadın, bekçiler tarafından durduruldu. Bekçiler, elinde bira şişesi ile üzerine gelen saldırganlara karşı kendisini korumaları gerektiğini söyleyen trans kadına oradan gitmesini ve translar için görevlendirildiklerini söyledi. Yapılan işlemin hukuksuz olduğunu dile getiren trans kadını durduran bekçi, kolluk kuvvetlerini çağırarak cezai işlem uygulamalarını talep etti.</p> <p>Aynı gece Libya Caddesi’nde ise cadde üzerinde bulunan bir restorana giden trans kadınların peşinden gelen bekçiler restorana girerek yemek yiyen translardan kimlik istedi. Yemek yediklerini söyleyen trans kadınlar, kimliklerini vermeyince kolluk kuvvetleri olay yerine geldi. Kimlik için zorlayan kolluk kuvvetleri, daha sonrasında trans kadınlar yemeklerini yiyip evlerine dönene kadar restoran önünde bekledi.</p> <p>Kendisini amir olarak tanıtan bir polis memuru ise restoran işletmecilerini “Bunları bir daha içeri alıp yemek verersen ruhsatını elinden alırım, senin de başın yanar” diyerek tehdit etti.</p> <p>Konuyla ilgili Pembe Hayat’ın iletişime geçtiği Esat’ta oturan bir trans kadın, adreslerinin bildirildiğini ve bilerek binalarının önünde beklediklerini, bakkala bile göndermediklerini söyledi. Başka bir trans kadının taksidi hareket halindeyken bekçiler tarafından durdurulduğunu ve taksiden indirildiğini, taksiciyi ise tehdit ettiklerini belirtti ve ekledi:</p> <p>“Geçtiğimiz akşam bir trans arkadaşımız taksiden indirildi. Artık bakkala bile gönderilmiyoruz. Olaylar Esat semtinin tamamında yaşanıyor ve bekçiler Vali tarafından bizler için görevlendirildiklerini, buralarda gezemeyeceğimizi söylüyor. Dün akşam eşofmanlarımla köpeğimi tuvalete çıkardığımda bile durduruldum ve bir an önce eve gitmezsem cezai işlem uygulanacağı söylendi. Hepimiz Esat’ta oturuyoruz, bizi dışarı bile çıkarmıyorlar.”</p> <p>Bekçilik uygulaması geçtiğimiz yıl hayata geçti ve bekçilere silah kullanma yetkisi de verildi.⁴⁹</p>

İhlal konusu olay	Mersin’de bekçiden trans kadına hukuk dışı müdahale
Olay özeti	<p>Mersin’de 11 Ekim 2018 akşam saatlerinde bekçiler bir trans kadını kimlik kontrolü için durdurdu. Bekçiler, Yenişehir’de bir bankamatikten para çektikten sonra evine gitmek isteyen trans kadına, “Ne yapıyorsun burada? Bu şekilde burada gezemezsin” dedi. Trans kadın da cep telefonu ile konuşmayı çekti. Ardından bekçiler polis çağırdı ve trans kadına Kabahatler Kanunu’ndan para cezası kesildi.</p> <p>Olayı sosyal medya hesabından duyuran Mersin 7 Renk LGBTİ Derneği, “Trans kadın polis merkezine giderek yapılan işlemin bir hak ihlali olduğunu söyleyerek, kendisine ceza yazan polis memurlarından ve bekçilerden, kolluk güçleri de trans kadından şikâyetçi oluyorlar. Yine bir hak ihlali, yine bir Kabahatler Kanunu, tıpkı 18. yüzyılın sonlarında sokağa çıkmaya korkan insanların uğradıkları haksızlıklar zinciri” diye yazdı.</p> <p>Dernek, suç duyurusunun ve yasal sürecin takipçisi olacağını duyurdu.⁵⁰</p>

49 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=26561>, <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=26724>

50 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=26823>

VII. ÖZEL HAYATIN KORUNMASI

Özel hayatın gizliliği, T.C. Anayasasının “Özel hayatın gizliliği” başlıklı 20. maddesinde; **“Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz”** şeklinde düzenlenmiş, hakkın hangi koşullarda sınırlandırılabilceği yine Anayasa ile belirlenmiştir.

Özel hayatın korunması, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 12. maddesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. maddesi ile Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 17. maddesinde de düzenlenmiştir.

LGBTİ+'ların CYCK ayrımcılığı ve kimliklerinden dolayı şiddete uğramaktan duydukları korku nedeniyle sıklıkla LGBTİ+ kimlikleri ile açılmadıkları gözlenmektedir.⁵¹ LGBTİ+ kimlikle açık olarak yaşamak korkusu, LGBTİ+ bireylerin sıklıkla kendi iradeleri dışında kimliklerinin ifşası ile tehdit ve şantaj suçlarına maruz kalmalarına da yol açmaktadır.⁵²

Özel hayatın gizliliğini ihlal suçu TCK'nda “Özel hayatın gizliliğini ihlal” başlığı altında 134. maddede düzenlenmiştir.

LGBTİ+'lara karşı özel hayatın gizliliğinin ihlali anlamında, cinsel yönelimin irade dışı kamuoyuna açıklanması yoluyla işlenen ve 2018 yılında basına yansiyarak gündem olan bir vaka tespit edilebilmiştir.

Bunun yanı sıra, Kaos GL Derneği'ne 2018 yılında yapılan başvurulardan daha önce Nefret Suçları başlığı altında değerlendirdiğimiz, aile dışındaki bireyler tarafından tehdit edilen 11 kişi de yine CYCK'leri rızaları dışında ifşa edilmekle tehdit edilmişlerdir.

51 <http://www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11655/1805/bfa4105d-54ce-485c-9d38-b0e7103a087b.pdf?sequence=1>, <https://m.bianet.org/kadin/lgbti/187632-acilmak-sadece-lgbti-danisanlarina-mi-mahsus-ya-terapistler>, http://panel.stgm.org.tr/vera/app/var/files/p/s/psikologlar_icin_lgbtilerle_calisma_kilavuzu_todap.pdf, <http://lgbtisagligi.org/index.php/2016/11/07/acilma/>

52 <https://www.cnnturk.com/turkiye/escinsellerin-kullandigi-uygulamada-buyuk-tuzak>

2018 YILINA İLİŞKİN İHLALLER:

İhlal konusu olay	Şarkıcı İntizar ve Sinem Gedik’in cinsel yönelimlerinin rızaları dışı ifşası
Olay özeti	Şarkıcı Mustafa Ceceli, eski eşi Sinem Gedik’e karşı çocukları Arın Ceceli’nin velayetini almak için açtığı davada, şarkıcı İntizar ile eski eşi arasında eşcinsel ilişki olduğunu iddia etti. İntizar’ın birlikte çalıştığı plak şirketi PollProduction, dava haberinin ardından “Kendisi hakkında çıkan haberleri üzüntü ve şaşkınlıkla okuduk” açıklaması yaparak sözleşmeyi feshetti. İntizar, dava dosyasına “delil” olarak, İntizar’ın evine yerleştirdiği kamera görüntülerini koyan Mustafa Ceceli’nin kanunlar önünde büyük suç işlediğinin altını çizdi. Mustafa Ceceli’nin cinsel yönelimi ifşa etmek şeklindeki davranışı kamuoyunda ilk defa büyük tepkilere neden oldu. ⁵³ Basına yansıyan olayın ardından Mustafa Ceceli hakkında özel hayatın gizliliğini ihlalden İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından soruşturma başlatıldı. ⁵⁴

VIII. İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ

İfade özgürlüğü, T.C. Anayasası’nın “Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti” başlıklı 26. maddesinde; **“Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet Resmî makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar”** şeklinde düzenlenmiş, hakkın hangi koşullarda sınırlandırılabilirliği yine Anayasa ile belirlenmiştir.

İfade özgürlüğü; İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’nin 19. maddesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 10. maddesi ile Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi’nin 19. maddesinde de düzenlenmiştir.

Anayasa ve çeşitli kanunlarda yer alan “genel ahlak” ve benzeri anlamda kullanılan ifadelerle getirilen hak sınırlamalarının, LGBTİ+ varoluş ve kendini ifade etme şeklinin bizatihi kendisinin “genel ahlak”a uygun kabul edilmemesiyle, uygulamada LGBTİ+’ların ifade özgürlüğünün ihlaline neden olduğu gözlenmektedir. Bu konuda “LGBTİ+’lerin İnternet Yoluyla İfade Özgürlüğü 2016” raporu⁵⁵ ile Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Temelli İnsan Hakları İzleme Raporu 2013 - 2014 - 2015 - 2016 - 2017 isimli rapora atfederiz.⁵⁶

LGBTİ+’ların ifade özgürlüğünün ihlali anlamında 2018 yılında beş vaka tespit edilebilmiştir.

53 <http://www.kaosgl.org/sayfa.php?id=26279>

54 <http://www.kaosgl.org/sayfa.php?id=26308>

55 <http://www.kaosgl.org/sayfa.php?id=22575>

56 http://www.kaosglderneği.org/resim/yayin/dl/rapor_web.pdf

2018 YILINA İLİŞKİN İHLALLER:⁵⁷

Dava konusu/olay	Kuirfest film gösterimine yasak
Dava özeti	<p>KuirFest, Pera ve British Council ortaklığı ile gerçekleştirilmesi planlanan, 12 Ocak 2018’e ertelenip ardından yasaklanan “Kuir Kısalar” gösterimi ile ilgili Pembe Hayat Derneği’nin Kamu Denetçiliği başvurusuna incelenemezlik kararı verildi.</p> <p>KuirFest, Pera ve British Council ortaklığı ile 25 Kasım’da gerçekleştirilmesi planlanan “Kuir Kısalar” gösterimi, Kaymakamlık tarafından Pera Müzesi’ne ulaşan tebligatla daha sonraki bir tarihe ertelenmişti. Ardından, 29 Aralık’ta yine Pera’ya giden bir tebligatla, 12 Ocak’a ertelenen etkinlik, “huzur ve güvenliğin kişi dokunulmazlığının tasarrufuna yönelik olarak, kamu esenliğinin sağlanması” gerekçesi ile yasaklandı.</p> <p>Yasaklamanın ardından 4 Ocak tarihinde Pembe Hayat LGTT Dayanışma Derneği adına Av. Emrah Şahin, gerçekleştirilmesi planlanan “Kuir Kısalar” gösteriminin hukuka aykırı bir şekilde yasaklandığı, yasak kararının son gün bildirilmesi ile birlikte hukuki yollara başvurulması hakkının ve ifade özgürlüğünün ihlal edilmesi, idari kararın “iyi yönetim ilkelerini”ni ihlal etmesi nedeniyle Kamu Denetçiliği’ne başvurdu.</p> <p>Beyoğlu Kaymakamlığı’nın savunmasında, gerçekleştirilmesi planlanan “Kuir Kısalar” etkinliğinin terör örgütleri tarafından hedef alınabileceği ve bu durumun ülkeyi geri dönülemez bir iç savaşa sürükleyebileceğini belirtildi. Amaçlarının LGBTİ+ bireyleri ötekileştirmek ya da hak ve özgürlüklerinin kısıtlanmasının olmadığını ifade eden Kaymakamlık, tamamen kamu düzenini korumak ve suç işlenmesini önlemek için alınmış bir karar olduğunu bildirdi.</p> <p>Etkinliğin son gün yasaklanmasına ilişkin herhangi bir neden belirtmeyen Kaymakamlık, inceleme kararının reddini istedi.</p> <p>Kamu Denetçiliği, Beyoğlu Kaymakamlığı’nın savunmasının ardından, Kamu Denetçiliği kurumunun “görev alanına girmediği” gerekçesi ile 19 Mart 2018 tarihinde kararın kaldırılmasına yönelik başvuruyu reddetti.⁵⁷</p> <p>Yasaklama kararı ile İstanbul İdare Mahkemesi’nde açılan davanın reddedilmesi ve ret kararına karşı yapılan başvurunun Bölge İdare Mahkemesi’nce 26.10.2018 tarihinde reddedilmesi üzerine, AYM’ye başvuru yapılmıştır.</p>

57 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=25353>

Davabaşlığı ve konusu	Cezaevinde LGBTİ+ konulu yayına yasak
Mahkemesi	Ankara Batı 2. Ağır Ceza Mahkemesi – Anayasa Mahkemesi
Dava özeti/ Davada gelinen aşama	2015 yılında Ankara 1 No’lu F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundaki bir hükümlüye gönderilen Voltaçark isimli LGBTİ+ mahpuslarla ilgili kitap, “Türkiye Cumhuriyeti devletini suçlu gösteren, kamu kurumları ve görevlileri hakkında hedef gösterici ve doğru olmayan ifadelerle yer verildiği” iddiasıyla teslim edilmedi. Hükümlü, İnfaz Hakimliğine kitabın kendisine verilmesi için başvurdu ancak başvurusu reddedildi. Hükümlü ret kararına itiraz etti. Ankara Batı 2. Ağır Ceza Mahkemesi, İnfaz Hakimliği kararının usul ve yasa-ya uygun olduğu gerekçesiyle başvurusunun itirazının reddine karar verdi.
Dava sonucu	<p>Başvurucu bu defa AYM’ye başvurdu. AYM 17 Nisan 2018 tarihli kararı ile “İnfaz Kurumunda hükümlü olan başvurucuya gönderilen yazılı bir dokümanın ona verilmemesinin, haber veya fikir alma özgürlüğü ve dolayısıyla ifade özgürlüğüne yönelik bir müdahale” olduğu şeklinde hüküm verdi. Müdahalenin orantılı olup olmadığının belirlenebilmesi için mahkemelerin denetime açık gerekçeler ortaya koyması gerektiğine hükmetti. AYM, kararda somut olarak hangi bölümlerin bu nitelikte kabul edildiğinin belirtilmediğini vurguladı. AYM, hükmünü oluştururken cezaevi idaresinin müdahalesinin ve bu müdahale ardından mahkemelerin verdiği kararların ifade özgürlüğünü kısıtlama bakımından “demokratik toplum düzeninin gereklerine” ve “ölçülülük” ilkelerine uygun olup olmadığını, mahkemelerin karar verirken bu ilkelere uygun olduğunu inandırıcı bir şekilde ortaya koyup koymadığını inceledi.</p> <p>AYM, mahkemelerin kararlarında ilkelere uygun davranmadığını, kitapla içeriğinde yer alan ifadelerin “İnfaz Kurumu güvenliği için tehlike oluşturabileceği ve mahkûmun ıslahını engelleyeceği şeklindeki gerekçelere” ilişkin somut bağlantı kurulmadığını söyledi. Bu nitelikte kabul edilen ifadelerin yer aldığı bölümler çıkarılarak geri kalan kısım başvurucuya teslim edilmesinin mümkün olup olmadığını da tartışılmadığını belirtti ve ekledi:</p> <p>“Dolayısıyla başvuruya konu kitap biçimindeki yazılı dokümanın başvurucuya verilmemesinin demokratik bir toplumda gerekli olduğu ilgili ve yeterli bir gerekçe ile gösterilebilmiş değildir.”</p> <p>AYM, ihlal kararının başvuruya konu yayının başvurucuya verilmesi gerektiği şeklinde anlaşılamayacağını da belirtti:</p> <p>“İlgili derece mahkemeleri, Anayasa Mahkemesi kararında ortaya konulan kriterler ve gösterilen yöntemle yeniden yargılama yaparak yargılamanın sonucuna göre bahse konu yayının ya da bir kısmının başvurucuya verilmesine veya verilmemesine karar vermelidirler.”</p> <p>AYM manevi tazminat talebini ise “ifade özgürlüğünün ihlal edildiğinin tespiti ile kararın, yeniden yargılama yapmak üzere ilgili yargı merciine gönderilmesine hükmedilmesi yeterlidir” diyerek reddetti. Bu süreçte mahpus ise tahliye oldu.⁵⁸</p>

58 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=25605>

İhlal konusu olay	Valilik, Ankara Barosu’nun LGBTİ+ film gösterimini yasakladı
Olay özeti	<p>Ankara Valiliği, 29 Mayıs 2018 tarihinde Ankara Barosu İnsan Hakları Merkezi’nin LGBTİ+ kısa film seçkisini ‘toplumsal hassasiyetler’ gerekçesiyle yasakladı. Valilik yasağa ‘toplumsal hassasiyetleri’ gerekçe gösterdi. Valiliğin Baroya tebliğ ettiği yasak kararında şu ifadeler yer aldı:</p> <p>“Sözkonusu paylaşımlarla, halkın sosyal sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge bakımından farklı özelliklere sahip bir kesimini, diğer bir kesimin aleyhine kin ve düşmanlığa alenen tahrik edeceği, bu nedenle kamu güvenliği açısından açık ve yakın tehlikenin ortaya çıkabileceği, ayrıca terör örgütlerinin karşıt görüşlü gruplara yönelik eylem arayışı içerisinde olduğu yönündeki istihbari bilgiler göz önünde bulundurulduğunda, yapılmak istenen film gösterimi etkinliğinin, organizasyona katılacak olan grup ve şahıslara yönelik olarak birtakım toplumsal duyarlılıklar nedeniyle bazı kesimler tarafından tepki gösterilebileceği ve provokasyonlara neden olabileceği değerlendirilmektedir.”</p> <p>Gösterim saatinden önce etkinlik mekânı Ankara Barosu Eğitim Merkezi’nin (ABEM) çevresine iki otobüs çevik kuvvet polisi geldi. Avukatlar Valiliğin yasağını ABEM önünde akıllı telefonlarından aynı filmi izleyerek protesto etti.⁵⁹</p>

İhlal konusu olay	Ankara’da Onur (Pride) filminin gösterimine yasak
Olay özeti	<p>Ankara Valiliği, Komünist LGBT’lerin Onur Haftası için göstermeyi planladıkları “Onur/Pride” filmi gösterimini yasakladı. 28 Haziran 2018 saat 19.30’da, Nazım Hikmet Kültür Merkezi’nde yapılması planlanan film gösterimi yasaklandı.</p> <p>Valilik yasak kararında şu ifadelere yer verdi:</p> <p>“Çeşitli sosyal medya ve birtakım yazılı ve görsel medya organlarından Komünist LGBT (Lezbiyen, gay, biseksüel ve transseksüel) organizesinde; 28.06.2018 günü saat 19.30’da Çankaya ilçesinde bulunan Nazım Hikmet Kültür Merkez’inde “Onur” (Pride) isimli film gösterisi yapılacağı bilgisi elde edilmiştir.</p> <p>“Söz konusu paylaşımlarla halkın sosyal sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge bakımından farklı özelliklere sahip bir kesimini diğer bir kesimi aleyhine kin ve düşmanlığa alenen tahrik edeceği, bu nedenle kamu güvenliği açısından açık ve yakın tehlikenin ortaya çıkabileceği; ayrıca terör örgütlerinin karşıt görüşlü gruplara yönelik eylem arayışı içerisinde olduğu yönündeki istihbari bilgiler göz önünde bulundurulduğunda, yapılmak istenen organizasyona katılacak olan grup ve şahıslara yönelik olarak; birtakım toplumsal duyarlılıklar nedeniyle de bazı kesimler tarafından tepki gösterilebileceği ve provokasyonlara neden olabileceği değerlendirilmektedir.</p> <p>“Bu nedenlerle 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu’nun 11/C maddesine göre ilimiz sınırları içerisinde huzur ve güvenliğin, kişi dokunulmazlığının, tasarrufa müteallik emniyetin, kamu esenliğinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirlerin alınması kapsamında, 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’nun 17. maddesine ve 2935 sayılı Olağanüstü Hal Kanunu’nun 11/f maddesi hükümleri doğrultusunda 28.06.2018 tarihinden itibaren ilimiz genelinde ve Çankaya ilçesi Nazım Hikmet Kültür Merkez’inde düzenlenmek istenen söz konusu film gösterimi organizasyonu Valiliğimizce yasaklanmıştır. Kamuoyuna saygıyla duyurulur.”</p> <p>Yasağın 18.15’te tebliğ edildiğini açıklayan Komünist LGBT’ler, “Ankara’da bu akşam yapmayı planladığımız film gösterimiz saat 18.15’te tarafımıza iletilen Valilik kararı ile yasaklanmıştır” dedi.</p> <p>Film, Birleşik Krallık’ta Büyük Milli Madenci Grevi’ni ve onlara destek olmak için kurulmuş olan “Lezbiyenler ve Geyler Madencilerle Dayanışıyor” (LGSM) grubunun yaşadıklarını ele alıyor.⁶⁰</p>

59 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=25926>

60 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=26146>

İhlal konusu olay	İstanbul Metrosu’nda tabloya müdahale ve sansür
Olay özeti	<p>LGBTİ+ aktivisti ve sanatçı Özgürcan Taşçı’nın performans sanatçısı Enes Ka’yı resmettiği eseri, İstanbearFest kapsamında gerçekleştirilecek sergiye götürülürken metro güvenliğinin sansürüne uğradı. Taşçı, olay anını KaosGL.org’a anlattı:</p> <p>“3 Eylül 2018 günü sergi açılışına gitmek için Kadıköy’deki evimden çıkıp Marmaray’a bindim. Resim nü olduğu için yolcuların tepkisiyle karşılaşmaya dair kaygılıydım ancak Marmaray’da birkaç bakış dışında herhangi bir sıkıntı yaşamadım. Ardından Yenikapı-Hacıosman metrosuna binmek üzere turnikelerden geçtim. Turnikelerden geçtikten sonra iki polis memuru yanıma gelerek resmime bakmak istediler. Ben de neden bakmak istediklerini sordum ve göstermek istemediğimi söyledim. Biraz ısrarın ardından yoluma devam ettim. Ardından, yürüyen merdivenlere yaklaştığımda, bu sefer özel güvenlik görevlisi yanıma gelerek resmi görmek istediğini söyledi. Resmi gördükten sonra, bu resimle metroya binmeme izin veremeyeceğini söyledi. Nedenini sorduğumda ise, bunun ‘uygunsuz içerik’ olduğunu belirtti. Resmimin uygunsuz içerik olmadığını, sanat eseri olduğunu ve sergiye yetismeye çalıştığımı söylememe rağmen benimle konuşan güvenlik metroya binmeme izin vermedi. Metroya binmem için, resmi gazete kağıdı veya başka bir şeyle kapatmamı istedi. Bir süre daha tartıştıktan sonra tek olduğum ve paniklediğim için, gazete kâğıdıyla resmi kapatmayı kabul ettim ve gazete kağıdı rica ettim. Bu sefer de “onu da biz mi bulacağız” gibi laflarla beni oyalamaya devam etti. Bir süre oyaladıktan sonra beni bir odaya yönlendirdi ve orada resmimin üstünü gazete kâğıdıyla kapatmak zorunda kaldım. Resmimi kapatmam yetmiyormuş gibi, metro güvenliklerinin ‘bu resimdeki kadın mı erkek mi’ gibi sorularla tacizlerine maruz kaldım.”⁶¹</p>

IX. TOPLANTI VE GÖSTERİ YÜRÜYÜŞÜ HAKKI

Toplantı ve gösteri yürüyüşü yapma hakkı, T.C. Anayasası’nın “Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı” başlıklı 34. Maddesinde, **“Herkes, önceden izin almadan, silahsız ve saldırısız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir”** şeklinde düzenlenmiş, hakkın hangi koşullarda sınırlandırılabileceği yine Anayasa ile belirlenmiştir. Hakkın ne şekilde kullanılacağı ise 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu ile düzenlenmiştir.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü yapma hakkı, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’nin 20. maddesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 11. maddesi ile Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi’nin 21. maddesinde de düzenlenmiştir.

Buna karşın, dünyadaki diğer ülkelerle paralel şekilde her yıl Haziran ayının son haftasında İstanbul’da düzenlenen ve 2003 yılından beri devam eden LGBTİ+ Onur Yürüyüşleri, 2015 yılından beri çeşitli hukuka aykırı gerekçelerle yasaklanmaktadır.

⁶¹ <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=26500>

Bunun yanı sıra, Ankara Valiliği 18 Kasım 2017 tarihinde önce OHAL'i gerekçe göstererek Ankara'daki tüm LGBTİ+ etkinliklerini süresiz olarak yasaklamış,⁶² OHAL sona erdikten sonra da 3 Ekim 2018 tarihinde etkinliklerin süresiz yasaklanması konusunda ikinci bir karar vermiştir.⁶³ Bu yasaklama kararları, kapsamı itibarıyla, LGBTİ+ etkinliklere ilişkin daha önce görülmemiş sınırsızlıkta bir kısıtlama niteliğindedir. Olağanüstü Hal ilanının dahi belirli süre sınırına tabi olduğu düşünüldüğünde, temel hak ve özgürlüklerin süresiz biçimde ve somut gerekçe gösterilmeden, varsayımlara dayalı olarak askıya alınmasının, ağır bir hak ihlali olduğu tartışmasızdır.

Buna karşın, yasaklama kararlarına karşı yargıya yapılan başvurulardan sonra verilen mahkeme kararları ile yasakların ortadan kaldırılması ve hakka erişim, raporun düzenlendiği 2019 yılı Şubat ayında, henüz mümkün olmamıştır.

LGBTİ+'ların toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme haklarının ihlali anlamında 2017 yılında iki, 2018 yılında dört vaka ile 2016 yılında gerçekleşip 2018 yılında davası devam eden bir vaka tespit edilebilmiştir.

2017 YILINA İLİŞKİN İHLALLER:

Dava başlığı ve konusu	2017 yılı Onur Yürüyüşü'nde gözaltına alınanların yargılanması
Mahkemesi	İstanbul 48. Asliye Ceza Mahkemesi
Dava özeti/ Davada geline aşama	25 Haziran 2017 tarihinde LGBTİ+ Onur Haftası kapsamında düzenlenmesi planlanan yürüyüşe ilişkin gözaltına alınan kişiler hakkında 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefetten dava açıldı. İstanbul Valiliği internet sitesinden yaptığı son dakika açıklamasıyla 25 Haziran LGBTİ+ Onur Yürüyüşü'ne izin verilmeyeceği yönündeki kararını duyurdu. Açıklamada "Bu çağrıya karşı toplumun farklı kesimlerinden çok ciddi tepki gösterdiği görülmektedir", "turistlerin güvenliği ve kamu düzeni gözetilerek anılan gün ve öncesi ve sonrasında toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenlenmesine izin verilmeyecektir" ifadeleri yer aldı. ⁶⁴ Yürüyüş günü polis ve milliyetçi, İslamcı gruplar 15. LGBTİ+ Onur Yürüyüşü'ne saldırdı. İstiklal Caddesi'ni kapatan polis üzerinde gökkuşağı sembolü taşıyan veya yürüyüşe katılacağını "düşündüğü" kişilerin caddeye girmesine izin vermedi. Bütün saldırılara rağmen Beyoğlu'nun çeşitli yerlerinde eylemler yapıldı.

62 <http://www.ankara.gov.tr/yasaklama-kararina-iliskin-basin-duyurusu-19112017>

63 <http://haber.sol.org.tr/toplum/ankara-valiligi-icin-ohal-bitmedi-lgbt-etkinliklerine-yeni-yasak-248876>

64 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=24079>

Dava özeti/ Davada gelinen aşama	<p>Polis günün erken saatlerinde İstiklal Caddesi’ni kapattı. Gün boyunca keyfi bir şekilde geçiş sağladı. Kimin neye göre geçtiğini soranlara ise, “sezgilerimize göre” gibi cevaplar verdi.⁶⁵</p> <p>Gözaltındaki aktivistlerden bazıları kendilerine “Kuran dinletildiğini” belirtti. Çoğu kişi gözaltına alınırken darp edildi. Polis, bir işkence metodu olarak ters kelepçe yaptı.</p> <p>Onur Haftası’na hukuki destek veren dört avukat da zor kullanılarak gözaltına alındı. Yaklaşık bir saat süren gözaltının ardından avukatlar serbest bırakıldı.</p> <p>Onur Yürüyüşü’ne saldıran milliyetçi ve İslamcı gruplar gün boyunca Taksim çevresindeydi. Saldırganların bazıları polis tarafından gözaltına alınırken, LGBTİ+ aktivistleri bazı yerlerde polisin saldırganların başını okşadığını, yakın pozlar verdiğini gözlemledi.⁶⁶</p> <p>Yürüyüşe katıldıkları gerekçesiyle gözaltına alınan kişilerin yargılandığı davada, yargılananların bir kısmına ulaşamadığı ve ifadeleri alınamadığı için duruşma ertelendi.⁶⁷</p>
----------------------------------	--

Dava başlığı ve konusu	Ankara’da LGBTİ+ etkinliklerin yasaklanması işleminin iptali davası
Mahkemesi ve sayısı	<p>Ankara 4. İdare Mahkemesi 15.11.2018 tarih ve Esas No: 2017/3255, Karar No: 2018/2623 sayılı kararı</p> <p>-AYM 2018/10351 başvuru numaralı dosya</p> <p>-AİHM 32261/18 sayılı başvuru</p>
Dava özeti/ Davada gelinen aşama	<p>Kaos GL Derneği, Ankara Valiliğinin 18 Kasım 2017 tarihinde LGBTİ etkinliklerini süresiz olarak yasaklamasına karşı işlemin iptali ve yürütmesinin durdurulması istemli dava açtı.</p> <p>Dava başvurusunda yasaklama kararının somut ve hukuki gerekçelere dayanmadığı belirtilerek yasağın iptal edilmesi, yasak kararının telafisi mümkün olmayan sonuçlar doğuracağı için de bir an evvel yürütmeyi durdurma kararı verilmesi talep edildi.</p> <p>Başvuruyu yapan avukatlardan Av. Kerem Dikmen başvuruyla ilgili olarak şöyle konuştu: “Valiliğin bu kararı şeklen LGBTİ hakları alanında çalışan derneklerin faaliyetini yasaklamayıp, etkinliklerini yasaklamakla yetiniyor gibi gözükse de yarattığı sonuç itibarıyla fiilen bu faaliyeti tümü ile yasaklayan bir karar. Özetle valilik, derneklere, açık kalabilirsiniz, tüzel kişiliğinize dokunmuyorum ancak burnunuzu dernek binalarının dışına çıkarmayın, elinizi üye ve aktivistleriniz dışındaki kimseye uzatmayın diyor. Tabi OHAL koşullarında valilik böyle bir karar alabilir mi sorusu akla gelebilir ancak olağanüstü halde dahi valiliğin böyle bir yetkisi yok. Yok diyoruz çünkü valilik, LGBTİ hakları alanında çalışan derneklerin sinevizyon, sinema, tiyatro, panel ve benzeri etkinlikleri süresiz olarak yasaklamış durumda. Süresiz dendiğinde anlamamız gereken, bu yasağın bitimi için bir tarihin söz konusu olmaması. Tabi ki bu LGBTİ bireylerin örgütlenme ve örgütlü biçimde kendini ifade etme özgürlüğüne tartışmasız bir saldırı. Keza bütün etkinlikleri yasakladığınızda aslında o derneği yasaklamış oluyorsunuz, bu da anayasada tanınmış dernek hakkını ortadan gerçek anlamıyla kaldırıyor. Oysa anayasa bırakalım valiliğe, meclise bile kanunla dernek hakkını kaldırma yetkisi tanımıyor.</p>

65 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=24092>

66 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=24097>

67 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=26137>

<p>Dava özeti/ Davada ge- linen aşama</p>	<p>Bu arada şunu da belirtmek gerek: Kanunlarda LGTBTT, LGTBİI dernekler şeklinde bir kategorizasyon yok. Oysa karar, “LGBTTT-LGBTİI” dernekler şeklinde bir içeriğe sahip. Sivil toplum kendi arasında böyle kategorizasyonlar yapabilir ise de devlet karşısında bir derneğin LGTBTT, LGTBİI dernek olup olmasının negatif ayrıştırıcı bir sonucu olmaz. Çünkü ayrımcılık yasağını yalnızca bireyler nezdinde değil topluluklar nezdinde de düşünmek zorundayız. LGTBİI toplumunun kolektif olarak kullandığı bir hakkı ayrımcılık yaparak yasakladığınızda aslında bireylere karşı da bir ayrımcılık yapmış oluyorsunuz. Neticede verilen karar devletin ve de OHAL’in kendi mantığı çerçevesinde dahi tutarsız, bu tutarsızlığın yargı sürecinde kısa sürede giderileceğine inanmak istiyoruz.”⁶⁸</p> <p>Ankara 4. İdare Mahkemesi, Kaos GL Derneği’nin yürütmeyi durdurma istemini reddetti Mahkeme karar gerekçesinde “yasak kararının telafisi güç veya imkânsız sonuçlar doğurmayacağını ve kararın açıkça hukuka aykırı olmadığını” söyledi.</p> <p>Ankara Valiliği verdiği savunmada ise Anayasa’nın “temel hak ve hürriyetlerinin kullanımının durdurulmasını” içeren 15. maddesini hatırlattı. Valilik, olağanüstü hali gerekçe göstererek bu yasağın uluslararası sözleşmeleri ihlal etmediğini, yine yasak kararı ile “çekirdek hakların” ihlal edilmediğini savundu. “İdaremizin yapmış olduğu işlem mevzuata uygundur” dedi.</p> <p>Kaos GL Derneği adına yürütmeyi durdurma talebinde bulunan avukatlardan Kerem Dikmen mahkemenin kararını değerlendirdi. Yasak kararının hemen ardından Kaos GL’nin dava açmasına rağmen mahkemenin 25 Ocak’ta karar verdiğini hatırlatan Dikmen şöyle dedi:</p> <p>“Yürütmeyi durdurma talebimizin reddedilmesi ile ortadaki bariz hukuksuzluğun etkileri görmezden geliyor”.</p> <p>Dikmen son olarak kararda yer alan “yasak kararının telafisi güç veya imkânsız sonuçlar doğurmayacağı” ifadesini ise şöyle değerlendirdi:</p> <p>“Yürütmeyi durdurma kararı, yasağın açıkça hukuka aykırı olması ve telafisinin mümkün olmaması durumlarının bir arada olması halinde verilmek zorunda. Burada bir takdir yetkisi değil yasal bir zorunluluktan bahsediyoruz. Mahkeme ise yürütmeyi durdurma istemini reddederken bize iki şeyi söylemiş oluyor. Birincisi, Ankara Valiliği’nin sonsuza kadar bir etkinliği yasaklama yetkisi var. İkincisi ise yürütmeyi durdurma kararı vermesem de ileride davayı kabul edersem, ortaya çıkan zararın telafisi mümkün. Biri hukuk mantığıyla diğeri ise alelade mantıkla uyumsuz iki tezden bahsediyoruz. Çünkü anayasa bırakalım valilikleri, bakanlar kuruluna, hatta yeni sistemdeki cumhurbaşkanına verdiği yetkileri dahi sonsuza kadar vermiş değil. Belli ki mahkeme cumhurbaşkanında olmayan yetkilerin valiliklerde olduğunu düşünüyor. Bunu anlayabiliriz, bir yere kadar hukuki yorumdur katılmasak da. Ancak geçmiş bir zamanın, yapılamamış etkinliklerin telafisi nasıl olacak, bunu anlamak gerçekten zor. 2018’de bir tane 8 Mart var örneğin, 2020’de verilecek bir karar, gerçekleştiremediğimiz 2018 8 Mart Dünya Kadınlar Günü etkinlikleri için ne tür bir alternatif sunacak bize? Hep beraber göreceğiz.”</p> <p>“Bir gerçek kişide seyahat etme hakkı, haberleşme hakkı ne ise, dernek açısından da etkinlik yapmanın anlamı yaklaşık olarak budur. Mevcut uygulama şuna yol açmıştır: LGTBİI hakları alanında faal olan dernekler süresiz olarak gözaltına alınmış, hatta tutuklanmıştır. Yasağı ancak bu şekilde daha anlaşılır kılarız. Dolayısıyla gözaltına alma, tutuklama gibi tedbirler, kâğıt üzerinde var olan hakları bireyler açısından nasıl kısıtlıyorsa, bu yasak kararı da dernekler açısından aynı sonuçları üretmiş oldu ve oluyor.”⁶⁹</p>
---	--

68 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=24092>

69 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=25129>

<p>Dava özeti/ Davada gelinen aşama</p>	<p>Ankara 4. İdare Mahkemesi'nin yürütmeyi durdurma talebini reddetmesi üzerine Kaos GL Derneği AYM'ye başvurarak yasağın ifade özgürlüğü hakkı, dernek kurma hakkı ve toplanma özgürlüğünü ihlal ettiğini belirtti. Yasakla ayrımcılık suçu işlendiğini ve İdare Mahkemesi'nin yürütmeyi durdurma talebini reddederek adil yargılanma hakkını ihlal ettiğini vurguladı.</p> <p>Dernek, "ihlalin telafisi mümkün bulunmayan etkisi, açık zarara yol açması, çok ağır bir hak ihlali olması" nedeniyle AYM'nin geçici tedbir kararı vererek valilik kararını tedbiren durdurmasını talep etti.</p> <p>Kaos GL adına AYM'ye başvuran avukatlar Hayriye Kara, Kerem Dikmen ve Yasemin Öz, yasak kararıyla ifade özgürlüğü hakkının ihlal edildiğini dilekçede şöyle açıkladı:</p> <p>"Bu yasaklama kararı ile birlikte müvekkil dernek dâhil olmak üzere LGBTİ hakları alanında çalışan hak temelli hiçbir dernek faaliyetlerini sürdürmemiş ve aktif olarak zarar görmüştür. Güncel ve teorik konulara ilişkin ifade açıklama faaliyetleri yerine getirilememektedir."</p> <p>Anayasa'nın ifade özgürlüğünü düzenleyen 25. maddesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarını hatırlatan dernek, Valilik'in olağanüstü hal rejimine dahi aykırı şekilde süresiz olarak yasak kararının ve derneğin etkinliklerinden halkın bir kesiminin tahrik olacağı gibi soyut bir gerekçeye dayanmasının hukuka aykırı olduğunu belirtti.</p> <p>Başvuruda, ne Valilikçe sunulan savunma dilekçesinde ne de ara beyanlarda, halkın bir kesiminin tahrik olduğuna, bu tahrik nedeniyle yakın tehlike doğduğuna, ne olduğu açıkça ifade edilmeyen bir takım toplumsal duyarlılıklar nedeniyle bazı kesimler tarafından tepki gösterileceğine dair somut bir delil sunulduğu hatırlatıldı. "Soyut beyan ve dayanaksız tahminler üzerinden bütün LGBTİ+ hakları alanında çalışan derneklerin bütün etkinlikleri süresiz olarak yasaklanmaktadır" denildi.</p> <p>Yasak kararında "sinema, sinevizyon, tiyatro, panel, söyleşi, sergi vb. etkinliklerin" ifadesi yer aldığını hatırlatan Kaos GL, "Esas olarak bir derneğin faaliyetinin konusu teşkil eden her türlü etkinliği yasaklamıştır. Nitekim Ankara ilinde LGBTİ+ hakları alanında faaliyet gösteren derneklerin etkinlikleri, bu yasaklama kararı gerekçe gösterilerek engellenmektedir. Zaten engellenmese dahi ceza hükümleri, kişilerin sorumluluğunu doğurmakta ve fiilen etkinlik yapılamamaktadır" dedi.</p> <p>Başvuruda düşünce ve kanaat özgürlüğünün kullanımının hem bireysel hem de kolektif olarak kullanılabilen haklardan olduğu hatırlatıldı:</p> <p>"Kanaat ve düşünce tek tek açıklanabileceği gibi kolektif olarak da açıklanabilecektir. Şüphesiz bu özgürlüğü kullanmanın tek bir aracı bulunmamaktadır. Sinema gösterimi, sinevizyon gösterimi, klasik bir düşünce açıklama yöntemlerinden olan paneller, söyleşiler, ifade özgürlüğü hakkının kolektif olarak kullanıldığı araçlardan sayılmaktadır."</p> <p>Dilekçede, yasak kararı "gerçek bir kişi için verilen ev hapsi tedbirine" benzetildi, "Tüzel kişilik sonlanmamakta, faaliyetler yasaklanmamakta ancak tüzel kişi olarak var olmanın göstergeleri olan her türlü etkinlik, süresiz olarak yasaklanmaktadır" ifadeleri yer aldı.</p>
---	---

Dava özeti/ Davada gelinen aşama	<p>Başvuruda, etkinlik yapma hakkının bulunmadığı bir düzlemde tüzel kişilerin birer dernek olarak var olma hakkının tanınmış hiçbir olgusal sonucu olmayacağı belirtildi. “Derneği var eden, dernekler sicilinde isminin varlığı değil ama sicildeki varlığı ile birlikte tüzüğündeki hedefleri gerçekleştirmek bakımından yapmayı planladığı etkinlikleri yapabiliyor olmaktadır” denildi.</p> <p>Toplanma özgürlüğü ile amaçlananın, “Demokratik sistemin bir gereği ve sonucu olarak bireysel etkinliklerin yanı sıra toplu etkinlikleri de gerçekleştirmek” olduğunu hatırlatan Kaos GL, yasak ile bir bütün olarak, toplanma özgürlüğünün her türlü formunun süresiz ve genel olarak yasaklandığını vurguladı. Anayasa’nın Bakanlar Kurulu’na dahi vermediği “süresiz” yasaklama kararı verme yetkisinin Valiliklere verilmiş olmayacağını söyledi.</p> <p>Kaos GL, yasak kararının ayrımcılık içerdiğini ise şöyle açıkladı:</p> <p>“Sırf LGBTİ’ler tarafından veya bu alanda çalışanlar tarafından kurulmuş, kısaca LGBTİ dernekler doğrudan hedef alınmıştır.</p> <p>“Kamu, herhangi bir kayıt koymaksızın, LGBTİ’ler tarafından kurulmamış derneklere tanıdığı hakları, LGBTİ’lerce ve bu hak alanında kurulmuş derneklere yasaklamıştır. Esas olarak başka bir delil ileri sürmeksizin, yasaklama metninin kendisi dahi ayrımcılığı açıkça ve adeta sahiplenerek beyan etmektedir.”</p> <p>“Bir hakkın süresiz olarak kullanımının durdurulması demek, esasen hakkın ortadan kaldırılması demektir.</p> <p>“Kamu aslında şunu söylemektedir: ‘Suç işleme ihtimali olan kişilerin varlığı nedeniyle hakların kullanımını kısıtlıyoruz, yani kamuyu, suç işleme eğilimi olan kimselerin istediği gibi yönetiyoruz.’”</p> <p>İdare Mahkemesi’nin kararını hatırlatan Kaos GL, bu kararı “yasanın soyut ifadesinin tekrarından ibaret, dava dilekçesinde ve itiraz dilekçesinde irdelenen hususlara yanıt vermekten uzak, hatta yanıt verme gereği duymayan, Valilik kararı ile açığa çıkan durumun telafisinin mümkün olup olmadığına, zarar meydana getirip getirmediğine ilişkin bir tartışma yapmayan, olayın özgünlüğüne ilişkin hiçbir vurgu yapmayan, matbu bir karar” diye niteledi ve ekledi:</p> <p>“İlk incelemede varılan sonuç, herkes için özgürlük olarak tanımlanan bir hakkın LGBTİ’ler ve onlar tarafından kurulan bir dernek için özgürlük olarak tanımlanmamasıdır.”⁷⁰</p> <p>Anayasa Mahkemesi’nin (AYM) Valilik kararını tedbiren durdurması talebinin reddilmesi üzerine Kaos GL Derneği etkinlik yasağını Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne (AİHM) taşıdı. Ancak başvuru iç hukuk yolları tüketilmediği için beklemeye alındı. Anayasa Mahkemesi’ne yapılan başvuruya iş hukuk yollarının tüketilmemiş olması gerekçesiyle kabul edilemez bulundu.</p>
----------------------------------	--

70 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=25604>

Dava sonucu	<p>Dava sonucunda Ankara 4. İdare Mahkemesi “Dava konusu işlemin tesisi aşamasında ülke genelinde ilan edilen olağanüstü halin devam ettiği, dolayısıyla Anayasa’nın 15. maddesinde belirtilen ilkelere bağlı kalınarak temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılabilmesi gibi dava konusu olayda olduğu gibi geçici olarak süresiz durdurma kararının da verilebileceği, davaya konu işlemin olağanüstü halde temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasında bağlı kalınacak ilkelere uyulup uyulmadığı noktasında yapılan değerlendirmede ise, yapılması istenilen etkinliklere katılacak olan grup ve şahıslara yönelik olarak bir takım toplumsal duyarlılıklar nedeniyle bazı kesimler tarafından tepki gösterilebileceği ve bu sebeple kitlesel tepki ve provakatif eylemlerin ortaya çıkabileceği, olağanüstü hal sürecinin kolluk kuvvetine getirdiği ek yükümlülükler nedeniyle provokatif eylemlerin önlenmesinde, etkin bir müdahalenin yerinde ve zamanında gerçekleştirilmesinde yetersiz kalınabileceği, bu nedenle kamu güvenliğinin telafisi güç zararlarla uğrayabileceği anlaşılmakla, söz konusu yasaklamanın Anayasamızda belirlenen ilkelere uygun olarak 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu, 2935 sayılı Olağanüstü Hal Kanunu ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’nda davalı idareye tanınan yetki çerçevesinde kamu düzeninin korunması amacıyla tesis edildiği görülmekte olup dava konusu işlemin hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varmıştır. Öte yandan, dava konusu işlemin 2935 sayılı Olağanüstü Hal Kanunu’na dayalı olarak tesis edilmesi nedeniyle, olağanüstü halin kaldırılmasına karar verilmesi üzerine olağanüstü halin sona ermesine bağlı olarak dava konusu işlemin hükümsüz hale geleceği hususu da açıktır” gerekçesine dayanarak davayı reddetti.</p> <p>Mahkemenin ret kararına karşı Ankara Bölge İdare Mahkemesi’ne yapılan başvurunun sonuçlanması beklenmektedir.</p>
Davanın hukuk dünyasına etkisi	<p>Mahkeme kararında davacının işlemin usule ve hukuka aykırı olarak düzenlendiği konusundaki hiçbir iddiası değerlendirilmemiş ve işlem yargı kararıyla da hukuka uygun gibi gösterilmiştir. Bunun yanı sıra, mahkeme kararında OHAL’in kalkmış olması nedeniyle işlemin hükümsüz hale geleceği belirtilmiş olmasına rağmen Ankara Valiliği’nin OHAL kalktıktan sonra 3 Ekim 2018 tarihinde vermiş olduğu ikinci karar nedeniyle yasak devam etmektedir.</p>

2018 YILINA İLİŞKİN İHLALLER:

İhlal konusu olay	2018 yılı LGBTİ+ Onur Yürüyüşü Yasağı
Olay özeti	<p>İstanbul Valiliği, 1 Temmuz 2018 Pazar günü Taksim'de yapılacak LGBTİ+ Onur Yürüyüşü'nü yasakladı. Valilik bu kararıyla İstanbul Onur Yürüyüşü'nü dördüncü kez yasaklamış oldu.</p> <p>İstanbul LGBTİ+ Onur Haftası Komitesi'nin yürüyüş başvurusuna yanıt veren Valilik, "...açık alan etkinliklerinin düzenlenmek istendiği İstiklal Caddesi ve Beşiktaş İskele Meydanı 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu kapsamında belirlenen toplantı ve gösteri yürüyüş alanları içerisinde yer almadığından ve oluşabilecek muhtemel olumsuzluklara karşı güvenlik nedeniyle açık alan etkinliklerinin düzenlenmesinin uygun görülmediğini" belirtti.</p> <p>25 Haziran 2018'de başlayan 26. İstanbul LGBTİ+ Onur Haftası'nın 1 Temmuz Pazar günü saat 18.00'de Taksim'de yürüyüşle sonlanması planlanıyordu. İstanbul LGBTİ+ Onur Yürüyüşü'nü Valilik 2015 yılından beri her yıl yasakladı. Geçtiğimiz yıllarda yürüyüş için sokağa çıkanlara polis saldırdı, çok sayıda kişi darp edilerek gözaltına alındı.</p> <p>Valiliğin yasak kararının ardından açıklama yapan İstanbul LGBTİ+ Onur Haftası Komitesi, "İstanbul Valiliği son iki yıldır Ramazan'a denk gelmeyen ve bu yıl hiçbir tehdit almamış yürüyüşümüzü yasaklayarak gösterdiği gerekçelerin sadece birer bahane olduğunu ve aslında Valilik kararının bizlere yöneltilen nefretin bir parçası olduğunu bir kez daha kanıtlamıştır" dedi.⁷¹</p> <p>Yasağa rağmen yürüyüşe devam etmek isteyen LGBTİ+'larla kolluk kuvvetleri arasında gerçekleştirilen müzakerelerden sonra, polis amirleri LGBTİ+'ların yüz kişiyi geçmeyecek bir grup halinde Mis Sokak'ta basın açıklaması yapmalarına izin verileceğini söyledi. Ancak akabinde eylemcilere polis müdahalesi ve gözaltı uygulandı.⁷²</p>

İhlal konusu olay	Adana'da LGBTİ+ Onur Yürüyüşü Yasağı
Olay özeti	<p>Adana Valiliği, 7 Temmuz 2018 tarihinde yapılması planlanan Onur Yürüyüşü'nü bir gün önce yasakladı. Adana LGBTİ+ Dayanışması'nın Adana'da ilk kez yapmayı planladığı yürüyüş valilik tarafından "kamu güvenliği" ve "toplumsal duyarlıklar" gerekçe gösterilerek yasaklandı.</p> <p>Valilik yasak gerekçesinde şöyle dedi:</p> <p>"Açık alanda yapılacak olan etkinliğin, halkın sosyal sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge bakımından farklı özelliklere sahip bir kesimini, diğer bir kesimi aleyhine kin ve düşmanlığa alenen tahrik edeceği, bu nedenle kamu güvenliği açısından açık ve yakın tehlikenin ortaya çıkabileceği, ayrıca terör örgütlerinin karşıt görüşlü gruplara yönelik eylem arayışı içerisinde olduğu yönündeki istihbari bilgiler göz önünde bulunduğundan, yapılmak istenen etkinliğin, organizasyona katılacak grup ve şahıslara yönelik olarak bir takım toplumsal duyarlıklar olabileceğinden dolayı bahse konu etkinliğinin yapılmasının uygun olmayacağı..."</p> <p>Öte yandan, Yeni Akit gazetesi 6 Temmuz 2018 günü yayınlanan nüshasında Adana Onur Yürüyüşü'nü "Mobil homolar provokasyon peşinde" başlıklı bir haberle hedef gösterdi. Daha önce İstanbul LGBTİ+ Onur Yürüyüşü'nü de hedef gösteren gazetenin "yasaklansın" çağrısının ardından Adana Valiliği'nden yasak kararı geldi.⁷³</p>

71 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=26160>

72 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=26173>

73 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=26222>

İhlal konusu olay	ODTÜ LGBTİ+ Onur Yürüyüşü nedeniyle aktivist Özgür Gür'e Gözaltı
Olay özeti	<p>ODTÜ diploma töreninde özel güvenlik birimleri gökkuşağı bayrağı ve pankart açan öğrencilere saldırdı.</p> <p>Özel güvenlik birimleri önce tribünlere gökkuşağı bayrağı asan ODTÜ LGBTİ+ Dayanışması'ndan öğrencileri tehdit etti, "Bayrağı indiririz" dedi. Rektör'ün konuşması sırasında ise gökkuşağı bayrağı ile "Bir grup öğrenci değil, bu okulun LGBTİ+'larıyız. Buradayız! Sokakta, kampüste güvenle yaşamak hakkımız" ve "Versan Kök ODTÜ'ye Rektör olamaz" pankartı açan öğrencilere özel güvenlik birimleri saldırdı.</p> <p>Mezuniyet törenindeki protestoların ardından 6 Temmuz 2018'de üç öğrenci gözaltına alındı. 8 Temmuz'da ise ODTÜ LGBTİ+ Dayanışması'ndan ve ODTÜ Öğrenci Temsilcileri Konseyi Başkanı Özgür Mehmet Gür evinden gözaltına alındı. Özgür Mehmet Gür, bugün Cumhuriyet Başsavcılığı'ndaki ifadesinin ardından serbest bırakıldı.</p> <p>Gür'ün Avukatı Erkan Çiftçi, KaosGL.org'a, Gür'e emniyetteki sorguda ODTÜ mezuniyet töreninde açılan "Bir grup öğrenci değil, bu okulun LGBTİ+'larıyız. Buradayız! Sokakta, kampüste güvenle yaşamak hakkımız" ve "Versan Kök ODTÜ'ye Rektör olamaz" pankartlarının sorulduğunu söyledi.</p> <p>Çiftçi, Özgür Mehmet Gür'e aynı zamanda "Rektör istifa diye slogan attınız mı" sorusu da yöneltildiğini belirtti⁷⁴.</p>

Dava başlığı ve konusu	Ankara'da 2018 yılında LGBTİ+ etkinliklerin yasaklanması işleminin iptali davası
Mahkemesi ve sayısı	Ankara 2. İdare Mahkemesi 27.11.2018 tarih ve Esas No: 2018/2378, Karar No: 2018/2294 sayılı kararı
Dava özeti/ Davada gelinen aşama	<p>Ankara Valiliği, İl Emniyet Müdürlüğü'ne 3 Ekim 2018 tarihinde yolladığı yazıda "LGBTİ-LGBTİ vb. konular ile ilgili" etkinliklerin yasaklandığını belirtti.</p> <p>Valiliğe bağlı Hukuk İşleri Şube Müdürlüğü, Ankara İl Emniyet Müdürlüğü'ne "LGBTİ ve LGBTİ etkinlikleri" başlıklı resmi bir yazı iletti. Valilik, yasağa gerekçe olarak "toplumsal hassasiyet ve duyarlılıklar", "kamu güvenliği", "genel sağlık ve ahlakın korunması" ve "başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması" iddialarını gösterdi.</p> <p>Kasım 2017'de Ankara Valiliği'nin Olağanüstü Hal Kanunu'na dayanarak ilan ettiği süresiz "LGBTİ+ etkinlik yasağının" ardından 3 Ekim'de Emniyet Müdürlüğü'ne iletilen yazıda da şu ifadeler yer aldı:</p> <p>"Çeşitli sosyal medya ve birtakım yazılı ve görsel medya organlarından LGBTİ (lezbiyen, gay, biseksüel, transseksüel veya travesti) ile LGBTİ (Lezbiyen, gey, biseksüel, transgender, intersex) adıyla çeşitli sivil toplum örgütleri tarafından, ilimizin muhtelif yerlerinde birtakım toplumsal hassasiyet ve duyarlılıkları içeren sinema, sinevizyon, tiyatro, panel, söyleşi, sergi vb. etkinliklerin gerçekleştirileceği şeklinde bilgiler elde edilmiştir.</p> <p>"Söz konusu paylaşımlarla halkın sosyal sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge bakımından farklı özelliklere sahip bir kesimini diğer bir kesimi aleyhine kin ve düşmanlığa alenen tahrik edeceği, bu nedenle kamu güvenliği açısından açık ve yakın tehlikenin ortaya çıkabileceği; ayrıca kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunmasını tehlikeye düşürebileceği göz önünde bulundurulduğunda yapılmak istenen organizasyona katılacak olan grup ve şahıslara yönelik olarak; birtakım toplumsal duyarlılıklar nedeniyle de bazı kesimler tarafından tepki gösterilebileceği ve provokasyonlara neden olabileceği değerlendirilmektedir."</p>

74 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=26231>

Dava özeti/ Davada gelinen aşama	<p>Kasım 2017’deki yasak OHAL Kanunu’na dayanarak ilan edilmişti. OHAL kaldırıldı ancak Valilik, Emniyet Müdürlüğüne ilettiği yeni yazıda yasağa gerekçe olarak 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’nu gösterdi. “LGBTİ+’lar vb. konular ile ilgili olarak çeşitli kurum/kuruluş, sivil toplum örgütü ya da gerçek kişiler tarafından ilimizin muhtelif yerlerinde/salonlarında, birtakım toplumsal hassasiyet ve duyarlılık içeren sinema, sinevizyon, tiyatro, panel, söyleşi, sergi, basın açıklaması, toplantı, gösteri yürüyüşü vb eylem/etkinlikler yasaklanmıştır” dedi.</p> <p>Ankara Valisi’nin imzasının yer aldığı belgenin İl Emniyet Müdürlüğü yanı sıra ilçe kaymakamlıkları, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı ve İl Jandarma Komutanlığına da dağıtıldığı belirtildi.</p> <p>Valiliğin yasağa gerekçe olarak gösterdiği 2911 Sayılı Kanun’un 17. maddesi şöyle diyor: “Bölge valisi, vali veya kaymakam, milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlâkın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla belirli bir toplantıyı bir ayı aşmamak üzere erteleyebilir veya suç işleneceğine dair açık ve yakın tehlike mevcut olması halinde yasaklayabilir.”</p> <p>Belgede dağıtım yerleri arasında Pembe Hayat Derneği de yer alıyor. Konuya ilişkin görüştüğümüz Pembe Hayat Derneği’nden Avukat Emrah Şahin, kendilerine böyle bir belgenin iletilmediğini söyledi. Şahin, Pembe Hayat olarak olağanüstü halin kaldırılmasının ardından Ankara Valiliği’ne OHAL kanununa dayanarak ilan edilen yasağın kaldırılması için başvurduklarını da söyledi.</p> <p>Kaos GL Derneği yasaklama kararının iptali talebiyle Ankara 2. İdare Mahkemesi’ne başvurdu.⁷⁵</p>
Dava sonucu	<p>Dava sonucunda Ankara 2. İdare Mahkemesi “Dosyanın incelenmesinden, LGBTİ derneği olarak faaliyet gösteren davacı dernek tarafından, Ankara Valiliğinin Ankara İl Emniyet Müdürlüğüne göndermiş olduğu iç yazışmanın iptali istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmıştır. Bir idari işlemde, idarenin iç yapısı ve işleyişiyle ilgili işlemlerin, tavsiye, mütalaa, teklif, düşünce gibi bilgi verici veya üçüncü kişilerin hukukunu etkilemeyen, menfaatlerini ihlal etmeyen işlemlerin dava konusu olamayacağı açıktır. Bu durumda, yazı içeriğinde belirtilen 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Kanunu’nu kapsamında Valilik tarafından Ankara İl Emniyet Müdürlüğüne gönderilen yazının, davacı dernek açısından hukuki sonuç doğurmadığı, hak ve menfaatlerini ihlal edici nitelikte olmadığı görülmüştür. Açıklanan nedenlerle, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu’nun 15/1-(b) maddesi uyarınca davanın incelenmeksizin reddine” gerekçesine dayanarak başvuruyu reddetti.⁷⁶</p> <p>Mahkemenin ret kararına karşı Ankara Bölge İdare Mahkemesi’nde yürütmeyi durdurma istemli istinaf başvurusu yapılmıştır. Yürütmeyi durdurma talebinin reddedildiği başvuruda davanın esasının karara bağlanması beklenmektedir.</p>
Davanın hukuk dünyasına etkisi	<p>Mahkeme kararında dava konusu işlemin idari bir iç yazışma niteliğinde olduğu ve başvuru açısından sonuç doğurmayacağı iddia edilse de LGBTİ+ konulu etkinlikler iptali istenen yazıya istinaden halen yasak olduklarından, mahkeme kararında açık bir hata bulunmaktadır. Ayrıca işlemin usule ve hukuka aykırı olarak düzenlendiği konusunda başvuru hiçbir iddiası değerlendirilmemiş ve mahkeme işlemin hem doğurduğu sonuçlar hem de hukuka uygun olup olmaması konusunda bir inceleme yapılmayarak ek-sik inceleme ile hüküm tesis etmiştir.</p>

75 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=26758>

76 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=27173>

2018 YILINDA DAVALARI DEVAM EDEN İHLALLER:

Dava başlığı ve konusu	Ankara’da 2016 yılında Homofobi ve Transfobi Karşıtı Yürüyüş’ün yasaklanmasına ilişkin işlemin iptali davası
Mahkemesi/Numarası	-Ankara 15. İdare Mahkemesi’nin 29.12.2016 tarih ve Esas No: 2016/2272, Karar No: 2016/6002 sayılı kararı -Ankara Bölge İdare Mahkemesi 12. İdari Dava Dairesi’nin 07.11.2017 tarih ve Esas No: 2017/778, Karar No: 2017/1135 sayılı kararı -Anayasa Mahkemesi Esas No: 2018/5700 sayılı dosyası
Dava özeti/ Davada gelinen aşama	<p>Ankara Valiliği 18 Mayıs 2016’da 17 Mayıs Uluslararası Homofobi ve Transfobi Karşıtı Gün dolayısıyla 22 Mayıs günü Kaos GL Derneği tarafından yapılmak istenen Homofobi ve Transfobi Karşıtı Yürüyüş’ü yasakladı. Valilik kararına karşı derneğin Ankara 15. İdare Mahkemesine aynı gün yaptığı başvuru üzerine, mahkeme yürüyüşle ilgili verilen yasak kararının hukuka uygun olmadığı gerekçesi ile 20 Mayıs tarihinde yürütmeyi durdurma kararı verdi.</p> <p>“Birtakım toplumsal duyarlılıklar”ı gerekçe göstererek yürüyüşün yapılmasını ‘uygun bulmayan’, yürüyüşün güvenliğini sağlamayacağını belirten Valilik yürütmeyi durdurma kararına karşı aynı gün Bölge İdare Mahkemesi’ne itiraz etti. Valilik, 20 Mayıs gecesi, idare mahkemelerinde dava açan yurttaşların sahip olmadığı bir ayrıcalığı kullanarak mesai saatleri dışında Ankara Bölge İdare Mahkemesi’ne başvurdu. Bölge İdare Mahkemesi, Ankara 15. İdare Mahkemesi’nin oy birliğiyle aldığı yürütmeyi durdurma kararını aynı gün mesai bittikten sonra Kaos GL’ye itiraz dilekçesini tebliğ etmeksizin verdiği bir kararla kaldırdı.</p> <p>Kaos GL Derneği 2006 yılından beri 17 Mayıs haftasında Homofobi ve Transfobi Karşıtı Buluşma etkinlikleri yapıyor. 2008 yılından beri ise Ankara sokakları Homofobi ve Transfobi Karşıtı Yürüyüş’e ev sahipliği yapıyordu. Bölge İdare Mahkemesi’nin yürütmeyi durdurma kararını kaldırması ile birlikte ilk kez yürüyüş resmi olarak engellenmiş oldu.</p> <p>17 Mayıs 1990 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü eşcinselliği hastalıklar listesinden çıkardı. 17 Mayıs; nefret, ayrımcılık ve hak ihlallerine kamunun, yetkililerin, medyanın, politikacıların dikkatini çekmek için 2004 yılından beri dünyanın çeşitli yerlerinde Homofobi ve Transfobi Karşıtı Gün olarak kutlanıyor. Kaos GL de 2006 yılından bu yana Mayıs ayında 17 Mayıs Uluslararası Homofobi ve Transfobi Karşıtı Gün kapsamında Uluslararası Homofobi Karşıtı Buluşma’yı organize ediyor. Bu kapsamda çeşitli etkinlikler, atölyeler, uluslararası katılımcıların olduğu konferans ve etkinliklerin sonunda 2016 yılına kadar Homofobi Karşıtı Yürüyüş gerçekleştiriliyordu.</p> <p>Yargılama sonucunda, Ankara 15. İdare Mahkemesi, Kaos GL’nin yaşağa ilişkin iptal davasını reddetti. Dernek ret kararına itiraz etti. Derneğin istinaf başvurusunu değerlendiren Ankara Bölge İdare Mahkemesi, “düşünceyi açıklama ve bir kamuoyu yaratmak suretiyle gösteri yürüyüşü yapma hürriyeti bulunduğunu ancak gösteri yürüyüşünün planlandığı günde bir siyasal partinin olağanüstü kongresinin bulunması nedeniyle oluşabilecek olumsuzluklar ve dernek üyelerine yönelik provokatif eylemler olabileceğini” söyledi. Bu gerekçeyle “gösteri yürüyüşünün yapılmasının yerinde olmadığına” hükmetti. Derneğin yürüyüş yapmak istediği tarih olan 22 Mayıs 2016’da Adalet ve Kalkınma Partisi’nin olağanüstü kongresi vardı.</p> <p>Dernek Bölge İdare Mahkemesi tarafından verilen ret kararının ardından yaptığı AYM başvurusunda Ankara Bölge İdare Mahkemesi 12. İdari Dava Dairesi’nin kararının Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Anayasa’ya aykırı olduğunu belirterek Kaos GL’nin manevi zarara uğradığını söyledi. Dernek daha önce yürütmeyi durdurma kararının ortadan kaldırılmasına ilişkin AYM başvurusu ile bu başvurunun birleştirilmesini de istedi. Bireysel başvuruların AYM’de incelenip karara bağlanması bekleniyor.</p>

Dava sonucu	<p>Kaos GL Derneği adına AYM’ye başvuran avukatlardan Hayriye Kara, başvurularını ve süreci KaosGL.org’a değerlendirdi. Av. Kara, Anayasa’nın “Herkes, önceden izin almadan, silahsız ve saldırısız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir” diyen 34. maddesini hatırlatarak şöyle devam etti:</p> <p>“Bu yasanın asli amacı Anayasa’da koruma altına alınan bir hakkın başka ve hak ve özgürlüklerle uyumlu bir şekilde kullanılmasını sağlayacak güvenceleri düzenleme altına almaktır.”</p> <p>“Şiddete teşvik etme veya demokratik ilkelerin reddi söz konusu olmadığı sürece toplanma ve ifade özgürlüğü çerçevesinde dile getirilen bazı görüşler veya kullanılan ifadeler yetkili makamların gözünde kabul edilemez veya şoke edici veya ileri sürülen talepler gayrimesru olsalar dahi, ifade ve toplanma özgürlüğünü ortadan kaldırmaya yönelik önleyici nitelikteki radikal tedbirler demokrasiye hizmet etmez, hatta tehlikeye düşürür.”</p> <p>Av. Kara, yürüyüşe dönük riskin varlığının yasaklamak için yeterli olmadığını da vurgulayarak, yetkililerin potansiyel saldırılara karşı gerekli önlemleri alması gerektiğini söyledi. “Kişilerin cinsel yönelimleri ve cinsiyet kimlikleri nedeniyle hedef alınmasının önlenmesi demokratik toplumun gereğidir” dedi. Ankara Valiliği’nin yürüyüşe ilişkin somut bir tehdit olup olmadığını da ortaya koyamadığını hatırlattı:</p> <p>“Güvenlik nedeniyle temel hakkın engellenmesi alınacak en son önlemdir. Valilik somut bir tehdit olsa dahi bu tehdiye karşı ne tür önlemler aldığı, bu önlemlerin işe yarayıp yaramadığını, yürüyüşün yapılabilmesi için her türlü önlemin alınması durumunda bile tehdidin varlığını ve bu tehdidin hiçbir şekilde engellenemeyeceği için temel hakkı engelleme yoluna gittiğini ve başka herhangi bir çözümün olmadığını ortaya koyamadı.”</p> <p>Derneğin o dönem yürüyüş yapılmaksızın basın açıklaması yapma teklifinin de reddedildiğini hatırlatan Av. Kara, “Ankara Valiliği’nin keyfi olarak somut hiçbir olguya dayanmadan müvekkil derneğin toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkını ihlal ettiği ortada” ifadelerini kullandı. Av. Kara değerlendirmelerine şöyle devam etti:</p> <p>“Ankara Bölge İdare Mahkemesi kararında sırf cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği nedeniyle yapılacak olan gösterinin kitlesel tepki ve provokatif eylemlere zemin oluşturabileceğini belirtiyor.”</p> <p>“Yürüyüşün engellenmesinin hiçbir nesnel ve makul gerekçesi bulunmamaktadır. Sırf cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği nedeniyle toplantı ve gösteri yürüyüşünün engellenmesi ayrımcılık yasağının ihlalidir.”</p> <p>“Belirli bir tarihte yapılması gereken toplantı ve gösteri yürüyüşünün başka bir tarihte yapılması toplantı ve gösteri yürüyüşünün anlamını yitirmesi demektir. İdare tarafından bunun talep edilmesi hakkın özüne dokunmaktadır. Aynı şekilde gerekçeli karar hakkı usulen bir güvence olmanın yanında yargıya güven duyulması, kişilerin savunma haklarını ve etkili başvuru yollarını kullanabilmesi bakımından kilit önemdedir.”⁷⁷</p>
Davanın hukuk dünyasına etkisi	<p>Mahkeme kararında işlemin usule ve hukuka aykırı olarak düzenlendiği konusundaki başvurunun hiçbir iddiası değerlendirilmemiş ve işlem yargı kararıyla da hukuka uygun gibi gösterilerek mahkeme kararı ile de hak ihlali sürdürülmüştür.</p>

77 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=25283>

Dava başlığı ve konusu	2015 yılında yapılması engellenen Onur Yürüyüşü'nde kolluk güçleri tarafından eylemcilere şiddet uygulanmasıyla ilgili kolluk memurlarının yargılanması için yapılan başvurunun reddi davası
Mahkemesi/Numarası	-Anayasa Mahkemesi Esas No: 2017/5800 sayılı dosyası
Dava özeti/ Davada gelinen aşama	2015 yılında yapılması planlanan LGBTİ+ Onur Yürüyüşü İstanbul Valiliği tarafından engellenmiş ve yürüyüş yapmak isteyen eylemcilere kolluk güçleri tarafından şiddet uygulanmıştır. Şiddet uygulayan kolluk görevlilerinin yargılanması için İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'na yapılan suç duyurusunda takipsizlik kararı verilmiştir. Takipsizlik kararına karşı AYM'ye başvurulmuş olup, AYM'nin dosyayı inceleyip karara bağlaması beklenmektedir.

X. ÇALIŞMA HAKKI

Çalışma özgürlüğü, T.C. Anayasası'nın "Çalışma ve sözleşme hürriyeti" başlıklı 48. maddesinde; **"Herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahiptir"** şeklinde düzenlenmiş, 49-55. devam maddelerde çalışma hak ve özgürlüğüne ilişkin düzenlemeler getirilmiştir.

Çalışma özgürlüğü; İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 23. maddesinde de düzenlenmiştir.

İş Kanunu'nun 5. ve 18. maddelerinde çalışma yaşamında ayrımcılık yasağı aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir:

Eşit davranma ilkesi

Madde 5 – İş ilişkisinde dil, ırk, cinsiyet, siyasal düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ve benzeri sebeplere dayalı ayırım yapılamaz.

Feshin geçerli sebebe dayandırılması

Madde 18 – Özellikle aşağıdaki hususlar fesih için geçerli bir sebep oluşturmaz:

d) İrk, renk, cinsiyet, medeni hal, aile yükümlülükleri, hamilelik, doğum, din, siyasi görüş ve benzeri nedenler.

İş Kanunu'nun 5. ve 18. maddelerine "cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği" ibarelerinin eklenerek CYCK ayrımcılığının yasak kapsamına dâhil edilmemiş olması, LGBTİ+'ların ayrımcılığa karşı korumadan yeterince yararlanmasını engellemektedir.

Ancak, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile devlet görevlileri, öğretmenler, hâkim ve savcılar, askeri personel ve avukatlar gibi özel statüdeki kamu görevlilerinin çalışma koşullarını düzenleyen çeşitli kanunlarda; devlet görevlileri ile

yukarıda bir kısmı sayılan özel statüdeki kamu görevlilerinin genel ahlaka aykırı davranmaları, iffetsiz yaşam sürmeleri gibi kapsamı belirsiz, yoruma açık kriterlerle meslekten ihraç dâhil çeşitli yaptırımlara tabi tutulmalarının düzenlendiği görülmektedir. Çalışma yaşamıyla ilgili LGBTİ+'lar aleyhine yorumlanma ihtimali doğuran ve uygulamada bir kısmının LGBTİ+'ların aleyhine yorumlandığı da görülen yasal düzenlemeler hakkında detaylı bilgi için, Türkiye'de Cinsel yönelim ve Cinsiyet Kimliği Temelinde Ayrımcılığın İzlenmesi Raporu'na atfederiz.⁷⁸ Askerlik alanıyla ilgili ihlallere ise detaylı olarak "Askerlik" bölümünde yer verilecektir.

Kaos GL Derneği Türkiye'de Özel Sektör Çalışanı Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Trans ve İnterseklerin Durumu 2017 yılı Araştırma Raporu'nda ise aşağıdaki sonuçlara yer verilmiştir:⁷⁹

Önceki yıllarla karşılaştırmalı olarak değerlendirildiğinde 2017 yılı araştırmamızda memnuniyet verici bir bulgu olarak dikkat çeken ilk husus, katılımcıların sayısındaki artış ve katılımcıların belirttikleri cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği kategorilerindeki çeşitliliğidir. Önceki yılların aksine, cinsel yönelimlerini gey olarak belirten katılımcılarımızın örneklemdeki ağırlığı görece azalmış; lezbiyen, biseksüel kadın, trans ve interseks katılımcılar daha yüksek oranlarda örnekleme dâhil olmuştur. Benzer şekilde, örneklemimizin sektör, iş alanı, pozisyon açısından dağılımı da geçmiş yıllara göre daha dengelidir. Bu olgu, araştırmadan elde edilen bilgilerin LGBTİ+ çalışan evrenini giderek daha çok kapsayan bir örnekleme ulaşması bakımından sevindiricidir. Böylece dile getirilen sorun ve deneyimlerin çeşitlenmesi de söz konusu olabilmektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara genel olarak bakıldığında, geçmiş yıllara benzer biçimde, katılımcılarımızın büyük ölçüde cinsel yönelim ve cinsiyet kimlikleri bakımından işyerlerinde açık davranmadıkları görülmektedir. Bununla birlikte, çok sayıda katılımcının örtülü ya da doğrudan ayrımcılığa maruz kaldıkları söylenebilir ve bu olumsuz deneyimler işyerindeki çalışma koşullarının, işyerine aidiyet duygusunun, işe ilişkin gelecek duygusunun yeterince gelişmemesine neden olmaktadır. İş doyumu ve verimliliğinin doğrudan ya da dolaylı olarak etkilendiği açıktır. Katılımcılarımızın işyerindeki pozisyonu düştükçe cinsel kimlik ayrımcılığı mağduru olma korkusu artmakta, cinsel kimliği nedeniyle işini kaybetme endişesi ve yeni iş bulamama kaygısı pekişmektedir. Daha yüksek pozisyonadaki bazı LGBTİ+ çalışanların ise cinsel kimlik ve istihdam ilişkisini kurmamayı tercih ettikleri, kariyerlerine ve profesyonel niteliklerine daha çok güvendikleri gözlenmektedir.

78 https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/media/uploads/2015/02/24/Cinsel_Yonelim_veya_Cinsiyet_Kimligi_Izleme_Raporu.pdf

79 http://www.kaosgldernegi.org/resim/yayin/dl/ozel_sektr_raporu_2017.pdf

Katılımcılarımız bu yıl da işyerlerindeki ayrımcı uygulamalarla mücadele konusunda en büyük sıklıkla “koruyucu yasal düzenlemeler” yapılması gereğini vurgulamışlardır. Oysa araştırmamızın bulguları, ayrımcılığa karşı yasal önlemlerin tek başına onların hayata geçirileceğinin garantisi olmadığını göstermektedir. Yazılı veya sözlü kaynaklar aracılığıyla LGBTİ+ haklarına dair eşitlikçi olduğu bilinen yerli ya da yabancı şirketlerde dahi çalışanların cinsel kimlikleri açısından açık davranabilme koşullarının bulunmayabildiği ve ayrımcılık konusunda sorunlarla karşılaşılabilirdiği görülmektedir. İşyeri kültürü veya işveren/yönetici tutumu anlamında LGBTİ+ haklarına dair eşitlikçi tutumları savunan fakat bu tutumları ve yaklaşımları yazılı, kamuoyuna açık kaynaklara aktarmayan şirketler de vardır. Birçok şirkette LGBTİ+ haklarını cinsiyet şemsiyesi altında veya genel hüküm altında koruyabilecek kurullar veya kurallar varken bunlar çalışanlar tarafından yeterince bilinmemekte veya LGBTİ+’lar açısından yeterince etkin uygulanmamaktadır.

Araştırmanın 2017 yılına dair bulguları ülkedeki genel sosyopolitik iklimin çalışma hayatını etkilediğini daha güçlü bir şekilde göstermektedir. İlk defa bu yıl “Sizce şirketleri LGBTİ+’ları çalıştırmaktan çekinmeye iten başlıca üç neden olabilir” sorusuna, katılımcılarımız tarafından, şirketlere yönelik “politik baskı endişesi” yanıtı, “yasal yaptırım eksikliği” yanıtına göre daha büyük sıklıkla işaretlenmiştir. Ayrıca LGBTİ+’ların görece daha rahat koşullarda çalışabildiği bazı kurumlarda dahi çalışanların LGBTİ+ hakları konusunda işyerinde ya da dışında aktivizm faaliyetlerine katılmaları hoş karşılanmamaktadır. Bu kurumların arasında sivil toplum örgütleri de vardır ve bu yaklaşım bazı STK’ların iş ilanlarında, işyerlerinde, çalışmalarında izlenebilmektedir. Genel politik iklimin, beden politikalarının ve içselleştirilmiş ayırım normların sonucu olarak, bizzat trans bir çalışanın dahi LGBTİ+ olmayı özel hayat konusu ve mahrem bir alan olarak tanımlaması dikkat çekicidir. Ayrıca bulgularımıza göre, katılımcılarımızın çalışma hayatına ilişkin beklentilerinin giderek düştüğü düşünülebilir: Pek çok ayrımcılık deneyimi ya da tanıklığına ve az sayıda somut koruyucu düzenlemeye karşın, hatırı sayılır sayıda LGBTİ+ çalışan işyerlerini 4 üzerinden 4 ya da 3 ile derecelendirmiştir. Bu bulgu da genel olarak politik ortamın, eşitlik konusunda beklentileri düşürdüğü ve çalışanların işten atılmamaya razı olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmamızın sonuçları çalışma hayatı koşullarının LGBTİ+ çalışanların mağduriyetlerini giderecek, eşit bireyler olarak kendi varoluşlarını özgürce hayata geçirerek çalışma, üretme ve kendini geliştirme hakkını destekleyecek bir bağlamdan uzak olduğunu göstermektedir. Ulusal mevzuattaki, şirket yönetmeliklerindeki ve uygulamalardaki eksikliklere, toplumsal önyargılar ve olumsuz zihniyet yapıları eşlik etmektedir. Çalışma ortamındaki hak ihlallerine yönelik koruyucu bir mevzuatın ve mekanizmanın bulunmaması ve cezasızlık uygulamaları sürdüğçe, son derece az sayıda mağdur hak arama konusunda istek gösterebilmektedir.

Böylece ihlaller sürmekte, belki LGBTİ+'lar dışındaki dezavantajlı kesimlerden kişileri de hedef alarak çapını genişletmekte, işyeri barışı zehirlenmekte ve insan haklarına aykırı kültür kurumsallaşmaktadır. Sonuç olarak, pek çok katılımcımızın da önerdiği gibi, işyerlerinde ve çalışma hayatında cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine yönelik ayrımcılık, anayasaya ve mevzuata ilişkin düzenlemelerin yanı sıra ihlallerin görünür kılınması ve ona karşı kurumsal mücadeleyle ortadan kaldırılabılır.

SurveyMonkeyPro adlı çevrimiçi anket sistemi aracılığıyla yürütülen 2017 yılı "Özel Sektör Çalışanı LGBTİ+'ler Araştırması"na Türkiye'de faaliyet gösteren özel bir şirkette çalıştığını ve lezbiyen, gey, biseksüel, trans veya interseks (LGBTİ) olduğunu beyan eden toplam 166 kişi katılmıştır. Aynı çerçevede gerçekleştirilen bir önceki yılın raporunda katılımcı sayısı ise 85'tir.

Katılımcıların sadece yüzde 17'si işyerinde tamamen açıktır. Rapor, özel sektörde çalışan LGBTİ+'ların işe alım sürecinde cinsel kimlik konusunda açık davranmadıklarını ve zorlayıcı içsel deneyimler yaşadıklarını açıklamaktadır. Yaklaşık olarak "7 çalışandan 1'i" iş başvurusu esnasında cinsel kimliğine ilişkin tamamen açık, rahat ve özgür davranabildiğini belirtmiştir.

Rapor, araştırmaya katılan 166 kişiden 26'sının, yani yüzde 16'sının cinsel kimliği nedeniyle işyerinde ayrımcılığa maruz kaldığını ve 82 kişinin de "ayrımcılığa maruz kalmamak için cinsel kimliğini gizlediğini" bildirmektedir. Özetle, katılımcıların yüzde 65'i iş yerinde ayrımcılığa uğramış veya bunu önlemek üzere kimliğini gizlemek zorunda kalmıştır.

Rapora göre LGBTİ+'lar maruz bırakıldıkları ayrımcılık vakalarını şirket içi, sendikal veya yargısal mercilere bildirememiştir. Araştırma sonuçları, katılımcıların biri dışında hiçbirinin doğrudan veya dolaylı ayrımcılık vakasını yetkililere bildirmediği şeklindedir. Bunun sebepleri ise katılımcıların "işini kaybetme", "kimliklerinin rızaları dışında öğrenilmesi" gibi korkuların yanı sıra işe yaramayacağına yönelik inançların da etkisi bulunmaktadır.

Kaos GL Derneği Türkiye'de Kamu Sektörü Çalışanı Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Trans ve İntersekslerin Durumu 2017 yılı Araştırma Raporu'nda ise aşağıdaki sonuçlara yer verilmiştir:⁸⁰

Türkiye kamu sektöründe memur kadrosunda çalışan 59 kişi (%73,75), sözleşmeli 11 kişi (%13,75) ve kamuya iş yapan taşeron bir şirkette çalışan 10 kişi (%12,5) olmak üzere toplam 80 kişi katılmıştır. Katılımcılarımızın büyük bölümü eğitim, sağlık, akademi, sosyal hizmet ve ruh sağlığı alanlarındandır. Önceki yıllardaki

80 http://www.kaosglderneği.org/resim/yayin/dl/kamu_calisani_2017.pdf

araştırma bulgularına benzer şekilde bu yıl da örneklem içinde kıdemli memur ve orta düzey yönetici az sayıdadır; üst düzey yönetici ise bulunmamaktadır. Bu bulgunun gerek özel sektör gerekse kamu alanında yaptığımız önceki araştırmalarla tutarlı olduğu göz önüne alındığında, kolay gözlemlenebilir olmayan fakat sistematik ve kurumsal bir ayrımcılık pratiği ile karşı karşıya olduğumuz düşünülebilir. Kamu idaresinin, yasal ve normatif yükümlülüklerini yerine getirmek yerine LGBTİ+ çalışanların görünür olmalarının bedelini daha da ağırlaştıracak çalışma koşulları ortaya çıkaran bir anlayış sergilediğini, katılımcılarımızın aktarımlarından hareketle bu yıl da gözlemlemekteyiz.

Örneklemimizi oluşturan çalışanlardan büyük çoğunluğu, cinsiyet kimliği veya cinsel yönelimlerini gizleyerek, olmadıkları biri gibi davranmaya çalışarak, açık ve gizil bir baskı ve tehdit algısı içinde işgünlerini geçirmektedirler. LGBTİ+ çalışanlar birbirleriyle etkileşim içinde olabilirlerse işyerinde yaşanan psikolojik baskılarla daha iyi başa çıkabilirler. Ancak, dayanışma içinde davranmalarının görünürlüklerini arttırabileceği endişesi böylesi bir etkileşimi engellemektedir.

Araştırmamızın bulgularına göre, meslek örgütleri ve sendikalar da bu siyasi ortamın baskısından bütünüyle kurtulamamakta, gerekli zihniyet dönüşümünü sağlayamamakta ve dolayısıyla LGBTİ+ çalışanlar için ayrımcılıkla mücadele konusunda etkili bir hak arama ve dayanışma alanı işlevini yerine getirememektedir. Kamu sektöründeki işyerlerinde LGBTİ+ haklarını koruyacak ve destekleyecek mekanizmaların genel olarak var olmadığı, var olduklarının algılandığı istisnai durumlarda ise etkililikleri konusunda büyük kuşku bulduğu görülmektedir. Katılımcılarımızın yüzde 71'inin ya doğrudan bir ayrımcılık deneyimi yaşadığı ya da yaşamamak için cinsel kimliğini gizlediği düşünüldüğünde, bu kurulların sadece mevcudiyetlerinin yeterli olmadığı, LGBTİ+ çalışanların haklarının korunacağına ilişkin genel bir kurumsal ve toplumsal algının gerekliliği bir kez daha ortaya çıkmaktadır.

Araştırmamızın bulguları, kamudaki LGBTİ+ çalışanların çalışma ortamlarının sadece kişilere doğrudan veya dolaylı zarar veren hak ihlallerine yol açmadığını, aynı zamanda, işyerine aidiyeti, iş doyumunu ve verimliliği doğrudan etkileyen sonuçlar yarattığını ortaya koymaktadır. Ayrımcılık deneyimleri ve hak ihlalleri işyeri ve iş saatleriyle sınırlı kalmamakta, genel kamusal kontrol yoluyla iş dışına da taşmaktadır. Son dönemde OHAL uygulamalarının yarattığı politik ortam ile demokratik örgütlenme ve ifade özgürlüğü önündeki engeller, işyerinde ve iş dışında cinsel kimlik açısından açık davranabilme ve hak arama koşullarını daha da zorlaştırmıştır. Ayrıca, LGBTİ+'ların örgütlenme ve ifade özgürlüğü önündeki kısıtlayıcı kamusal uygulamalar - örneğin Ankara Valiliği'nin yasaklama kararı - genel olarak toplumsal meşruiyet ve görünürlük imkânlarını da olumsuz etkilemektedir. Sonuç olarak, katılımcılarımızın da sıklıkla belirttikleri gibi, LGBTİ+ çalışanların kamu iş-

yerlerindeki çalışma koşullarının düzeltilmesi ve kamunun yükümlülüklerini tam olarak yerine getirmesi ancak egemen zihniyetin ve politik iklimin değişmesiyle mümkün olabilir. Toplumsal cinsiyet, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine dayalı hak ihlallerinin ve ayrımcılığın ortadan kalkması ve çalışma koşullarının eşitlikçi ve adil bir biçimde dönüştürülmesi ancak meslek örgütlerinin ve sivil toplum örgütlenmelerinin çalışmalarını özgürce yapabilmeleriyle sağlanabilir.

SurveyMonkeyPro adlı çevrimiçi anket sistemi aracılığıyla yürütülen 2017 yılı Kamu Sektörü Çalışanı LGBTİ’lerin Durumu Araştırması’nda katılan 80 kişiden 36’sı yani yüzde 45’i, işyerinde cinsel kimliği konusunda “tamamen kapalı oldukları” yanıtını verdi. Bu bulgular, kamu sektöründe cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim bakımından açık davranabilme oranının çok düşük olduğunu gösteriyor.

Araştırma, OHAL koşullarının işyerinde LGBTİ+ çalışanlar arasındaki ilişkiye zarar verdiği bilgisini de ortaya koyuyor. Katılımcıların yüzde 19’unun işyerinde doğrudan ayrımcılık yaşadığını belirten raporda, katılımcıların yüzde 52’sinin işyerinde ayrımcılık veya nefret suçu ile karşılaşmamasını cinsel kimliğini gizlemesine bağladığı anlaşılıyor. Araştırma katılımcıların yalnızca yüzde 16’sının ayrımcılıkla karşılaşmadığını ortaya koyuyor.

Rapor, katılımcıların iş başvurularında LGBTİ+ çalışanların başvurusunu engelleyici kriterler ile karşılaştıklarını belirtiyor. Katılımcılar bu kriterleri genel ahlak, askerlik yapmış olma durumu ya da çalışacakları kurumun mevzuatı nedeniyle eşcinsel memurların yaşadığı sorunları bilmeleri ile açıklıyor.

Ayrıca rapor, katılımcıların yalnızca yüzde 26’sının işe alım sürecinde doğrudan bir ayrımcılık yaşamadığına ve yüzde 50’sinin, yani her 2 kişiden 1’inin başvuru sürecinde ayrımcılık mağduru olmamak için cinsel kimliğini gizleme ihtiyacı duyduğunu tespit ediyor.

Katılımcıların yüzde 29’u herhangi bir sendika ya da meslek örgütüne üye olmadığını, yüzde 22’si ise bu kurumlarda cinsel kimlik ayrımcılığı yaşamadıklarını belirtiyor. Aynı soruya katılımcıların yüzde 32’si bu kurumlarda “ayrımcılıkla karşılaşmadığını çünkü cinsel kimliğini gizlediğini” söyledi. Yalnızca 3 katılımcı sendika veya meslek örgütlerinde ayrımcılığa maruz kaldıklarını bildirdi. Rapor, LGBTİ+ çalışanların sendikalarında ve meslek örgütlerinde çalıştıkları kuruma göre daha az gizlendiği veya ayrımcılık ile karşılaştığını belirtiyor.

Rapor, LGBTİ+ çalışanların OHAL döneminde çalışma koşullarının daha kötüye gittiğini yansıtıyor. Katılımcıların yüzde 40’ı OHAL ile birlikte çalışma koşullarının değiştiğini ve daha kötüye gittiğini ifade ediyor. Yanıtlayanlar arasında bu süreçte ihraç edilenler, açığa alınma ve ihraç edilme korkusu yaşayanlar, muhafazakârlaşmadan dolayı ayrımcılığa maruz kalanlar ve iş yükü ile üzerindeki baskının arttığını ifade edenler mevcuttur.

Yukarıda söz edilen izleme ve raporlama süreçlerine yansayanlar dışında, LGBTİ+'ların çalışma yaşamında uğradıkları ayrımcılıkla ilgili 2017 yılında üç, 2018 yılında bir vaka ile 2016 yılında gerçekleşip 2018 yılında davası devam eden bir vakaya aşağıda yer verilmiştir. Bunun yanı sıra, 2018 yılında Kaos GL Derneği'ne yapılan başvurulara;

- Bir başvuru ne gibi bir iş bulabileceği,
- Bir başvuru işten çıkarılması,
- İki başvuru iş yerinde uğradığı ayrımcılık,
- Bir başvuru isteği dışında işyerinde cinsel kimliğinin ifşa edilmesi ile ilgili destek talebinde bulunmuştur.

2017 YILINA İLİŞKİN İHLALLER:

Dava başlığı ve konusu	Eşcinsel çalışana mobbing davası
Mahkemesi	İstanbul 9. İş Mahkemesi
Dava özeti/ Davada gelinen aşama	<p>Uluslararası Çeşitlilik Politikaları'nda cinsel yönelim ayrımcılığına karşı mücadele edeceğini duyuran GAP'ın Türkiye şubesinin eşcinsel çalışanı M.G.'yi istifaya zorladığı öne sürülen davanın 7 Haziran 2018 tarihli sekizinci duruşmasında şirketin tanığının beyanı alındı. Tanık, "işyerinde cinsel kimlik ayrımcılığına ve mobbinge şahit olmadığını" iddia etti. Dava, tanık beyanlarına karşı yazılı beyanda bulunulması için 25 Temmuz 2018 tarihine ertelendi.</p> <p>19 Ocak 2017 tarihinde çıkan adli tıp raporu ve diğer tanık beyanları M.G.'nin yaşadığı ruhsal zorlukların, iş yerinde yaşadığı olay ve sonuçlarla bağlantılı olduğunu belirtiyor.</p> <p>Davanın 28 Şubat'taki duruşmasında istifaya zorlanan eşcinsel çalışan M.G. ile istifasından önce beraber çalışan tanık şöyle demişti:</p> <p>"Personel müdürünün davacıya eşcinsel olması nedeniyle aşağılayıcı tarzda bakışlarına şahit oldum."</p> <p>İstifaya zorlandığını belirten eşcinsel çalışan M.G. ise yeni gelen personel müdürünün kendisi hakkında dedikodu yaptığını, on yıl çalıştığı şirkette hiçbir sorun yaşamazken personel müdürü değişikliği ile birlikte mobbinge uğradığını belirtiyor.⁸¹</p>
Dava sonucu	25.07.2018 tarihinde davanın reddine karar verilmiştir. ⁸²
Davanın hukuk dünyasına etkisi	Davanın reddedilmesi ile işyerlerinde CYCK temelli ayrımcılığa maruz kalan LGBTİ+'lara yönelik ayrımcılığın yargı kanalı ile de engellenmediğine ilişkin bir emsal karar verilmiş durumdadır.

81 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=25976>

82 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=26343>

Dava başlığı ve konusu	AYM'den eşcinsel devlet memuru ile ilgili ayrımcı karar
Mahkemesi	Anayasa Mahkemesi
Dava özeti/ Davada gelinen aşama	Eşcinsel olduğu gerekçesiyle devlet memurluğundan çıkarılan bir kamu görevlisi, aften yararlanarak memuriyete dönmek istedi. Ancak kurumu, bu talebi ‘eşcinsel olduğu’ gerekçesiyle geri çevirdi. Açtığı davalar da reddedilen memur, 2013'te Anayasa Mahkemesi'ne (AYM) başvurdu.
Dava sonucu	Ancak başvuruyu 18 Ekim 2018 tarihinde görüşen ve karara bağlayan AYM Genel Kurulu, eşcinsel memurun memuriyete geri dönüş talebini reddetti. ⁸³
Davanın hukuk dünyasına etkisi	Davanın reddedilmesi ile devlet memurlarının CYCK'lerinden dolayı kamu görevinden uzaklaştırılabileceği en yüksek mahkeme kanalıyla karara bağlanmıştır.

Dava başlığı ve konusu	AYM'den eşcinsel askerlerle ilgili ayrımcı karar
Mahkemesi	Anayasa Mahkemesi Başkanlığı Esas Sayısı: 2015/68 Karar Sayısı: 2017/166 Karar Tarihi: 29.11.2017
Dava özeti/ Davada gelinen aşama	Anayasa Mahkemesi, eşcinsel ilişkide bulunan askerlerin TSK'dan atılmasını öngören kanun hükmünün, hukuka ve Anayasa'ya uygun olduğuna karar verdi. Mahkeme, bu çerçevede, Askeri Ceza Kanununun 153. maddesinde yer alan “gayri tabii mukarenette bulunmak” suçunu işleyen askerlerin Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarılmasını ve erbaşlar için ise rütbenin geri alınması öngören cezaların iptal istemini reddetti. Karar 20 Şubat 2018 tarihli Resmi Gazete'de yayımlandı.
Dava sonucu	İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Askeri Yargıtay 1. Dairesi İTİRAZIN KONUSU: 22.5.1930 tarihli ve 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu'nun 22.3.2000 tarihli ve 4551 sayılı Kanun'un 31. maddesiyle değiştirilen 153. maddesinin ikinci fıkrasının Anayasa'nın 2., 10. ve 20. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir. OLAY: Sanık hakkında “gayri tabii mukarenette bulunmak” suçunu işlediği iddiasıyla açılan kamu davasında itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur. I. İPTAL İSTENEN KANUN HÜKMÜ Kanun'un itiraz konusu kuralın da yer aldığı 153. maddesi şöyledir: “İffetsiz bir kimse ile evlenen veya böyle bir kimse ile yaşayanlar Madde 153- (Değişik :22/3/2000 - 4551/31 md.) İffetsizliği anlaşılmış olan bir kimse ile bilerek evlenen veya evlilik bağına devam ettirmekte veya böyle bir kimseyi yanında bulundurmakta veya karı koca gibi herhangi bir kimse ile nikâhsız olarak devamlı surette yaşamakta ısrar eden asker kişiler hakkında Türk Silahlı Kuvvetleri'nden çıkarma cezasına, erbaşlar hakkında rütbenin geri alınmasına hükmolunur.

83 <https://www.memurlar.net/haber/702201/aym-den-escinsel-memura-ret.html>

Dava sonucu	<p>Bir kimseyle gayri tabii mukarenette bulunan yahut bu fiili kendisine rızasıyla yaptıran asker kişiler hakkında, fiilleri başka bir suç oluştursa bile, ayrıca Türk Silahlı Kuvvetleri’nden çıkarma cezası, erbaşlar için rütbenin geri alınması cezası verilir.”</p> <p>II. İLK İNCELEME</p> <p>1. Anayasa Mahkemesi İktüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Alparslan ALTAN, Burhan ÜSTÜN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRÇÜ, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Haşan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA ve Ridvan GÜLEÇ’in katılımlarıyla 3.9.2015 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir</p> <p>III. ESASIN İNCELENMESİ</p> <p>2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Fatih ŞAHİN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükmü, dayanan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüldüğü düşünöldü:</p> <p>A. İtirazın Gerekçesi</p> <p>3. Başvuru kararında özetle, asker kişilerin doğal olmayan cinsel davranışlarının askerlik mesleğinin onurunu zedeleyeceği veya disiplinsizliğe neden olacağı konusunda somut gerekçeler ortaya konulmadan bu fiilleri işleyen asker kişilerin Türk Silahlı Kuvvetlerinden (TSK) çıkarma cezası ile cezalandırılmasının adalet duygusuyla bağdaşmadığı, özel hayatın en mahrem kısmında yer alan cinsel faaliyetleri nedeniyle bir kişinin meslekten atılmasının özel hayata saygı gösterilmesini isteme hakkına ölçsüz bir müdahale oluşturduğu, gayri tabii mukarenette bulunma fiilinin aynı zamanda 6413 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Disiplin Kanunu gereğince de silahlı kuvvetlerden ayırma yaptırımına tabi tutulduğu, asker kişilerin aynı fiilden dolayı hem disiplin hem de cezai yaptırıma tabi tutulmasının insan onuruyla bağdaşmadığı, askeri personelle benzer nitelikte görev yapan emniyet görevlilerinin veya mesleklerinin özelliğı nedeniyle mülkiye, yargı ve din hizmetleri gibi görevlerde çalışanların gayri tabii mukarenette bulunmaları halinde meslekten çıkarma gibi ağır bir cezai yaptırıma tabi tutulması söz konusu değöilken asker kişilerin TSK’dan çıkarma cezası ile cezalandırılmalarının eşitlik ilkesine aykırı olduğu belirtilerek kuralın Anayasa’nın 2., 10. ve 20. maddelerine aykırı olduğu ileri sürölmüştür.</p> <p>B. Anayasa’ya Aykırılık Sorunu</p> <p>4. 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un 43. maddesi uyarınca kural ilgisi nedeniyle Anayasa’nın 13. maddesi yönünden de incelenmiştir.</p> <p>5. İtiraz konusu kuralda, bir kimseyle gayri tabii mukarenette bulunan veya bu fiili kendisine rızasıyla yaptıran asker kişiler hakkında fiilleri başka bir suç oluştursa bile ayrıca TSK’dan çıkarma, erbaşlar için rütbenin geri alınması cezası verilmesi öngörülmektedir.</p> <p>6. Anayasa’nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti; eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa’ya aykırı durum ve tutumlardan kaçman, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağılı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.</p>
-------------	---

Dava sonucu	<p>7. Ceza hukuku; toplumun kültür ve uygarlık düzeyi, sosyal ve ekonomik yaşantısıyla ilgili olduğundan suç ve suçlulukla mücadele amacıyla ceza ve ceza muhakemesi alanında sistem tercihi bulunması devletin ceza siyaseti ile ilgilidir. Bu bağlamda hukuk devletinde ceza hukukuna ilişkin düzenlemeler bakımından kanun koyucu; Anayasa'nın temel ilkelerine bağlı kalmak koşuluyla toplumda belli eylemlerin suç sayılıp sayılmaması, suç sayıldıkları takdirde hangi çeşit ve ölçüde ceza yaptırımları veya ceza yaptırımına seçenek yaptırımlarla karşılanacağı, hangi hal ve hareketlerin ağırlaştırıcı ya da hafifletici öge olarak kabul edileceği gibi konularda takdir yetkisine sahiptir. Kanun koyucu bu takdir yetkisini kullanırken kişi yararı kadar kamu yararını da göz önünde bulundurmak zorundadır. Kanun koyucu; kimi suçların niteliğini, işleme biçimini, toplum için verdiği zararı da gözeterek değişik cezalar verilmesini öngörebilir. Bu bağlamda askerlik hizmetinin milli güvenliğin sağlanmasındaki belirleyici yeri ve ağırlığı, sivil yaşamda suç oluşturmayan ya da önemsiz görülebilecek cezaları gerektiren kimi eylemlerin suç olarak kabul edilmelerini ve yaptırıma bağlanmalarını gerekli kılabilmektedir. Ancak bu eylemler ile yaptırımlar arasında adil bir dengenin bulunması, hukuk devleti ilkesinin bir gereğidir.</p> <p>8. Anayasa'nın "Özel hayatın gizliliği" kenar başlıklı 20. maddesinin birinci fıkrasında; herkesin özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğu, özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamayacağı hüküm altına alınmıştır. Maddenin ikinci fıkrasında, çeşitli nedenlerle özel hayatın korunması hakkına sınırlamalar getirilebileceği belirtilerek bu hakkın mutlak olmadığı kabul edilmiştir. Anayasa Mahkemesinin birçok kararında da belirtildiği gibi temel hak ve hürriyetlerin doğasından kaynaklanan bazı sınırları bulunduğu gibi Anayasa'nın başka maddelerinde yer alan kurallar da temel hak ve hürriyetlerin doğal sınırını oluşturur. Bir başka deyişle temel hak ve özgürlüklerin kapsamının ve objektif uygulama alanının her bir norm yönünden bağımsız olarak değil Anayasa'nın bütünü içindeki anlama göre belirlenmesi gerekir. Ancak özel hayatın korunması hakkına getirilecek sınırlamalar Anayasa'nın 13. maddesinde yer alan güvencelere aykırı olamaz. Anayasa'nın 13. maddesine göre temel hak ve özgürlüklere yönelik sınırlamalar, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamayacağı gibi hak ve özgürlüklerin özlere de dokunamaz.</p> <p>9. Temel hak ve özgürlükler, özlere dokunulmaksızın yalnızca Anayasa'da öngörülen sebeplerle ve ancak kanunla sınırlanabilir. Dokunulamayacak "öz" her temel hak ve özgürlük açısından farklılık göstermekle birlikte kanunla getirilen sınırlamanın hakkın özüne dokunmadığının kabulü için temel hakların kullanılmasını ciddi surette güçleştirip amacına ulaşmasına engel olmaması ve etkisini ortadan kaldıracı bir nitelik taşımaması gerekir.</p> <p>10. Temel hak ve özgürlüklerin özlere dokunulmaksızın yapılan sınırlamalar yönünden ise bu sınırlamaların demokratik toplum düzeninin gerekleri ile ölçülülük ilkesine aykırı olamayacağı belirtilmiştir.</p> <p>11. Öze dokunma yasağını ihlal etmeyen müdahaleler yönünden gözetilmesi öngörülen "demokratik toplum düzeninin gerekleri" kavramı; öncelikle ilgili hak yönünden getirilen sınırlamaların zorunlu ya da istisnai tedbir niteliğinde olmalarını, başvurulabilecek en son çare ya da alınabilecek en son önlem olarak kendilerini göstermelerini gerektirmektedir. "Demokratik toplum düzeninin gereklerinden olma, bir sınırlamanın demokratik bir toplumda zorlayıcı bir toplumsal ihtiyacın karşılanması amacıyla yönelik ve ölçülü olmasını ifade etmektedir.</p>
-------------	--

12. Anayasa'nın 13. maddesinde ifade edilen “ölçülülük ilkesi”, temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin başvurularda dikkate alınması gereken bir diğer ilkedir. Demokratik toplum düzeninin gerekleri ve ölçülülük ilkeleri, iki ayrı kriter olarak düzenlenmiş olmakla birlikte bu iki kriter arasında sıkı bir ilişki vardır. Temel hak ve özgürlüklere yönelik herhangi bir sınırlamanın demokratik toplum düzeni için gerekli nitelikte, başka bir ifadeyle öngörülen kamu yararı amacını gerçekleştirmekle birlikte temel haklara en az müdahaleye olanak veren ölçülü bir sınırlama niteliğinde olup olmadığının incelenmesi gerekir.

13. Anayasa'nın 13. maddesinde yer alan ve aralarında sıkı bir ilişki bulunan “temel hak ve hürriyetlerin özü”, “demokratik toplum düzeninin gerekleri” ve “ölçülülük ilkesi” kavramları, bir bütünün parçaları olup “demokratik bir hukuk devleti”nin özgürlükler rejiminde gözetilmesi gereken temel ölçütleri oluşturmaktadır.

14. İtiraz konusu kuralla asker kişilerin “gayri tabii mukarenette” bulunmaları cezai yaptırıma bağlanmaktadır. Gayri tabii mukarenette bulunma, doğal olmayan yoldan cinsel davranışta bulunma şeklinde tanımlanmaktadır. Bu tür cinsel davranışlar çok farklı şekillerde ortaya çıkabileceği gibi kişiden kişiye veya toplumdan topluma farklılık gösterebilir. Anayasa Mahkemesinin 1.4.2015 tarihli ve E.2014/118, K.2015/35 sayılı kararında belirtildiği üzere söz konusu davranışlar; tüm toplum düzenlerinde doğal olarak kabul edilmesi mümkün olmayan, toplumun ahlaki standartları üzerinde olumsuz etkisi bulunan cinsel davranışlardır.

15. Özel hayat, öncelikle bireylerin kendilerini geliştirebilecekleri ve diğer kişilerle mahrem ilişkilere girebilecekleri kavramsal ve fiziksel bir alana işaret etmektedir. Bu mahremiyet alanı, devletin müdahale edemeyeceği veya meşru amaçlarla asgari düzeyde müdahale edebileceği özel bir alanı kapsamaktadır. Bireyin mahremiyet hakkının mekanı, kural olarak özel alandır. Bireyin mahremiyet alanı ve bu alanda cereyan eden eylem ve davranışları kişinin özel yaşamı kapsamındadır. Dolayısıyla asker kişilerin özel hayatın en mahrem kapsamında olan cinsel davranışları gerekçe gösterilerek TSK'dan çıkarma cezasıyla cezalandırılmalarını öngören kuralın özel hayata saygı gösterilmesini isteme hakkına müdahale oluşturduğu açıktır.

16. Askeri Ceza Kanunu'nda öngörülen cezai yaptırımların esas amacı, askeri disiplini korumak ve sürdürmektir. Bir başka deyişle asker kişilere uygulanan yaptırımlar kamu düzenini sağlamak ve devam ettirmek; verimli, süratli ve etkin bir biçimde çalışmayı sürdürmek; disiplini tesis ve devamlılığını sağlamak; mesleğin onur ve saygınlığını korumak amacıyla getirilmektedir. Bu açıdan bakıldığında askeri disiplinin korunması ve kamu hizmetinin gereği gibi yürütülmesini sağlamaya yönelik olarak özel hayatın en mahrem alanında kalan cinsel davranışlar gerekçe gösterilerek asker kişiler hakkında TSK'dan çıkarma, erbaşlar için rütbenin geri alınması cezasını öngören kural; meşru bir amaca dayanmaktadır. Bununla birlikte bireylerin temel haklarına yapılan müdahale ile bu müdahaleyle güdülen meşru amaç arasında bir orantı bulunması, ayrıca müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olması gerekmektedir.

	<p>17. Kanun koyucu düzenleme yetkisi kapsamında, statüleri kanunlarla oluşturulan ve buna göre mesleğe alınan kamu görevlilerine birtakım hak veya yükümlülükler getirebilir. Askerlik mesleği, disiplin ve fedakarlık temeline dayanır. Bundan dolayı bu görevi ifa edenlerin güven, itibar ve saygınlığın gereği olarak katı meslek ilkelerine tabi tutulmaları olağan karşılanmaktadır. Kaldı ki kişiler askerlik mesleğini seçmekle birlikte artık sivilere getirilemeyecek bazı sınırlamaların askeri disiplinin tesisi için kendileri açısından uygulanmasını kabul etmiş olmaktadır. Bu çerçevede askeri ceza kanunları tarafından aynı veya benzer eylemler askerlik hizmetinin gereği olarak genel ceza kanunlarına nispeten daha ağır bir şekilde cezalandırılabilir. Hatta genel ceza kanunlarında öngörülmemiş bazı fiil ve eylemlerin askeri ceza kanunları ile cezalandırılması da mümkündür. Nitekim kanun koyucu da genel ceza kanunlarında suç olarak düzenlenmeyen doğal olmayan yoldan cinsel davranışları asker kişiler için yasaklamış ve cezai yaptırıma bağlamıştır.</p> <p>18. İtiraza konu kuralla gayri tabii mukarenette bulunan asker kişiler için kanun koyucu tarafından belirlenen yaptırım, hürriyeti bağlayıcı bir ceza olmayıp TSK’dan çıkarma ve rütbenin geri alınması cezasıdır. Kural, sadece asker kişiler ile ilgili bir düzenleme olduğundan ve askerlik hizmetinin gereği gibi yürütülmesini sağlamayı amaçladığından demokratik toplum düzeninin gerekleri ile çelişmemektedir. Özel hayatın gizliliği hakkına keyfi ya da hakkın özüne dokunacak bir sınırlama getirmeyen itiraz konusu kural, istisnai bir alanda ve dar kapsamlı olduğundan sınırlı ve ölçülüdür. Özel hayatın korunmasını, istisnai bir alanda ve anayasal ilkelere uygun olarak asgari oranda sınırlandıran düzenlemenin birey hakları ile kamu yararı arasında açık bir dengesizlik oluşturduğu söylenemez.</p> <p>19. Hukuk devleti ilkesi ve ceza hukukunun temel ilkeleri arasında yer alan “aynı fiilden dolayı iki kez yargılama olmaz [ne bis in idem]” ilkesi gereğince, kişi aynı eylem nedeniyle birden fazla yargılanamaz ve cezalandırılmaz. Ancak bu ilke mutlak olmayıp konu bakımından birbirine benzeseler dahi aynı fiilin aynı hukuk disiplinleri kapsamında farklı şekillerde mütalaa edilmesi mümkündür. Bir fiilin farklı hukuk disiplinlerinde yaptırıma bağlanması hukuk devleti ve “aynı fiilden dolayı iki kez yargılama olmaz” ilkesine aykırılık teşkil etmez. Bu bağlamda asker kişilerin gayri tabii mukarenette bulunmalarından dolayı 6413 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Disiplin Kanunu gereğince disiplin soruşturmasına ve 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu gereğince cezai soruşturmaya tabi tutulmaları aynı fiilden dolayı iki kez yargılama olmaz ilkesine aykırılık teşkil etmemektedir.</p> <p>20. Anayasa’nın 10. maddesinde belirtilen “kanun önünde eşitlik ilkesi” hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak kanun karşısında eşitliğin ihlali yasaklanmıştır. Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, aynı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa’da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.</p> <p>21. TSK’nın milli güvenliğin korunmasında üstlendiği görev ve askerlik mesleğinin özellikleri göz önüne alındığında, TSK’da görev yapan asker kişiler ile diğer kamu görevlilerinin hukuki durumlarının aynı olmadığı açıktır. Asker kişiler ile diğer kamu görevlileri aynı hukuki konumda bulunmadıklarından aralarında eşitlik karşılaştırması yapılamaz.</p> <p>22. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa’nın 2., 10., 13. ve 20. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.</p> <p>23. Engin YILDIRIM bu görüşe katılmamıştır.</p>
--	--

Dava sonucu	IV. HÜKÜM 22.5.1930 tarihli ve 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu'nun, 22.3.2000 tarihli ve 4551 sayılı Kanun'un 31. maddesiyle değiştirilen 153. maddesinin ikinci fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Engin YILDIRIM'ın karşoyu ve OY-ÇOKLUĞUYLA, 29.11.2017 tarihinde karar verildi ⁸⁴ .
Davanın hukuk dünyasına etkisi	Davanın reddedilmesi ile işyerlerinde CYCK temelli ayrımcılığa maruz kalan LGBTİ+lara yönelik ayrımcılığın yargı kanalı ile de engellenmediğine ilişkin bir emsal karar verilmiş durumdadır.

2018 YILINA İLİŞKİN İHLALLER:

İhlal konusu olay	Eşcinsel ilişki nedeniyle işe son verme
Olay özeti	<p>12 Temmuz 2018 tarihinde Hürriyet gazetesinde yayımlanan habere göre, Kağıthane Belediyesi üç çöp kamyonu şoförünü, “uygunsuz bir olaya karıştıkları” gerekçesiyle tazminat ödemediğinden işten çıkardı. Gazetenin “Çöp kamyoncularının eşcinsel ilişkisi belediyeyi karıştırdı” başlığıyla verdiği haberde belediyenin “3 çöp kamyonu şoförünü, beraberlerinde çalışan çöp toplayıcısı işçi ile ilişkiye girdikleri gerekçesi ile işten çıkardığı” belirtildi.</p> <p>Tazminatsız çıkarılan işçilerden ikisi işe iade davası açarken, Kağıthane Belediyesi Hürriyet'e yaptığı açıklamada şöyle dedi:</p> <p>“Söz konusu olay, bölgemiz dışında gerçekleşmiş. Belediyemiz dâhilinde gerçekleşmiş bir olay değil. Aynı zamanda mesai saatleri içinde de gerçekleşen bir olay değil. Gerçekleştiği söylenen bu uygunsuz olayda ismi geçenler, belediye temizlik hizmetlerinde taşeron olarak çalışan isimlerdir. Belediyemiz ile ilgileri sadece bundan ibaret. Olay, tarafımızdan öğrenildiğinde, vakit kaybetmeksizin yapılan bir iç soruşturma ile gereği yapılmış ve hemen ilgili kişiler işten çıkarılmıştır. Böylesi bir olaya hiçbir koşulda taviz vermemiz mümkün değildir.”</p> <p>Kağıthane Belediyesi'nin “eşcinsel ilişkiyi”, “uygunsuz olay” olarak tanımlayarak üç çalışanını tazminat haklarını gasp ederek işten çıkartmasını Kaos GL Derneği'nden Avukat Kerem Dikmen ise KaosGL.org'a şöyle değerlendirdi:</p> <p>“Burada cinsel yönelim temelli ayrımcılığın çok klasik bir formu söz konusu. Önemli olan işçinin işverenine karşı iş görme borcunun aradaki sözleşmeye göre yerine getirilmesidir. İşten çıkarmaya gerekçe kılınan olayın işyeri ve mesai saatleri dışında gerçekleşmiş olduğunun özellikle vurgulanması, kararın ayrımcı motivasyonla alındığına dair tereddüde yer vermeyecek bir netlik sağlıyor. İşten çıkarma yönündeki tasarruf özel hayata ayrımcı bir müdahale olmasının yanı sıra çalışma hakkının açık bir ihlali. Öte yandan işe almada ayrımcılığı yasaklayan Türk Ceza Kanunu 122. maddedeki eyleme uygun bir suç.”⁸⁵</p>

84 <https://www.memurlar.net/haber/729653/aym-den-escinsel-asker-karari.html>

85 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=26257>

2018 YILINDA DAVALARI DEVAM EDEN İHLALLER:⁸⁶

Dava başlığı ve konusu	Eşcinsel hakem Halil İbrahim Dinçdağ davası
Mahkemesi	-İstanbul 20. Asliye Hukuk Mahkemesi -Yargıtay 4. Hukuk Dairesi
Dava özeti/ Davada gelinen aşama	<p>Hakem Dinçdağ'ın avukatı aracılığı ile İstanbul 20. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde Türkiye Futbol Federasyonu aleyhine açtığı ve 2015 yılında sonuçlanan maddi ve manevi tazminat davasında Dinçdağ'a, 3 bin TL maddi, 20 bin TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmişti. Ancak kimliği ifşa olan ve işsiz kalan Dinçdağ'ın mahkemeden talep ettiği tazminat miktarı 110 bin TL'ydi. Bu tutar maddi tazminatın Dinçdağ'ın girmesi gereken ve mesleğinden men edildiği için giremediği maçlara göre hesaplanmıştı ancak mahkeme bu tutarın çok daha altında kalan ve neye göre hesaplandığı belli olmayan bir tazminat ödenmesine karar vermişti.</p> <p>Hakem Dinçdağ'ın avukatı Fırat Söyle maddi ve manevi tazminat tespitinin yeniden yapılması ve kimliğinin ifşa edildiği iddiasının değerlendirilmesi istemiyle Yargıtay'a başvurmuştu. Yargıtay bu kararı üç yıl sonra bozarak Hakem Dinçdağ'a manevi tazminat ödenmemesine karar verdi.</p> <p>Yargıtay kararında, "kişilik değerlerinin zedelenmesi (TMK 24), isme saldırı (TMK 26), nişan bozulması (TMK 121), evlenmenin feshi (TMK158), bedensel zarar ve ölüme neden olma (BK 47) durumlarından biri ile kişilik haklarının zedelenmesi (BK 49)"ni manevi tazminata karar verilebilmesi için gerekli koşullar arasında sayıyor.</p> <p>Ancak bu koşullardan "kişilik değerlerinin zedelenmesini" kişilik haklarına dâhil olduğunu ve kişilik haklarının da kişisel varlıkların korunmasıyla ilgili olduğunu söylüyor. Yargıtay kararında, "Kişisel varlıklar, bedensel ve ruhsal tamlık ve yaşam ile nesep gibi insanın, insan olmasından güç alan varlıklar ya da kişinin adı, onuru ve sır alanı gibi dolaylı varlıklar olarak iki kesimlidir. Tekniğin gelişimi ve yaşam koşullarına göre belirlenmiş varlıklar, açıklanan olgularla çevrelendirildiğinde, davaya konu olayın bu çerçevede dışında kalması durumunda manevi tazminat isteği reddedilmelidir" diyor ve manevi tazminat koşulları oluşmadığına hükmediyor.</p>
Dava sonucu	<p>Avukat Söyle, Yargıtay'ın kararının, başta usul kuralları olmak üzere Anayasa'ya, Türkiye'nin onayladığı uluslararası antlaşmalara, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına, yasalara ve Yargıtay kararlarına aykırı olması nedenleriyle kararı düzeltme yoluna başvurdu.</p> <p>20 Eylül 2018 günü sunulan karar düzeltme dilekçesinde, Yargıtay kararının temyiz talebini tümünden reddettiği ve bununla da kalmayıp yerel mahkemenin kısmen kabul kararını da bozarak yeni bir ayrımcılığa imza attığı belirtiliyor.⁸⁶</p>
Davanın hukuk dünyasına etkisi	Yargıtay bozma kararı ile çalışma yaşamında CYCK temelli ayrımcılığa maruz kalan LGBTİ+'lara yönelik ayrımcılığın yargı kanalı ile de engellenmediğine ilişkin emsal bir yüksek mahkeme kararı verilmiş durumdadır.

86 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=26614>

XI. EĞİTİM HAKKI

Eğitim hakkı, T.C. Anayasası'nın "Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi" başlıklı 42. Maddesinde, "**Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz**" şeklinde düzenlenmiştir.

Eğitim hakkı, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 26. ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 1952 tarihli Ek Protokol'ünün 2. maddesinde de düzenlenmiştir.

Ancak, ilk ve orta öğrenim hayatı ile üniversite öğrenimini düzenleyen özel kanunlar ile çeşitli üniversitelerin yurtlarında kalanlar hakkındaki düzenlemelerde, "genel ahlaka aykırı davranış", "iffetsiz yaşam sürme" gibi kapsamı belirsiz, yoruma açık kriterlerle eğitim hayatından uzaklaştırılma dâhil çeşitli yaptırımların düzenlendiği görülmektedir. Eğitim hayatıyla ilgili LGBTİ+'lar aleyhine yorumlanma ihtimali doğuran ve uygulamada bir kısmının LGBTİ+'ların aleyhine yorumlandığı da görülen yasal düzenlemeler hakkında detaylı bilgi için, Türkiye'de Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Temelinde Ayrımcılığın İzlenmesi Raporu'na atfederiz.⁸⁷

Bunun yanı sıra, raporda yer verdiğimiz vakalardan da görüleceği üzere, LGBTİ+'ların eğitim yaşamında CYCK'leri nedeniyle ayrımcı uygulamalara ve şiddete uğradıkları açıktır.

LGBTİ+'ların eğitim alanında uğradıkları ayrımcılıkla ilgili 2017 yılında gerçekleşen iki ve 2018 yılında gerçekleşen 13 vaka rapor kapsamında ele alınmıştır. Bunun yanı sıra, 2018 yılında Kaos GL Derneği'ne yapılan başvurularda;

- İki trans başvurucu eğitim aldıkları okullarda cinsiyet kimlikleri nedeniyle nelerle karşılaşabileceklerine ilişkin bilgi talep etmişlerdir.

2017 YILINA İLİŞKİN İHLALLER:

Dava başlığı ve konusu	Diploma bilgilerinin cinsiyet geçiş ameliyatından sonra değişen yeni kimlik bilgilerine göre güncellenmesi davası
Mahkemesi	Aksaray İdare Mahkemesi
Dava özeti/ Davada gelinen aşama	Üniversiteden mezun olduktan sonra cinsiyet geçiş sürecini tamamlayan trans erkek T., diplomasının yeni kimlik bilgilerine göre düzenlenmesi için üniversiteye başvurdu ancak başvurusu üniversite rektörlüğü tarafından reddedildi.

87 https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/media/uploads/2015/02/24/Cinsel_Yonelim_veya_Cinsiyet_Kimligi_Izleme_Raporu.pdf

Dava özeti/ Davada gelinen aşama	<p>T., Pembe Hayat ile birlikte rektörlüğün kararını Aksaray İdare Mahkemesi’ne taşıdı. Aksaray İdare Mahkemesi rektörlüğün red kararını iptal ederek, diplomanın yeni kimlik bilgilerine göre yeniden düzenlenmesinin hukuki bir talep olduğuna hükmetti.</p> <p>İdare Mahkemesi kararında, kişinin yeni kimlik bilgilerine göre diplomasının tanzimini istemesinin hukuka uygun olduğunu belirtti. Karar, rektörlüğün diplomayı yeni bilgilere göre düzenlememesi durumunda kişinin büyük sorunlar yaşayabileceğine dikkat çekti.</p> <p>Pembe Hayat Derneği daha önce de cinsiyet geçiş sürecinin ardından yeni kimliklerine kavuşan transların diplomalarının yeniden düzenlenmesi için hukuki başvuruda bulundu. Dernek, Mayıs ayında, trans kadın Ece’nin diplomasını yeniden düzenlemeyi reddeden Marmara Üniversitesi’ne karşı hukuki süreç başlattı.</p> <p>Ece’nin hukuki sürecine yönelik Pembe Hayat Derneği, #BizeBirYasaLazım hastagiyle sürdürdüğü kampanyaya destek için bir video da hazırladı.⁸⁸</p>
Dava sonucu	Davanın kabulüne karar verildi.
Davanın hukuk dünyasına etkisi	Davanın kabulü ile cinsiyet geçiş sürecinden sonra kimlikleri değişen transların iş yaşamında diplomadaki isimleriyle kimlik isimleri arasındaki fark nedeniyle yaşadıkları sorunların engellenmesine yönelik önemli bir adım atılmış oldu.

Dava başlığı ve konusu	Ege Üniversitesi’nin diploma değişikliğini reddetmesi
Mahkemesi	-İzmir 2. İdare Mahkemesi’nin 23/05/2018 gün ve E:2017/1918, K:2018/681 sayılı kararı -İzmir Bölge İdare Mahkemesi’nin 31.12.2018 tarihli kararı
Dava özeti/ Davada gelinen aşama	<p>Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi’nden mezun olduktan sonra cinsiyet geçiş sürecini tamamlayan trans erkek A., diplomasının yeni kimlik bilgilerine göre düzenlenmesi için üniversiteye başvurdu. Ege Üniversitesi, diploma değiştirme yönetmeliğini ileri sürerek, diploma değişimi talebini reddetti.</p> <p>A., Avukatı Kerem Dikmen aracılığıyla rektörlüğün kararını İzmir İdare Mahkemesi’ne taşıdı. Mahkemeden hem üniversitenin bu kararı için yürütmeyi durdurma hem de buna dayanak yönerge maddesinin iptalini talep etti. Mahkeme, diploma değişiminin reddedilmesine ilişkin yürütmeyi durdurma kararı verdi ancak yönerge maddesinin yürütmesini durdurmadı. Mahkeme, üniversitenin red kararının “hukuka aykırı olduğuna ve uygulanması halinde telafisi güç sorunlar yaratacağına” hükmetti.</p> <p>Avukat Dikmen dilekçesinde cinsiyet geçiş sürecini düzenleyen Türk Medeni Kanunu’nun 40. maddesine atıfta bulunarak, “Müvekkilin isim ve cinsiyet hanesi ile uyumsuz olan diploma bilgisi hem müvekkilin özel hayatına ilişkin bilgilerin irade ve isteği dışında aleniyet kazanmasına hem de başkaca sorunlara yol açmaktadır” dedi.</p> <p>Dikmen dilekçesinde diploma değişikliği talebinin reddedilmesinin bir hak ihlali olduğunu şöyle açıkladı:</p> <p>“Bütün bu hususların yanı sıra, kişi taşımadığı bir cinsiyetin ve ismin ve geçmişte bıraktığı bir özel hayatın göstergeleri ile gününü yaşamaya zorlanamaz. Böyle olmasa dahi Mahkeme kararı ile tamamlanmış bir sürecin, bir geçmişin, bir kamu idaresi tarafından davacı müvekkil açısından güncel kılınması, temel bir hak ihlalidir.”</p>

88 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=24686>

Dava sonucu	Davanın kabulüne karar verildi. Rektörlüğünün karar aleyhine Bölge İdare Mahkemesi nezdinde yaptığı istinaf başvurusu ise reddedildi. Mahkeme rektörlük işleminin yanı sıra, Ege Üniversitesi diploma yönergesinde yer alan “sonradan değişiklik yapılmaz” maddesini de iptal etti. ⁸⁹
Davanın hukuk dünyasına etkisi	Davanın kabulü ile cinsiyet geçiş sürecinden sonra kimlikleri değişen transların iş yaşamında diplomadaki isimleriyle kimlik isimleri arasındaki fark nedeniyle yaşadıkları sorunların engellenmesine yönelik önemli bir adım atılmış oldu. Diplomadaki isim değişikliği talebinin reddi işleminin iptali ile yetinilmeyip yönergenin dayanak maddesinin de iptal edilmesi, diğer translar açısından da dava açmaksızın diploma değişikliğini gerçekleştirebilme imkanı tanıdı.

2018 YILINA İLİŞKİN İHLALLER:

İhlal konusu olay	İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi’nde homofobik ders notu
Olay özeti	<p>İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi dördüncü sınıf pediatri dersi notları eşcinselliği «düzeltilmesi gereken bir bozukluk» olarak tanımlıyor. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi 4. Sınıf öğrencisinin sosyal medya hesabında paylaştığı ders notuna göre eşcinsellik “geçici olarak gelişen aynı cinsle ilgi duyma eğilimlerin dikkatli izlenmesi ve düzeltilmesi” ifadeleri ile tanımlanıyor.</p> <p>26 Mart 2018 tarihinde KaosGL.org’a konuşan öğrenci, ders notunu görür görmez sosyal medya hesabından paylaştığını, ders notunu yazan hocanın kim olduğunu bilmediğini belirtti.</p> <p>Öğrenci tıp eğitimi alırken cinsiyetçi ve homofobik-transfobik ifadelerle daha önce de karşılaştığına belirtti ve “4. sınıflara verilen endokrinoloji dersinin profesörü de derste transları ve kadınları aşağılayan ifadeler kullanmıştı” dedi.⁹⁰</p>

İhlal konusu olay	İmam Hatip çalıştayından: “Lise öğrencileri eşcinselliği normal görüyor”
Olay özeti	<p>Konya Millî Eğitim Müdürlüğü ‘Gençlik ve İnanç’ konulu çalıştay düzenledi. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ve İmam Hatip Lisesi Meslek Dersi öğretmenlerinden oluşan 50 öğretmenin katıldığı çalıştayda, katılımcılar beş ayrı grup halinde tartıştı.</p> <p>Cumhuriyet gazetesinden Ozan Çepni’nin 3 Nisan 2018 tarihli haberine göre, gençlerin eşcinsellik konusundaki tutum ve bakış açılarındaki değişim de tartışıldı. Çalıştayda bu tartışmanın sonucu şöyle özetlendi:</p> <p>“Eşcinsellik, pek çok lise öğrencisinde normal ve hatta sempatik görülebilmekte ve bir sapkınlık olarak değil cinsel bir tercih olarak nitelendirilmektedir. Öğrenciler eşcinselliği özgürlük bağlamında anlamakta, özgürlüğün ne olduğu öğrenciyi yeterince anlatılamamaktadır.”⁹¹</p>

89 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=26116>

90 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=25407>

91 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=25480>

İhlal konusu olay	Hacettepe Kuir Araştırmaları Topluluğu standına saldırı
Olay özeti	<p>Hacettepe Üniversitesi Kuir Araştırmaları Topluluğu, 25 Nisan 2018 tarihinde topluluğun tanıtımı amacıyla kampüste stant açtı. Topluluğun açtığı stand 10:30 civarında 10-15 kişilik bir grup saldırdı.</p> <p>Topluluk, saldırıyı KaosGL.org’a şöyle aktardı:</p> <p>“Saldırgan grubun lideri, okulun polisi olduğunu söyleyip, getirilen Kaos GL yayınlarını ve gökkuşağı bayrağını yırtarak Sağlık Kültür Spor Müdürlüğü izini standımızın yasal olmadığını öne sürdü. Fotoğraflarımızı ve videolarımızı çekerek üstümüze yürüdüler, biz de uğradığımız saldırının videosunu çekmeye çalıştık. Polis olduğunu iddia eden kişi bize dönerek ‘Size tutanak tutarım’ dedi. Bu saldırı yaşanırken güvenlik görevlileri gelerek standın arkasına geçmemiz gerektiğini söyledi. O sırada etrafta olan insanlara parmakla işaret edilerek hedef gösterildik.”</p> <p>“Son olarak Sağlık Kültür Spor Müdürlüğü’nden görevli gelerek standı kapatmamız gerektiğini söyledi. Standı kapattıktan sonra bir süre dağılmadık çünkü saldırgan grup, daha küçük gruplara ayrılarak bizi çember içinde tutmaya devam etti.”⁹²</p>

İhlal konusu olay	Bilgi Üniversitesi’nde cinsiyetsiz tuvalet talebi
Olay özeti	<p>İstanbul Bilgi Üniversitesi Gökkuşağı Kulübü, “Eşitlik bahane, transfobi şahane!” diyerek rektörlüğün transfobik tutumunu kamuoyuna duyurdu. 30 Nisan 2018 Pazartesi günü, saat 13:00’de Santral Kampüsü’ndeki Rektörlük Binası’na çağırılan kulüp; tüm öğrenci, çalışan ve akademisyenlerin desteğini beklediğinin altını çizerek, cinsiyetsiz tuvalet talebinde bulundu:</p> <p>“İstanbul Bilgi Üniversitesi Dolapdere Kampüsü’nde eğitim gören trans arkadaşımıza yönelik kadınlar tuvaletini kullanması ile ilgili şikâyetlerin ulaşması sonucu rektörlüğe verdiğimiz dilekçe ile başlayan süreç, Rektör Vekili Ege Yazgan’ın imzasıyla ne yazık ki skandal bir dilekçe cevabı ile sonuçlandı.”</p> <p>“Okulumuz rektörlüğü transfobi ve kavram karmaşası ile dolu cevabında arkadaşımıza, verdiği dilekçede aksi belirtilmesine rağmen artık kullanmadığı ismiyle hitap etmeyi tercih ederek, arkadaşımızın beyanını tanımadığını; ahlaka, toplum düzenine referans göstererek haklarını kısıtlayabileceğini açıkladı. Rektörlük arkadaşımızın cinsiyet kimliği beyanını kişisel bir tercih olarak tanımlayıp Türkiye Cumhuriyeti yasalarını bahane edip “Tercih edilen cinsiyetin yasal olarak tanınmasını sağlayacak hiçbir hüküm bulunmamaktadır,” diyerek kendi kuruluş ilkelerini ve mütevelli heyeti kararını yok saymış, transfobiyi meşrulaştırmıştır. 22 Şubat’tan beri devam eden süreçte bir adım ileri gidilemedi, rektörlük her zamanki gibi çözüm getirmek yerine oyalamayı tercih etti. Tüm eşitlik, ayrımcılık karşıtı laf kalabalığına rağmen suçlanmaya, ayrımcılığa uğramaya, tanınmamaya, görmezden gelinmeye devam ediyoruz.”⁹³</p>

92 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=25663>

93 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=25681>

İhlal konusu olay	Rektörlük Dokuz Eylül Üniversitesinde LGBTİ+ etkinliğini güvenlik gerekçesiyle iptal etti
Olay özeti	<p>İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi İnsan Hakları Topluluğu ve Buca Kent Konseyi Eşitlik Meclisi'nin LGBTİ+ temel kavramlar ve sıkça sorulan sorular üzerine düzenleyeceği 2 Mayıs 2018 tarihli etkinlik, üniversite rektörlüğü tarafından güvenlik gerekçe gösterilerek iptal edildi.</p> <p>Duyuruları yapılan etkinliği Yeni Akit gazetesi, "Sapkınların hamisi CHP" başlığıyla hedef gösterdi. Akit'in "İlim ve irfan yuvası olması gereken bir üniversitenin LGBTİ'li sapkınların propagandasına alet olması tepki çekti" diyen haberinin ardından şikâyet telefonları ve e-postaları aldığı söylenen rektörlük, sivil saldırı yapılacağına dair tehditlerin olduğunu, bu sebeplerle etkinliğin güvenliğinin sağlanamayacağı gerekçesiyle iptal edildiğini düzenleyicilere bildirdi.⁹⁴</p>

İhlal konusu olay	Bilgi Üniversitesi Gökkuşuğu Kulübü'ne tehdit
Olay özeti	<p>9 Mayıs 2018 Çarşamba günü Kızılay'ın eşcinsel, biseksüel erkekler ve seks işçilerinden kan almama uygulamasını protesto eden Bilgi Gökkuşuğu, "Bilgi Ülkücüleri" isimli grup tarafından tehdit edildi.</p> <p>Üzerinde gökkuşuğu görseli ve "Artık bu ayrımcılığa dayanamıyorum" yazılı dövizler açan ve Kızılay standının karşısında oturma eylemi yapan Bilgi Gökkuşuğu'ndan Onur, KaosGL.org'a saldırıyı ve tehditleri şöyle aktardı:</p> <p>"Saat 18:00 dolaylarında, kendisini Ülkü Ocakları Temsilcisi ve Milliyetçi Düşünce Kulübü Başkanı olarak tanıtan kişiler Kızılay standı etrafında dolaştı. Tanımadığımız kişiler ile görüştüler ve sonrasında Kızılay'ın sandalyelerinden alarak karşımıza oturarak bozkurt işareti yaptılar. Tartışmaya girmek istemediğimiz hâlde etrafa toplanan kişiler ile tartışmaya girdiler, hakkımızda "bölücü faaliyetlerde bulunmak" ve "hastalıklı olmak" ithamlarında bulundular."</p> <p>Saldırının ardından grup Twitter'dan "LGBT denen ahlaksız örgütün propagandalarına karşı Kızılay'ı korumak, haklarını savunmak boynumuzun borcudur. Aslı ahlaksızlık olan ve toplumun sinir uçlarına dokunan bu tip ahlaksızların normalleştirilmesine, özendirilmesine asla müsaade etmeyeceğiz" ifadelerini kullanarak tehdide devam etti.</p> <p>Bilgi Gökkuşuğu, güvenceli bir ortam sağlanması için "Bu tehditler altında kendimizi güvende hissetmiyoruz, şiddetin olduğu bir tartışma olmaması için bugün dövizlerimizle orada olmayacağız. Ancak sesimizin duyulmasını ve rektörlüğün gerekli soruşturmaları yürütmesini istiyoruz" talebinde bulundu.</p> <p>Öğrenci Destek Merkeziyle görüştüklerini söyleyen Onur, "Merkeze giderek soruşturmanın başlaması için dilekçe verdik. Görevlilerle konuşurken grubun da bizim hakkımızda «küfür ettiğimiz» gerekçesiyle dilekçe verdiğini öğrendik. Hem kulübümüz hem de bize saldıran grup hakkında soruşturma başlatılacak" dedi.⁹⁵</p>

94 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=25716>

95 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=25793>

İhlal konusu olay	ODTÜ Rektörlüğü’nden Onur Yürüyüşü’ne Yasak
Olay özeti	<p>ODTÜ LGBTİ+ Dayanışması, 7-12 Mayıs 2018 tarihleri arasında kampüste Onur Haftası ve Yürüyüşü düzenlemeye hazırlanırken üniversite yönetimi bütün öğrencilere “etkinliklere izin verilmeyecektir” diyen bir e-posta attı.</p> <p>ODTÜ Rektörlüğü, üniversite olarak kültür, sanat ve bilim alanlarında faaliyet yürüten öğrenci topluluklarını desteklediklerini iddia etti. Rektörlük açıklamasına şöyle devam etti:</p> <p>“Sosyal medyada kendilerini ‘ODTÜ LGBTİ+ Dayanışması’ olarak tanıtan grup, ilgili Yönerge kapsamında kurulmuş bir topluluk değildir. Dolayısıyla söz konusu grup tarafından 7-12 Mayıs 2018 tarihleri arasında yapılacağı duyurulan etkinlikler tamamen bu çerçevenin dışındadır.”</p> <p>Rektörlük, Ankara Valiliği’nin 18 Kasım 2017’de ilan ettiği süresiz “LGBTİ+ etkinlik yasağına” da değinerek, “İdari makamlar tarafından 18 Kasım 2017’de duyurulan LGBT etkinliklerine yönelik süresiz yasak kapsamında söz konusu etkinliklere izin verilmeyecektir” dedi.⁹⁶</p> <p>Yasağa rağmen 8. Onur Yürüyüşü gerçekleştirildi.⁹⁷</p>

İhlal konusu olay	ODTÜ mezuniyetinde gökkuşağı bayrağına saldırı
Olay özeti	<p>Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) 6 Temmuz 2018 tarihinde gerçekleşen mezuniyet töreninde, gökkuşağı bayrağı açan LGBTİ+ aktivistlerine özel güvenlik görevlileri saldırdı.</p> <p>ODTÜ mezuniyet töreninde öğrenciler ODTÜ Rektörlüğü’nü protesto etti. Mezuniyet töreni boyunca gökkuşağı bayrakları açan ve pankartlarıyla ODTÜ Onur Yürüyüşü’nü yasaklayan ODTÜ Rektörü Verşan Kök’ü protesto eden öğrencilere özel güvenlik birimleri saldırdı.</p> <p>Özel güvenlik birimleri önce tribünlere gökkuşağı bayrağı asan ODTÜ LGBTİ+ Dayanışması’ndan öğrencileri tehdit etti, “Bayrağı indiririz” dedi. Rektör’ün konuşması sırasında ise gökkuşağı bayrağı ile “Bir grup öğrenci değil, bu okulun LGBTİ+’larıyız. Buradayız! Sokakta, kampüste güvenle yaşamak hakkımız” ve “Verşan Kök ODTÜ’ye Rektör olamaz” pankartı açan öğrencilere özel güvenlik birimleri saldırdı.⁹⁸</p>

İhlal konusu olay	ODTÜ’de Onur Yürüyüşü soruşturması
Olay özeti	<p>ODTÜ’de LGBTİ+ Onur Yürüyüşü’ne katıldığı iddia edilen öğrencilere açılan disiplin soruşturmasının⁹⁹ ardından bu sefer de yürüyüş sırasında binalara asılan gökkuşağı bayrağına da soruşturma açıldı.</p> <p>Fen Edebiyat Fakültesi Dekanlığı, 11 Mayıs LGBTİ+ Onur Yürüyüşü’nde Fizik bölümü binasına gökkuşağı bayrağı astığını iddia ettiği öğrencilere disiplin soruşturması başlattı.</p> <p>Dekanlık, öğrencilere soruşturmaya ilişkin yolladığı bilgilendirme e-postasında, “bahar şenlikleri kapsamında fakültemiz fizik bölümü başkanlığının çatısına ‘gökkuşağı’ olarak tabir edilen LGBT isimli oluşumun simgesi olan flamaları asmaları iddiasıyla” ifadelerini kullandı.</p> <p>Üniversitenin İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ve Mimarlık Fakültesi dekanlıkları ile Yabancı Diller Yüksek Okulu Müdürlüğü, ODTÜ LGBTİ+ Onur Yürüyüşü’ne katıldığını iddia ettiği öğrencilere de disiplin soruşturması başlatmıştı.¹⁰⁰</p>

96 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=25747>

97 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=25798>

98 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=26223>

99 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=26360>

100 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=26366>

İhlal konusu olay	ODTÜ’de Mezuniyet Töreni’ndeki gökkuşağı bayraklarına soruşturma
Olay özeti	<p>ODTÜ’de LGBTİ+ Onur Yürüyüşü’ne katıldığı ve yürüyüş sırasında binalara gökkuşağı bayrağı astığı iddia edilen öğrencilere açılan soruşturmanın ardından 2018 yılı Eylül ayında bir soruşturma dalgası daha geldi. Bu seferki soruşturmanın gerekçesi ODTÜ mezuniyet töreninde Rektör Verşan Kök’ün sertifika töreni sırasında açılan gökkuşağı bayrakları.</p> <p>Öğrencilere bölüm sekreterlikleri tarafından gönderilen e-postada mezuniyet sırasında açılan gökkuşağı bayrakları “izinsiz” ilan edildi. E-postada, “izinsiz LGBTİ+ flamları ve ses çıkarmak amacıyla düdüğ dağıtımı” ifadeleri yer aldı.</p> <p>Hakkında soruşturma açılan öğrencilerin KaosGL.org’a verdiği bilgilere göre çeşitli fakültelerden yirmiden fazla öğrenciye mezuniyet töreni sırasında veya öncesinde “protesto eylemini organize ettikleri, bayrak ve düdüğ dağıttıkları” gerekçesi ile soruşturma açıldı. Öğrencilere savunmaları sırasında, “Bayrak suç unsurudur, dağıttın mı”, “Protesto etmek için mi bayrak dağıttınız”, “Düdüğ var mıydı” gibi sorular yöneltildi.</p> <p>Öğrencilerden biri ODTÜ’de yaşanan süreci şöyle değerlendirdi:</p> <p>“Çok fazla öğrenci bayrak taşıyordu ve soruşturmada da anladığımız üzere yönetimin ‘bu kadar insana bir şey yapamayız ama aktivistlere baskı yapalım’ şeklinde bir tutumu var. Özellikle son yıllarda ODTÜ’de LGBTİ+ hak mücadelesine destek artmış durumda. Hem öğrenciler hem de öğretim görevlileri mücadelemize destek oluyor. Bu tarz soruşturmalar ile bu desteğin önünü kesmeye çalışıyorlar. Bizleri marjinalize etmeye, mücadelemizi kriminal bir mesele gibi göstermeye çalışıyorlar. Savunmalarımızda da söyledığımız üzere protesto demokratik bir haktr. Bizler demokratik hakkımızı kullandık. Yıllardır zaten ODTÜ LGBTİ+ Dayanışması mezuniyet töreninde gökkuşağı bayrağı taşımak isteyenlere bayrak veriyor. Bütün soruşturma süreci hem antidemokratik hem de adil değil. Güvenlik görevlileri bize müdahale etmişken bizler hakkında soruşturma açılması adil bir süreç yürütülmediğinin ispatı. Suçlanıyoruz ancak ne ile suçlandığımızı dahi bilmiyoruz. Neye istinaden ortada bir suç var?”¹⁰¹</p>

İhlal konusu olay	İTÜ’de gökkuşağı bayraklarına müdahale
Olay özeti	<p>İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Kulübü Cins Arı’nın kampüs içinde açtığı tanıtım standındaki gökkuşağı bayrakları üniversitenin Güvenlik Müdürlüğü tarafından kaldırılmak istendi.</p> <p>Cins Arı’dan Bilge, KaosGL.org’a yaşananları şöyle aktardı: “3 Ekim 2018 günü İTÜ Back to School Festivali kapsamında üniversitede açtığımız standa saat 16:30 gibi üç görevli geldi. Aslında stantlar saat 17:00’de kalkacağı için biz de yavaş yavaş toplanmaya başlamıştık. Görevlilerden biri masamızın üzerindeki gökkuşağı bayraklarını tutup ‘Bunlar yasak, toplayın’ dedi. Kendilerine gökkuşağı bayrağının yasak olmadığını, kulübümüzün rektörlük tarafından onaylı olduğunu, bayrakları kaldırmayacağımızı söyledik. Bunun üzerine bize ‘LGBT şeyleri yasak’ dediler, biz de bunun üzerine Festival’den sorumlu hocamıza ulaştık. Hocamız durumu rektörlükle konuşacağını bildirdi. Standımıza gelen güvenliğe hakkımızda bir şikâyet olup olmadığını sorduk ancak net bir yanıt alamadık fakat güvenlik müdürünün emriyle geldiklerini öğrendik. Festival koordinatörünün standımıza çağırıldığımızda hızla uzaklaştılar.”</p> <p>“Kulüp organizasyon ekibi ile de durumu paylaştık, yaşanan bu ayrımcılığın peşini bırakmayacaklarını söyleyerek bize destek oldular” diyen Bilge “Keyfi yaptırımlara rağmen bayrağımızla standımızda olacağız” dedi.¹⁰²</p>

101 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=26639>

102 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=26729>

İhlal konusu olay	Trans öğrencilerin kredi yurtlar kurumu yurtlarına kabul edilmemesi
Olay özeti	<p>Sosyal Politikalar Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği'nin (SPoD) Danışma Hattı son günlerde sık sık Kredi ve Yurtlar Kurumu (KYK) yurtlarını kazandığı halde yurda alınmayan trans öğrencilerin şikâyetleri nedeniyle aranıyor.</p> <p>SPoD danışma hattını arayan trans öğrenciler KYK yurtlarını kazandıkları halde yurt idaresi tarafından yurda kabul edilmediklerini ve ne yapabileceklerini soruyor.¹⁰³</p> <p>Kredi ve Yurtlar Kurumu yurdunu kazandığı halde trans kimliği nedeniyle önce yurda alınmayan, daha sonra sürece Sosyal Politikalar Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği'nin (SPoD) müdahalesi ardından yurda kabul edilen trans öğrenci KaosGL.org'a konuştu.</p> <p>Üç yıldır üniversiteyi kazandığı halde barınma sorunu yaşayacağını düşündüğü için üniversiteye kayıt yaptırmayan trans erkek öğrenci KaosGL.org'a süreçte neler hissettiğini ve SPoD'un yönlendirmesiyle barınma hakkını nasıl yeniden elde ettiğini anlattı.</p> <p>"Üç senedir üniversiteyi kazanıyorum ancak her seferinde yurt sorunu yaşayacağımı düşünüp kayıt yaptırmaktan vazgeçtim. Üniversiteyi kazanmakla bitmiyor ki, trans geçiş sürecine yeni başlamış, hukuki olarak erkek kimliğini elde etmemiş biriyim. Yurtta sorun yaşayacağımı biliyordum. Ancak bu yıl yurt hakkım için uğraşabilecek gücü kendimde bulabildim.</p> <p>KYK yurdunda barınma hakkı kazandığımda yurt müdürü ile görüşmeye gittim. Çünkü kimliğimde kadın yazdığı için otomatik olarak kız bloğuna atılmıştım. Ancak yurt müdürü hormon kullanmaya başladığım için kız yurduna alınamayacağımı erkek yurduna da alınmam durumunda kendisinin sorun yaşayacağını belirterek yurda yerleştirilemeyeceğimi söyledi. Ailemin ekonomik durumu bir süre otelde kalmama müsaade etse de bu kısa bir süre sonra büyük bir maddi yüke dönüştü. Ya okulu bırakacak ve memleketi geri dönecektim ya da hak ettiğim, kazandığım yurda bir şekilde yerleştirilecektim. Böylece yurda tekrar başvuru yaptım ve sorumlulara durumumu anlattım.</p> <p>Beni önce Ankara'da bir merkeze yönlendirdiler, Ankara'daki merkez de başka bir kentteki müdürlüğe yönlendirdi. Müdürlüğe durumumu anlattım; bana aynen şöyle söylediler: "Bize ne, kendi sorunun, kendin hallet." Onlara yurtlarda zengin, fakir, kadın, erkek her öğrenciye yer olduğunu hatırlattım, yurda kaydım yapılmazsa okulu bırakmak zorunda kalacağımı söyledim ve 'Bir beni mi sığdıramadınız?' dedim. Onlar da bana 'Onların seninki gibi bir sorunu yok, git başının çaresine bak' dediler.</p> <p>Sonra psikolojim bozuldu. Dedim ki devlet bile benim gibileri istemiyor. Benden tiksiniyor, sığdıramıyor. Canımın çok değersiz olduğunu, insanların gözünde itici bir şey olduğumu düşündüm. Kendimden soğuttular, yaşama sevincimi aldılar. Canıma kıymayı bile düşündüm çünkü devlet bile bana barınma, yaşama hakkı vermiyor dedim.</p> <p>Tam umudumu yitirdiğim sırada sosyal medyada Sosyal Politikalar Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği'nin (SPoD) danışma hattını gördüm, bir de bunu deneyeyim istedim. İyi ki de aramışım. Avukat Hatice Demir beni oldukça doğru yönlendirdi. "Dava açabiliriz, olumlu bir sonuç alabiliriz, arkadayız" dediler. Benden önce çoğu transin bu sorun sebebiyle okulu bırakıp gittiğini öğrendim. Daha ne kadar psikolojim bozulabilir ki dedim ve hakkımı aramaya başladım.</p>

103 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=27017>

Olay özeti	<p>Evet, tekrar yurda gittim. Durumumu bir daha izah ettim, avukat ile görüştüğümü ve kazandığım yurdu benim hakkım olduğunu söyledim. Aksi takdirde okulu bırakmak zorunda kalacağımı da hatırlattım. Hormon kullanmaya başladığımı söyledim ve Hacettepe Üniversitesi'ndeki hormon tedavimi belgeleyen evrakları kendilerine gösterdim. Bir de dilekçe yazdım, trans varoluşumu anlatan ve hormon iğneleri aldığım için kız yurdunda kalamayacağımı belirten. Dilekçeme devletin bana verdiği bu hakka rağmen yurda kabul edilmemem durumunda adli makamlara başvuracağımı da yazdım.</p> <p>Beş gün boyunca dilekçeye yanıt gelmedi. Artık umudumu yitirmek üzereydim, otel ücretini ödeyecek gücü de kalmamıştı ailemin. Bir cuma okulu bırakıp, memlekete dönecektim. Eşyalarım yurttaydı. Dilekçe sonucu gecikince gidip eşyalarımı almaya karar verdim. Yurt müdürüne de durumu izah ettim, okulu bırakacağım, ailemin ekonomik gücü yok dedim. O da 'Neden gidiyorsun, dilekçene yanıt az önce geldi, yurda kabul edildin' dedi. İnanamadım, çok sevindim.</p> <p>Bu süreçte yurt müdürü bana çok yardımcı oldu. Bana personel katında yer yapacaklarını söyledi ve dedi ki 'Bizim de çocuklarımız var, onların da başına gelebilir, çok zorumuza giderdi. Okumaya geldin, seni gönderemeyiz' dedi.¹⁰⁴</p>
------------	---

İhlal konusu olay	Boğaziçi Üniversitesi'ne cinsiyetsiz tuvalet talebi
Olay özeti	<p>Boğaziçi Üniversitesi LGBTİ+ Çalışmaları Kulübü (BÜLGBTİ+), 19 Kasım 2018 günü, Dünya Tuvalet Günü vesilesiyle, cinsiyetli tuvaletleri kabul etmediğini hatırlattı.</p> <p>Kulüp, "İkili cinsiyetçi ve heteroseksist düşünce geleneğinin bir ürünü olan cinsiyetli tuvaletleri kabul etmediğimizi bugün bir kez daha hatırlatıyoruz. Cinsiyetsiz tuvaletlere erişim herkesin hakkıdır!" dedi.</p> <p>BÜLGBTİ+, 19 Kasım 2014'te bir basın açıklaması yaparak üniversite bünyesinde cinsiyete göre ayrılmamış tuvaletlerin bulunması için dilekçe verdi.</p> <p>19 Kasım 2015 tarihinde, yeniden Dünya Tuvalet Günü'nde "Tuvalet Tuvalettir" başlıklı basın açıklaması yaptı. Açıklamanın ardından forum düzenledi.</p> <p>2016'nın Şubat ayında BÜLGBTİ+'nın çalışmaları sonucu üniversitede ilk "cinsiyetsiz tuvaletler" kullanıma açıldı. Kulüp, "Eşitlik için bariyerleri kaldırmak önceliklidir" dedi.¹⁰⁵</p>

104 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=27079>

105 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=27060>

XII. SAĞLIK HAKKI

Sağlık hakkı, T.C. Anayasası'nın "Sağlık, çevre ve konut" başlıklı 56. maddesi; **"Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir. Devlet, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak, insan ve madde gücünde tasarruf ve verimi artırarak, işbirliğini gerçekleştirmek amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini düzenler. Devlet, bu görevini kamu ve özel kesimlerdeki sağlık ve sosyal kurumlarından yararlanarak, onları denetleyerek yerine getirir. Sağlık hizmetlerinin yaygın bir şekilde yerine getirilmesi için kanunla genel sağlık sigortası kurulabilir"** şeklinde düzenlenmiştir.

LGBTİ+ kimlikleri hastalık kabul eden genel bir yasal düzenleme mevcut olmamakla birlikte, otoriteler dâhil LGBTİ+ kimliklerin hastalık olarak görülmesi toplumda yaygındır.¹⁰⁶ Uygulamada da LGBTİ+'ların sağlık hakkına erişimde ayrımcılık ve engelleme ile karşılaştıkları gözlemlenmektedir.

Bunun yanı sıra, gerek askeri personel gerekse zorunlu askerlerin sağlık durumlarını düzenleyen Türk Silahlı Kuvvetleri Sağlık Yeteneği Yönetmeliği'nin Hastalık ve Arızalar listesinin 17. Maddesinde, **"Cinsel kimlik ve davranış bozukluğu - Cinsel tutum ve davranışlarının askerlik ortamında uyum ve işlevsellik sorunu yaratan ya da yaratacağı değerlendirilen olgular"** şeklinde getirilen düzenlemeler ile, LGBTİ+ kimlikler hastalık olarak kabul edilmekte ve LGBTİ+ askeri personel ordudan ihraç edilme yaptırımına maruz kalmaktadır. Zorunlu askerlik ve ordudaki LGBTİ+ kimliklere yönelik uygulamalar ayrı bir başlık altında değerlendirileceği için, sağlık başlığı altında özet olarak değinmekle yetiniyoruz.

Yine, cinsiyet geçiş ameliyatları ile ilgili düzenleme ve uygulamalar da ayrı bir başlıkta özel olarak değerlendirilecektir.

Pek çok ihlal alanında olduğu gibi, sağlık alanında da lezbiyen-biseksüel ve cisgender kadınların hak ihlalleri ağırlıkta görünmezliğini koruduğu için, 2018 yılında Kaos GL Derneği tarafından bu alanda bir anket çalışması yürütülmüş ve bir yazı dizisi yayımlanmıştır.¹⁰⁷

LGBTİ+'ların sağlık alanında karşılaştığı ayrımcılıkla ilgili 2018 yılında gerçekleşen üç vaka rapor kapsamında ele alınmıştır. Bunun yanı sıra, 2018 yılında Kaos GL Derneği'ne yapılan başvurularda;

¹⁰⁶ <http://bianet.org/bianet/siyaset/120589-ruh-sagligi-orgutlerinden-kavafa-escinsellik-hastalik-degil>

¹⁰⁷ <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=26669>

- Bir danışan doktor tavsiyesi,
- Altı danışan HIV konuları,
- İki danışan jinekolog tavsiyesi,
- 13 danışan psikolog tavsiyesi konusunda bilgi talebinde bulunmuştur.
- Bir psikolog ve bir rehberlik öğretmeni de danışanı ile ilgili danışmıştır.

2018 YILINA İLİŞKİN İHLALLER:

İhlal başlığı ve konusu	Pedagoji Derneği’nden transfobik açıklama
İhlal özeti	<p>Pedagoji Derneği, 19 Temmuz 2018 tarihinde trans çocukların terapi benzeri yöntemlerle “kendi biyolojik tasarımlarına uygun bir cinsel kimlik” geliştirebileceğini iddia eden bir yazı yayımladı.</p> <p>Dünya Sağlık Örgütü’nün Uluslararası Hastalık Sınıflaması’ndan trans kimlikleri “ruhsal bozukluk” kategorisinden çıkarmasının ardından yalnızca 2 ay geçmişken Pedagoji Derneği trans varoluşu “sıra dışı”, “bozukluk” olarak tanımlamakta beis görmüyor.</p> <p>Dernek, çocuğun cinsel kimlik gelişme sürecinde, “erkeğin kendini erkek olarak algılaması” ve “kadının kendini kadın olarak algılamasının doğal olduğunu”, aksi örneklerin tedavi edilmesi gerektiğini ileri sürdü.</p> <p>Dernek, biyolojik cinsiyetinden hoşnut olmayan çocukları anne-babanın yanlış rehberliği ve çevresel faktörlerle açıklıyor ve bilim yerine ikili cinsiyet sistemine sarılıyor.</p> <p>“Doğal olan, kişinin kendi biyolojik tasarımına uygun bir cinsel kimlik geliştirmesidir” diyen dernek yazısı şöyle sürdürüyor: “Bir erkek kendini kız gibi hissedip kız gibi davranmaya, bazen de kızlar kendilerini erkek gibi hissedip erkek gibi davranmaya başlarlar. Bu durum kişinin kendi cinsiyetine uygun bir cinsel kimlik geliştiremediğini gösterir.”</p> <p>Trans varoluşu “sıra dışı” sözcüğü ile tanımlayan Dernek, “Bir çocuğun kendi cinsiyetinin dışında bir cinsel kimlik geliştirmesi sıra dışı bir durumdur. Bu durum dikkatle ele alınmalı, çocuğun cinsel kimliğinin neden saptığı incelenmelidir. Gerektiğinde uzmanlardan yardım alınıp çocuğun kendi cinsiyetine uygun bir cinsel kimlik geliştirmesi için çocuk desteklenmelidir” diyor ve bilimsel olmayan bir iddia ileri sürüyor.</p> <p>Pedagoji Derneği, trans çocukları olan ebeveynlere, psikiyatri uzmanlarına gitmelerinin vakit kaybı olduğunu söylüyor ve ‘erken dönemde’ müdahale ile çocuğun ‘düzeleceğini’ iddia ediyor: “... çözüm için psikiyatri uzmanlarına başvuran cinsel kimlik sorunu yaşayan kişileri çaresizliğe itmektedir. Ailelere çocukların yaşadığı bu cinsel kimlik sorunun normal olduğu ve müdahale edilmemesi gerektiği söylenmektedir. Hâlbuki erken dönemlerde yapılan doğru müdahalelerle bir çocuğun yaşadığı cinsel kimlik sorunu çözümlenebilmektedir.”¹⁰⁸</p>

108 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=26300>

İhlal başlığı ve konusu	Doktordan homofobik yaklaşım
İhlal özeti	<p>Eşcinsel genç Cem, kendisine cinsel yönelim temelli ayrımcılık uygulayan, randevu sırasında “oğlum mu diyeyim, kızım mı bilemedim” diyen ve ardından kendisini sosyal medyada homofobik söylemlerle hedef gösteren doktor hakkında 2018 Temmuz’unda suç duyurusunda bulundu.</p> <p>Uzm. Dr. N.K.Ö., kendi sosyal medya hesabından Cem’in ev adresini ve ismini paylaşmıştı. N.K.Ö., sosyal medya gönderilerinde “İ... te sınıır yok”, “Poposunun reklamını yapıyor herhalde” gibi homofobik ifadeler kullanmıştı.¹⁰⁹</p> <p>Cem, doktoru İstanbul Tabip Odası ve Sağlık Bakanlığı’na şikâyet etti. Hekim hakkında Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi’ne (CİMER) de başvurdu.¹¹⁰</p> <p>Türk Tabipler Birliği’nin 2016’da yayımladığı ‘Hekimler İçin LGBTİ Sağlığı’ broşürü LGBTİ’lerin sağlığa erişimindeki sorunları çözmek için hekimlere önerilerde bulunuyor.¹¹¹</p>

İhlal başlığı ve konusu	Hastanede HIV ayrımcılığı
İhlal özeti	<p>Estetik cerrahi merkezi İstanbul Aesthetic Center’ın internet sitesinde “Hastanemizde HIV virüsü taşıyan hastalar tedavi edilmemektedir” ifadesi yer alıyordu. Bu ifadeyi fark eden Pozitif-iz Derneği kurucu üyelerinden Tekin Tutar ve SPoD (Sosyal Politikalar Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği) avukatı Hatice Demir hastane ile görüştü ve ifadenin değiştirilmesini sağladı.</p> <p>Tutar ve Demir görüşmede, HIV’in tedavi ile baskılanabilir kronik bir sağlık durumu olduğunu vurguladı. Geçen yıl Amerika Hastalık Önleme ve Kontrol Merkezi’nin “Belirlenemeyen = Bulaşmayan” sloganı ile tedavi altındaki HIV pozitif bireylerin cinsel yolla bulaştırıcılığının kalmadığını bilimsel verilerle açıkladığını hatırlattı.</p> <p>Tutar ve Demir, her bireyin bulaşıcı bir hastalığı olabileceği varsayılarak “Evrensel Enfeksiyon Kurallarına” uyulduğu takdirde sağlık personelinin korunabileceğini ve riskli durumlar karşısında temas sonrası profilaksi uygulanabileceğini aktardı ve sitelerinde yer alan bu ifadenin kaldırılmasını talep etti.</p> <p>Pozitif-iz Derneği’nin sosyal medya hesabında aktardığına göre kurum yetkilisi hastanelerinde bir enfeksiyon hekiminin olmaması gerekçesiyle HIV ile yaşayan kişileri kabul edemediklerini belirtti. Bunun üzerine Tutar ve Demir, diğer enfeksiyon hastalıklarından ayrıştırılarak özellikle HIV pozitif kişilerin tedavi edilmediği ifadesinin bir ayrımcılık olduğunu belirtti.</p> <p>Görüşme sonucunda ifade değişti ve şöyle oldu:</p> <p>“Hastanemizde, direkt kan yoluyla bulaşıcılığı olan hastalarımıza uzmanlık alanımız olmadığından hizmet verememekteyiz.”</p> <p>Pozitif-iz görüşme sonucuna dair ise şunları paylaştı:</p> <p>“Yaptığımız görüşmede çalışanlarına HIV konusunda bir eğitim vermeye dair bir söz aldık. Umuyoruz ki yakın zamanda bu eğitimi gerçekleştirir ve değiştirilen ifadenin de internet sitesinden tamamen kaldırılmasını sağlayabiliriz.”¹¹²</p>

109 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=26930>

110 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=26358>

111 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=26332>

112 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=26887>

XIII. SEYAHAT VE YERLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜ İLE MÜLKİYET HAKKI

Yerleşme ve seyahat özgürlüğü, T.C. Anayasası’nın “Yerleşme ve seyahat hürriyeti” başlıklı 23. Maddesinde; **“Herkes, yerleşme ve seyahat hürriyetine sahiptir”** şeklinde düzenlenmiş ve sınırları Anayasa ile belirlenmiştir.

Yerleşme ve seyahat özgürlüğü; İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’nin 13. maddesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 1963 tarihli 4 No’lu Protokolü’nün 2. maddesi ile Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi’nin 12. maddesinde de düzenlenmiştir.

Mülkiyet hakkı ise T.C. Anayasası’nın “Mülkiyet hakkı” başlıklı 35. maddesinde; **“Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir”** şeklinde düzenlenmiş ve sınırları yine Anayasa ile belirlenmiştir. Mülkiyet hakkı, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 1952 tarihli Ek Protokolü’nün 1. maddesinde de düzenlenmiştir.

LGBTİ+’lar, özellikle de trans kadınlar güvenliklerini sağlamak için büyük şehirlerde aynı bölgelerde beraber yaşamayı tercih etmektedirler. Transların beraber yaşadığı İstanbul Beyoğlu Ülker Sokak, Pürtelaş Sokak, Avcılar Meis Sitesi, Ankara Eryaman, Esat semti gibi bölgelerde, transları bölgeden uzaklaştırmak için yapılan sistematik saldırılar basına, yargıya ve araştırmalara yansımıştır.¹¹³ Yargıya yansıyan ve halen devam eden davalar rapor kapsamında aşağıda irdelenmiştir. LGBTİ+’lar, özellikle de trans kadınlar, gerek mülk edinir gerekse mülk kiralarken kendilerinden olağan dışı ve rayiç üstü bedeller talep edilebilmekte, bu şekilde hak dolaylı olarak fiilen kısıtlanabilmekte ve hakka erişim zorlaştırılmaktadır. Keza, mülk sahibi olsunlar veya olmasınlar, seks işçiliği yaptıkları gerekçesiyle trans kadınların evleri kolluk güçleri tarafından sürekli mühürlenmekte, mühürlenene evlere girmeleri yasak olduğundan, barınma ve mülkiyet hakları ihlal edilmektedir.¹¹⁴

Yine LGBTİ+’ların birliktelikleri yasal olarak tanınmadığı için birbirlerine miras bırakma hakları da kısıtlanmaktadır.

LGBTİ+’ların barınma haklarının ihlali anlamında karşılaştığı ayrımcılıkla ilgili 2017 yılında gerçekleşen bir, 2018 yılında gerçekleşen bir vaka ile 2018 yılında davası devam eden bir vaka rapor kapsamında ele alınmıştır. Bunun yanı sıra, 2018 yılında Kaos GL Derneği’ne yapılan başvurularda;

- İki başvuruca barınma sorunları olması nedeniyle destek talep etmişlerdir.

113 <http://www.mimdap.org/?p=20143-> <https://www.goodreads.com/book/show/18772786-bakald-ran-bedenler>

114 <https://m.bianet.org/bianet/lgbti/141926-mahalle-baskisi-muhru-getirdi-nefret-sucunu-da-ge-tirmesin-> <https://t24.com.tr/haber/mahkeme-ikamet-edilen-ev-muhurlenemez,304534>

2017 YILINA İLİŞKİN İHLALLER:

Dava başlığı ve konusu	Meis Sitesi’nde translara sistematik saldırı
Mahkemesi ve karar tarihi	Küçükçekmece 9. Asliye Ceza Mahkemesi-16.06.2017
Dava özeti ve sonucu	<p>2013 yılı Eylül ayında Meis Sitesi’nde oturanlar tarafından, sitede oturan translara ve onların cinsiyet kimliklerine yönelik hakaret içeren sözlü ve fiziki saldırılar ile birlikte halkı kışkırtmaya yönelik meşaleli yürüyüşler başlatılmıştır. Bu yürüyüşler gecenin belli bir saatinde başlayarak emniyet güçlerinin sürekli sessiz kalması sonucu uzun süre devam etmiştir.¹¹⁵</p> <p>2013 Kasım ayında Meis Sitesi’nde oturan bir trans kadının evine saldırı yaşanmıştır. Sitede yaşayan trans kadınlar ve avukatları Rozerin Seda Kıp, eve iki gün üst üste iki kez ateş edildiğini söylemiş ve olayın daha önce sitede transfobik eylemler örgütleyenler tarafından gerçekleştirildiğini ifade etmiştir.</p> <p>Bianet’ten Çiçek Tahaoğlu’nun haberine göre saldırıya uğrayan Sanem Karamaniki ayrı tarihte ateş edildiğini belirtti.</p> <p>Kasten yaralama ve tehdit suçlarından şikâyetçi olan Sanem Karaman, olayın ardından polislerin geldiğini söyledi. “Şu anda arkadaşımın evindeyim. Olay yeri inceleme ekipleri incelemesini tamamlayınca evime geri döneceğim. Korkuyorum ama başka seçeneğim yok” diye konuştu.¹¹⁶</p> <p>Bianet’e konuşan avukat Rozerin Seda Kıp, “Bu yaşananlar, Kasım ayında başlayan olayların devamı niteliğindedir” dedi.</p> <p>İstanbul, Avcılar Meis Sitesi’nde transların barınma ve yaşam hakkına dönük saldırılara ilişkin yapılan şikâyetler sonucu saldırganlar hakkında başlatılan yargılamanın son duruşması ise 16 Haziran 2017’de İstanbul Küçükçekmece 9. Asliye Ceza Mahkemesi’nde görüldü. Davanın 11. duruşmasında mahkeme “Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet” ve “hakaret” suçlarıyla yargılanan sanıklara beraat kararı verdi.</p> <p>Müştekilerin avukatlarından Fırat Söyle beraatla sonuçlanan davayı KaosGL.Org’a anlattı. Davanın ilk duruşması dışında mahkeme salonuna aktivistlerin alınmadığını, bu ve benzeri davalarda hâkimin adil bir karar verebilmesi için yeterli kamuoyunun yaratılmadığını ifade eden Av. Söyle, “İlk duruşmadan bu yana hiçbir güvenlik problemi, davaların görülmesini engelleyecek hiçbir taşkınlık olmamasına rağmen dava kapalı olarak görüldü. Son duruşmada mahkemenin önünde ‘akrep’ olarak tabir edilen emniyetin zırhlı aracı ve mahkeme salonu içinde polisler vardı. Mağdurlara destek olmak için mahkemeye gelen hiçbir aktivist salona alınmadı, hâkimin kararını etkileyecek kamuoyunu yaratmadık” dedi.</p> <p>Avukat Söyle, beraat sonucunu adaletsiz olarak değerlendirdi. Söyle, trans kadınların Meis Sitesi’nde oturdukları konuttan çıkmalarını isteyen gürühen, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanuna muhalefet ederek, gece geç saatlerde ateş yakarak ve mağdurları aşağılayarak, tehdit ederek gerçekleştirilen eylemin kendisinin hukuksuz olduğunu, yasalarla yasaklanmış olan bir eylem biçimi için emniyetten izin alınmış olmasının “yasal”</p>

115 <http://www.kaosgl.org/sayfa.php?id=13144>

116 <https://yesilgazete.org/blog/2013/05/21/avcilar-meis-sitesinde-translarin-yasadigi-ev-kursunlandi/>

Dava özeti ve sonucu	<p>olamayacağını, bu iznin kendisinin bir kanunu çiğnediğini ifade etti. “Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu, 7. maddesinde kamuya açık yerlerdeki toplantılar ile yürüyüşlerinin güneş batmadan önce dağılacak şekilde yapılması gerektiğini belirttiği halde gece yarısı düzenlenen ve yasal olmayan bir eylem için emniyetten izin alınması hukuka aykırıdır. Buna rağmen, emniyetten alınan izin mahkemenin beraat kararını destekleyen bir unsur oldu, bu durumun kendisi hukuksuzdur” dedi.</p> <p>Avukat Söyle, sanıkların mağdurların barınma hakkını ve kişilik hakkını zedeleyecek biçimde davrandığını, yasaya aykırı eylemlerindeki hakaretlerin kamera kaydına rağmen verilen beraat kararının adil olmadığını ifade etti. Mahkemeden çıkan kararı, İstinaf Mahkemesi’ne taşıyacaklarını ve alınan hukuksuz karara karşı çıkacaklarını belirtti.¹¹⁷</p>
Davanın hukuk dünyasına etkisi	Transların barınma hakkının sistematik bir şekilde ihlalini teşkil eden vakada cezasızlıkla karşılaşılması, sıklıkla barınma hakları ihlal edilen LGBTİ+’lar açısından hakkını yargı mercileri yoluyla da korunamadığını göstermektedir.

2018 YILINA İLİŞKİN İHLALLER:

İhlal başlığı ve konusu	Konya’da polisten seks işçilerinin ev kiralamalarına engel
İhlal özeti	<p>Sözcü gazetesinden Mehmet Ali Kayacı’nın 13 Ağustos 2018 tarihli haberine göre Konya polisi evlerini “seks işçiliği yaptıkları” iddiasıyla mühürlediği kişilerin isim listesini emlakçılara dağıttı. “Bu isimlere ev vermeyin, dikkatli olun” diyerek dağıtılan listede son bir ay içinde mühürlenene 113 evde kalan ya da kaldığı iddia edilen kişilerin isimleri yer alıyor. Listedeki bazı isimlerin yanında “travesti” de yazıyor.</p> <p>Mahalle baskısı sonucu mühürlenene evlerde kalanlar evlere değerinden fazla kira bedeli ödüyor ve kefil imkânı sunarak evleri kiralayabiliyordu.¹¹⁸</p>

2018 YILINDA DAVALARI DEVAM EDEN İHLALLER:

Dava başlığı ve konusu	Eryaman ve Esat çete davaları
Mahkemesi ve duruşma tarihi	Yargıtay’da incelemede
Dava özeti/ Davada geline aşama/ Dava sonucu	<p>2006 yılının Nisan ayında Ankara Eryaman’da bir çete, trans kadınları bölgeden uzaklaştırmak için trans kadınlara saldırdı. Birçok trans kadın yaşadıkları Eryaman’ı terk etmek zorunda kaldı. Bir kısmı şehir değiştirdi, bir kısmı Esat’a taşındı. Saldırıları Esat’ta da devam etti.</p> <p>Pembe Hayat Derneği’nin kuruluşu da tam bu saldırılara karşı örgütlenmeyle oldu. Saldırıya uğrayan trans kadınlar suç duyurusunda bulunuldu, dava açıldı. Avukatlar Senem Doğanolu ve Hakan Yıldırım’ın takip ettiği dava 2008’de sonuçlandı. Sanıklardan Şammas Taşdemir, trans kadınların gittikleri kuaföre yönelik baskında silahla yaralamadan 45 ay, diğer sanıklar Harun Çardak ve Ahmet Günay 40’ar ay, Kurtuluş bölgesindeki trans kadınlara yönelik silahla yaralama eylemlerinden dolayı Ahmet Günay’a 34 ay hapis cezası verildi.</p>

117 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=24014>

118 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=26405>

<p>Dava özeti/ Davada geline aşama/ Dava sonucu</p>	<p>Mahkeme, saldırganların çete olduğuna hükmetti ancak cezayı en alt sınırdan verdi. Yağma suçlamasından ise değerlendirme yapmadı. Karar temyiz edildi.</p> <p>2008’den günümüzde kadar ise yargı süreci adeta yılan hikâyesine döndü. Yargıtay, 2011 yılında kararı bozdu. O sırada davaya bakan mahkemeler değişti. Ceza Muhakemesi Kanunu’ndaki değişiklikler ile dava bir mahkemeden diğerine gitti, geldi. Nihayetinde 2018 yılında dava yeniden Yargıtay’a gitti. Yargıtay’ın kararının ardından yeniden yargılama başlayabilir ancak bir yandan da dava zaman aşımı süresi yaklaşıyor.</p> <p>Avukat Senem Doğanoğlu yargı sürecini KaosGL.org’a değerlendirdi.</p> <p>“Hem örgüt suçundan, çeteden hem de yaralamadan çok düşük cezalar takdir edildi. Onun üzerine biz de Yargıtay’a yolladık; onlar da Yargıtay’a yolladı. Son duruşmada tahliye edildiler zaten verdikleri ceza alt sınırdaki olduğu için. Ama o kararın özelliği ‘toplumsal önyargıların tetiklediği düşüncelerle bir araya gelen bir çete’ tanımı yapılmasıydı. Bu tamamıyla mahkemenin diliydi. Sınırım tarihsel olarak bir önemi de odur. Çünkü çetede bir motivasyon aranıyor.</p> <p>“Öte yandan ‘yağma için de bir araya gelmiş’ de demedi. Bu cezayı arttıracak bir şeydi ama işte ‘toplumsal önyargıları arttıracak, toplumda travesti olarak bilinen kişilere karşı kendi önyargılarının ve toplumsal önyargıların tetiklediği düşüncelerle bir araya geldiler’ denildi.</p> <p>“Politik olarak bir araya gelmiş bir grup tarifleniyor ama sonuçta daha fazla ceza almaları önemliydi ve yağma eylemlerinin gerçekleştiği de önemliydi ve aynı zamanda bu çetenin bir araya gelmesindeki ekonomik motivasyonun ne kadar kullanıldığının üstünü örtmemek önemliydi. Biz o nedenle Yargıtay’a başvurduk. Onlar da başvurdu. Ondan sonra Yargıtay kararı, ‘Mahkeme yağmadan da bir değerlendirme yapmak zorunda’ diyerek bozdu.”</p> <p>Yargıtay’ın kararı bozmasının ardından yaşanan süreç ise adeta bir köşe kapmaca. Avukat Doğanoğlu, kanundaki değişiklikler ile dosyanın mahkemeler arasında gidip geldiğini söylüyor:</p> <p>“Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 250. maddesi ile yetkili mahkemeler vardı; onlar kaldırıldı. Sonra genel mahkemeye gitmek gerekli dendi, sonra Terörle Mücadele Kanunu’nun 10. maddesi ile kurulanlar yürürlüğe girdi, onlar bakmalıdır dendi. Dosya çok fazla gitti geldi. Nihayetinde 2018 yılında dosya Ankara 30. Ağır Ceza Mahkemesi’ne iade edildi. Bir müştekiye tebligat çıkarılmaması idi gerekçe. Bir kişinin vekâletini bulamadıkları için iade ettiler. Dosya gide gele büyük ihtimal kayıpların da olduğu bir dosyaya dönüştü. Yıllar geçtikten sonra tekrar ulaşıp vekâlet çıkardık ve şimdi dosya yeniden Yargıtay’da.”</p> <p>“Yargıtay şimdi yağma iddiasını da değerlendirecek ancak verilen cezalar üzerinden zaman aşımına doğru hızla yaklaşıyoruz. Çok fazla zamanımız kalmadı. Karar bozulursa, o sırada yeniden yargılama olacağı için zaman aşımı söz konusu olabilir.”</p> <p>Peki, 2006’da ne olmuştu? Senem Doğanoğlu o dönem trans kadınlara dönük saldırıları ve göçe zorlanmalarını şöyle anlatıyor:</p> <p>“Eryaman denmesinin sebebi Eryaman’da olması ama aslında bizim şu anda bahsettiğimiz dava Esat olayları bir yandan. Eryaman’da inşaat sektörü canlanmaya başladı ve orada yaşayan trans kadınlara dönük organize çete saldırıları yaşanmaya başladı. Zamanla hem polis işbirliği içerisinde hem de bu inşaat firmalarının tuttuğu adamlar bir çete olarak trans kadınlara saldırıları arttırdı. Bir</p>
---	---

<p>Dava özeti/ Davada gelinen aşama/ Dava sonucu</p>	<p>zaman sonra ‘haraç vereceksiniz bize’ denmeye başlandı paramiliter güç tarafından. Ancak temel amaç sürgündü. Evlere saldırı başlayınca kızların birçoğu Mersin’e kaçtı. Bir grup da Esat’a yerleşti.”</p> <p>“Eryaman’da da bir dava açtırıldık Şammas Taşdemir hakkında. 2008 yılında öldürülen Dilek İnce de şikâyetçiler arasındaydı. Şammas Taşdemir’in mala zarar vermekten yargılandığı bir davayı da takip ettik. Oradan da Şammas ceza aldı ama para cezasına çevrildi. Ödedi. Karar kesinleşti ve bitti. Adli cezadan hükme bağlanmış oldu ve saldırganların motivasyonları araştırılmadı.”</p> <p>“Eşzamanlı olarak Esat olayları başlayınca çok uzunca bir süre bir şey yapmadı emniyet. Artık her gece birilerinin yaralandığı, malına zarar verildiği, telefonda da tehdidin başladığı bir sürece döndü ve o zaman işte kefenli eylem dönemi başladı. ‘Artık bu şiddet önlenmiyorsa biz açlık grevine yatıyoruz’ dendi. Her gece mumlu eylemler yapılmaya başlandı. Kefenlerle eylemler yapıldı. LGBTİ örgütlerinin ve kadın örgütlerinin katıldığı sessiz protestolar başladı ve bir süre sonra Çankaya emniyeti bizi aradı. Kısacası toplumsal baskının çok etkili olduğu bir süreçti. Toplumsal baskı olmasaydı Çankaya emniyetine kimse o talimatı vermeyecekti.”</p> <p>“Yaralamalar oluyordu. Kuaföre zarar veriyordu. Yine araçlara zarar çok yaygındı. Geceleri sallama satırla kendi araçlarından inip kızların üzerine yürüdükleri ve bir kısmını yaraladıkları vukuatlar çok fazlaydı. Hepsini bir araya getirdik. Şikâyetler teker teker alındı. Ardından faillerin hepsi toplandı. Tutuklandılar ve dava süreci başladı.”</p> <p>“Dava önce genel mahkemede açıldı. Yağma iddiası olduğu için ardından Ağır Ceza’ya geçti. İlk celsede kızların çoğu geldi ve şikâyetlerini bildirdi. Ayrıntılı olayları anlattılar. Biz ilk celsede, bunun örgütlü bir suç olduğunu ve çete olduklarını anlattık.”</p> <p>“O dönem adliyenin çehresini de değiştirdik. Orada özneyi görmek, hakkını arayan bir özneyi görmek, meşru olanı görmek açısından önemliydi.”</p> <p>Doğanoğlu o dönem polis hakkında da suç duyurusunda bulduklarını ancak takipsizlik kararı çıktığını ve diğer saldırganların tespit edilemediğini söyledi.</p>
<p>Davanın hukuk dünyasındaki etkisi</p>	<p>Pınar Selek’in “Maskeler, Süvariler, Gacılar” kitabında ayrıntıları ile ele alındığı gibi, transların yoğun olarak yaşadığı bölgelerden uzaklaşmaları için paramiliter güçler tarafından sistematik şiddete uğramaları daha önce de 1996 yılında İstanbul Beyoğlu’nda yaşanmış bir durumdu.¹¹⁹ “Ülker Sokak Olayları” olarak adlandırılan bu süreç hiç soruşturulmamıştı. Bundan on yıl sonra 2006 yılında aynı sistematik şiddet yaşandığında ise bu defa şiddete maruz bırakılan trans kadınların şikâyetçi olması üzerine Türkiye’de LGBTİ+’lara yönelik sistematik paramiliter saldırılarla ilgili olarak ilk defa yargı süreci başladı. Yargı sürecinde mahkeme Türkiye’de ilk defa suçun failler tarafından önyargı ile işlendiğine karar verdi. Ancak, 13 yıldır süren davanın zaman aşımına uğraması halinde yine bir cezasızlık durumu söz konusu olacak.¹²⁰</p>

119 https://www.pinarsелеk.com/public/page_item.aspx?id=90

120 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=27318>

XIV. MAL VE HİZMETLERE ERİŞİM

Mal ve hizmetlere erişimle ilgili TCK’nın 122. maddesinde ayrımcılık yasağı getirilmiş ise de aşağıda görülebileceği üzere madde düzenlemesinde CYCK temelli ayrımcılık yasaklanmamıştır. Madde düzenlemesi şu şekildedir:

Nefret ve ayrımcılık (1)

Madde 122- (Değişik: 2/3/2014-6529/15 md.)

(1) Dil, ırk, milliyet, renk, cinsiyet, engellilik, siyasi düşünce, felsefi inanç, din veya mezhep farklılığından kaynaklanan nefret nedeniyle;

a) Bir kişiye kamuya arz edilmiş olan bir taşınır veya taşınmaz malın satılmasını, devrini veya kiraya verilmesini, b) Bir kişinin kamuya arz edilmiş belli bir hizmetten yararlanmasını,

c) Bir kişinin işe alınmasını,

d) Bir kişinin olağan bir ekonomik etkinlikte bulunmasını

engelleyen kimse bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Uygulamada LGBTİ+’ların mal ve hizmetlere erişim konusunda pek çok alanda ayrımcılıkla karşılaştıkları gözlemlenmektedir. Mal ve hizmetlere erişim anlamında yaşanan ayrımcılıkla ilgili 2018 yılında gerçekleşen dört vaka rapor kapsamında ele alınmıştır.

2018 YILINA İLİŞKİN İHLALLER

İhlal başlığı ve konusu	Trans erkeğe fitness salonunda ayrımcılık
İhlal özeti	<p>İstanbul Kartal’daki bir fitness salonuna üye olmak isteyen trans erkeğe, erkek soyunma odasını kullanamayacağı söylendi, transfobik ifadeler kullanıldı.</p> <p>soL Haber Portalı’nda yayımlanan 15 Mart 2018 tarihli habere göre trans erkek K.Ç., salona üye olmak üzere görevliyle görüştü, salonla ilgili bilgi aldı. Yaklaşık 45 dakika süren görüşmeden sonra ücret ve şartları konuşmak üzere ofise geçen K.Ç., kendisinin trans erkek olduğunu, dolayısıyla erkeklere ait soyunma odasını kullanmak istediğini söyledi. Görevli durumu şaşkınlıkla karşılayarak, “Nasıl yani sen aslında kadın mısın, sutyen takıyor musun, hiç böyle üyemiz olmadı, ne diyeceğimi bilemiyorum” dedi. Daha sonra durum, salonun yöneticisine iletildi. Ofise gelen yönetici, “Ne istiyorsunuz, erkek soyunma odasını siz mi kullanacaksınız” diye sordu. K. Ç. yanıt bile veremeden, sert bir biçimde böyle bir kullanımın olamayacağını söyledi.</p> <p>K. Ç. da, salona birlikte geldiği arkadaşlarıyla “Transfobik bir işletme olduğunuzu bilmiyordum” diyerek oradan ayrıldı.¹²¹</p>

121 <http://haber.sol.org.tr/toplum/fitness-salonunda-transfobik-muamele-231714>

İhlal başlığı ve konusu	Otelde trans kadınlara ayrımcılık
İhlal özeti	<p>İki trans kadın, 10 Ağustos 2018 günü konaklamak üzere geldikleri Cinnah Hotel tarafından geri çevrildi. Önceden rezervasyon yaptırdığı halde konaklamak üzere geldiği otele alınmayan trans kadınlar yaşadıklarını KaosGL.org’a anlattı.</p> <p>Cinnah Hotel’e kabul edilmeyen trans kadınlar, rezervasyon yaptırmadan önce de otele gittiklerini ve ileri bir tarihe rezervasyon yaptırmak istediklerini ancak otel çalışanlarının kendilerine rezervasyon kaydı açmadığını söyledi:</p> <p>“10 Ağustos’tan önce Cinnah Hotel’i ziyaret edip konaklamak istediğim gün için odanın uygun olup olmadığını sormuştum. Resepsiyonda çalışan kişiler istediğim tarihte odanın dolu olduğunu, gelecek günlerdeki rezervasyonları ise göremediklerini söylemişti. Bunun üzerine bir başka arkadaşımın oteli arayıp istediğim odanın istediğim tarihte uygun olup olmadığını sormasını rica etmiştim. Otel çalışanları bana söylediklerinin aksine arayan arkadaşımın odanın uygun olduğunu söyleyince ben de oteli yeniden arayarak kimlik isimle, istediğim odayı ayırttım. Otele konaklamak üzere gitmeden önce de rezervasyonumu iki defa kontrol ettirdim.”</p> <p>Odasını ayırtan ve iki defa rezervasyonu kontrol eden trans kadın, otele gittiğinde farklı gerekçelerle odasına alınmadığını, polis çağırıldığını ancak polisin de olay yerine gelmediğini söyledi.</p> <p>Pembe Hayat Derneği’nin yönetim kurulu üyelerinden olan trans kadın yaşananları şöyle anlattı:</p> <p>“Otele gittiğimde ise her şey yeniden başa sardı. Üç ayrı çalışanla görüştüm; üçü de farklı yalanlar söyledi. Otel çalışanlarından biri bana ayrılan odanın yeni gelen bir balayı çiftine, bir diğeri de günler önceden rezervasyon yaptıran başka birine verildiğini söyledi... Ben de parasını ödeyeceğimi ve bir hafta önceden rezervasyon yaptırdığım odada kalmak istediğimi belirttim ancak odayı veremeyeceklerini söylediler. Bunun üzerine polis çağıracağımı ve kendilerinden şikâyetçi olacağımı söyledim ancak başka bir otel yetkilisi gelip ‘Polis çağırabilirsiniz’ dedi. Polisi çağırdık ancak gelmedi. Biz de kendimiz tutanak tuttuk, tutanağı savcılığa ulaştırıp Cinnah Hotel yönetiminden şikâyetçi olacağız.”¹²²</p>

İhlal başlığı ve konusu	Marmaris’te taksiciden homofobik ayrımcılık
İhlal özeti	<p>Marmaris’te Barlar Sokağı’ndaki bir eğlence mekânında çalışan drag queen, kendisini aracına almayan taksi şoförünü polis merkezi ile Marmaris Şoförler, Otomobilciler ve Kamyoncular Odası’na şikâyet etti.</p> <p>Demirören Haber Ajansı’nın (DHA) 13 Eylül 2018 tarihli haberine göre drag queen şovları yapan sanatçı, Marmaris ilçe merkezindeki bir duraktan taksiye binmek istedi. Ancak, taksinin şoförü kendisini aracına almak istemedi, “Ben seni homoseksüel olduğun için aracına almıyorum” dedi.</p> <p>Araca alınmayan drag queen ertesi gün polis merkezine gitti. Taksi şoförü hakkında şikâyetinde bulundu. Ayrıca şikâyetini Marmaris Şoförler, Otomobilciler ve Kamyoncular Odası’na da bildirdi.</p> <p>Marmaris Şoförler, Otomobilciler ve Kamyoncular Odası Genel Sekreteri Mert Baykara, konuyla ilgili şikâyetin kendilerine ulaştığını belirterek, “Bunlar tasvip edilen davranışlar değil. Gerekli araştırmaların ardından şayet bir kusuru olduğu anlaşılırsa bu taksici arkadaşımıza hak ettiği cezayı vereceğiz” dedi.¹²³</p>

122 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=26406>

123 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=26559>

İhlal başlığı ve konusu	İzmir Hamamcılar Banyocular Esnaf Odası Başkanı’ndan homofobik açıklama
İhlal özeti	<p>İzmir Büyükşehir Belediyesi, 16. yüzyılda inşa edilen ve geçtiğimiz Ocak ayında başlayan restorasyon ile ayağa kalkan Namazgah Hamamı’nı kiralayacak.</p> <p>Ege Haber’in 19 Aralık 2018 tarihli haberine göre İzmir Hamamcılar Banyocular Esnaf Odası Başkanı Nafi Karaca, Oda’nın teklifini “geylerle teslim edip kötü amaçla kullanılmasını istemiyoruz” diyerek homofobik bir açıklamayla duyurdu.</p> <p>“Burayı kiralarak kullanmayı teklif ettim. Pınarbaşı’ndaki belediye hamamını da oda olarak kiralamıştık, bunu da kira olarak alıyoruz. ‘Benim verdiğim fiyatın 2-3 katını verenler olur ama burası sonra gey hamamı olur. Burası İzmir’in gözbebeği’ dedim. (...) Tarihi dokunun korunmasını ve buranın gerçek hamam olarak çalışmasını istiyoruz. Türk hamamı diyoruz. Geylerden gelecek talep doğrultusunda bunun fiyatı da artabilir ama onlara teslim edip de kötü amaçla kullanılmasın.”</p> <p>Ege Haber, Oda Başkanı Karaca’nın homofobik açıklamasını “mekânın LGBTİ (Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Transgender ve İnterseks) bireyler tarafından kullanılmaması yönünde bir refleks geliştirdiklerini açıkladı” ifadesiyle verdi.¹²⁴</p>

XV. ÜREME HAKKI - İNTERSEKSLERİN HUKUKİ DURUMU

Üreme hakkı, anayasal bir hak olarak tanımlanmamakla ve insan haklarını düzenleyen temel sözleşmelerde doğrudan yer almamakla beraber, dayanağını ve tarihsel gelişimini üreme hakkına dolaylı olarak işaret eden çeşitli hak ve özgürlüklerden almaktadır.¹²⁵ **Üreme sağlığı ise insanların doyurucu ve güvenli bir cinsel yaşamları, üreme yetenekleri ve bu yeteneği kullanıp kullanmayacakları ve ne zaman, ne sıklıkta kullanacakları konusunda karar verme özgürlükleri olması şeklinde yorumlanmaktadır.**¹²⁶

Trans ve intersekslerin hukuki durumu ile üreme hakkının bu rapor kapsamında beraber ele alınmasının nedeni, Türk Medeni Kanunu’nun 40. maddesi ile düzenlenen cinsiyet geçiş ameliyatlarının önceden üreme yoksunluğu şartına bağlanması ile yine intersekslerin hangi atanmış cinsiyete tabi olacakları belirlenirken üreme organlarının temel kriter olarak ele alınmasıdır.

Medeni Kanun’un cinsiyet geçişini düzenleyen 40. maddesi aşağıdaki şekildedir;

Madde 40- Cinsiyetini değiştirmek isteyen kimse, şahsen başvuruda bulunarak mahkemece cinsiyet değişikliğine izin verilmesini isteyebilir. Ancak, iznin verilmesi için, istem sahibinin on sekiz yaşını doldurmuş bulunması ve evli olmaması; ayrıca transseksüel yapıda olup, cinsiyet değişikliğinin ruh sağlığı açısından

¹²⁴ <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=27231>

¹²⁵ http://www.ikgv.org/pdf/Üreme_Haklarinin_Yasal_Temelleri_ve_Etik_Degerlendirme.pdf

¹²⁶ <http://w3.bilkent.edu.tr/www/saglik-merkezi/genclik-danisma-birimi/ureme-haklari/>

zorunluluğunu (...) (2) bir eğitim ve araştırma hastanesinden alınacak resmî sağlık kurulu raporuyla belgelemesi şarttır. (2) Verilen izne bağlı olarak amaç ve tıbbi yöntemlere uygun bir cinsiyet değiştirme ameliyatı gerçekleştirildiğinin resmî sağlık kurulu raporuyla doğrulanması hâlinde, mahkemece nüfus sicilinde gerekli düzeltmenin yapılmasına karar verilir.

Yasa maddesinde cinsiyet geçiş ameliyatları için zorunluluk unsuru olan “üreme yeteneğinden sürekli biçimde yoksunluk şartı”, AYM’nin aşağıda irdeleneceğimiz çok isabetli bir kararı ile 2017 yılında iptal edilmiş ve iptal kararı 2018 yılında yürürlüğe girmiştir. Böylece cinsiyet geçişinin üreme yoksunluğu gibi ilgisiz bir kritere bağlanarak üreme hakkına müdahalenin de önüne geçilebilmiştir.

İnterseklerle ilgili özel bir yasal düzenleme mevcut değildir. İnterseklerle genellikle kendi rızalarının aranacağı yaşa gelmeden, aile fertlerinin müdahaleleriyle cerrahi operasyonla cinsiyet ataması gerçekleştirilmekte, yapılan cerrahi müdahalelerin yasal dayanağı olarak yine Medeni Kanun’un 40. maddesi gösterilmektedir.¹²⁷

Cinsiyet geçiş süreci ile ilgili 2018 yılında AYM tarafından verilen iki önemli karar rapor kapsamında ele alınmıştır. Bunun yanı sıra, 2018 yılında Kaos GL Derneği’ne yapılan başvurularda;

- On dânişan trans geçiş süreci ile ilgili,
- İki dânişan kimlik değiştirme ile ilgili bilgi,
- Bir dânişan cinsiyet geçiş ameliyatı için maddi destek talep etmiştir.

2018 YILINA İLİŞKİN İHLALLER

Dava başlığı ve konusu	AYM’nin cinsiyet geçişinde üreme yoksunluğu şartını iptali kararı
Mahkemesi ve karar numarası	Anayasa Mahkemesinin 20/3/2018 tarihli ve 30366 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 29/11/2017 tarihli ve E.: 2017/130, K.: 2017/165 sayılı kararı
Mahkemesi ve karar numarası	Anayasa Mahkemesi’nin (AYM) cinsiyet geçiş sürecini düzenleyen Türk Medeni Kanunu Madde 40’a ilişkin iki ayrı kararı 20 Mart 2018 tarihli Resmî Gazete’de yayımlandı. 29 Kasım 2017’de verilen iki karar da cinsiyet geçiş sürecine ilişkin önemli düzenlemeleri içeriyor.

127 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=19621>

Dava özeti	<p>AYM, Edirne 1. Asliye Hukuk Mahkemesi’nin başvurusu üzerine Madde 40’ta yer alan “... ve üreme yeteneğinden sürekli biçimde yoksun bulunduğunu...” ibaresinin Anayasa’ya aykırı olduğu ve iptal edilmesi gerektiği talebini değerlendirdi.</p> <p>Edirne 1. Asliye Hukuk Mahkemesi, “üreme yeteneğinden sürekli biçimde yoksun olma” şartının eşitsizliğe yol açtığını belirtti.</p> <p>AYM, cinsiyet geçiş izni verilebilmesi için “üreme yeteneğinden yoksun olma” şartının kişilerin “maddi ve manevi varlığını geliştirme ve özel hayata saygı hakkına” sınırlan-dırma getirdiğini belirtti. AYM, kararında; “üreme yeteneği bulunan transseksüel kişinin tıbbi yöntemlere uygun şekilde cinsiyet değiştirme ameliyatı olduğunda bu ameliyatın doğal sonucu olarak üreme yeteneğinden sürekli biçimde yoksun kalacağı kuşkusuzdur” da dedi.</p> <p>“Cinsiyet değiştirme ameliyatı öncesi üreme yeteneğinden yoksun kalmak için bir tıbbi müdahaleye maruz kalmak bedensel ve ruhsal yönden gerekli olmayan bir müdahale-dir” diyen AYM, bu şartı “ölçüsüz bir sınırlama” olarak niteledi.</p> <p>AYM, bu gerekçelerle Mahkeme’den “cinsiyet geçiş ameliyatı izni” alırken “üreme yeteneğinden yoksun kalma” şartını iptal etti.</p> <p>Öte yandan Anayasa Mahkemesi, Ankara 4. Asliye Hukuk Mahkemesi’nin Türk Medeni Kanunu Madde 40’ın “Verilen izne bağlı olarak amaç ve tıbbi yöntemlere uygun bir cinsiyet değiştirme ameliyatı gerçekleştirildiğinin resmi sağlık raporuyla doğrulanması halinde, mahkemece nüfus sicilinde gerekli düzeltmenin yapılmasına karar verilir” diyen 2. fıkranın iptal edilmesine ilişkin başvurusunda “Anayasa’ya uygundur” kararı verdi. Fıkranın iptal edilmemesine karar verdi.</p> <p>Ankara 4. Asliye Hukuk Mahkemesi itirazında, transların “sırf cinsel organ ameliyatı olmamaları” sebebiyle ait olmadıkları kimliği taşımaya zorlamalarının maddi ve manevi varlığın korunmasına aykırı olduğunu belirtmişti.</p> <p>Mahkeme’nin başvurusunu değerlendiren AYM, “kişilerin cinsel tercihleri, özel hayatları ve maddi, manevi varlıklarının” korunması gerektiğini belirtti. Ancak, “cinsiyet değiştirme ameliyatlarının geri dönüşsüz olduğunu” söyleyerek “devletin denetimine tabi olmalıdır” kararı verdi. İtiraz edilen kuralla getirilen sınırlama ile “cinsiyet geçiş ameliyatı” olmadan nüfus sicilinde değişikliği yapılamadığını hatırlatan AYM, bu kuralla transların ameliyat olup olmama yönünde seçim hakkına sahip olduğunu ve bunun özel hayata saygı hakkına müdahale olmadığını savundu. Nüfus kaydındaki değişiklik için ameliyat şartının “nüfus kayıtlarının kalıcı ve tereddütsüz olması ve kamu düzeninin korunması” için gerekli olduğunu söyledi.</p> <p>AYM, transların ameliyat olmadan nüfus kayıtlarındaki cinsiyet hanesini değiştirebilmeleri durumunda “kadınların erkeklere göre daha az prim ödeyerek erken yaşta emekli olabilmesi” gibi “kadınları koruyucu pozitif ayrımcılık içeren” ilkelere çatışacağını da öne sürdü. Ameliyat şartının kaldırılması durumunda, “hukuk düzeni bakımından sorun yaratır, toplum düzenine olumsuz yansır” dedi. “Ölçüsüz bir sınırlama” olmadığını savunarak, kararın iptali talebini reddetti.</p> <p>Bu karara karşı oy kullanan AYM Başkanvekili Engin Yıldırım ise; Birleşmiş Milletler’in işkence konusundaki özel raportörünün “cinsiyet kimliğiyle ilgili tıbbi müdahalelerin işkence ve aşağılayıcı muamele olarak nitelendirilebileceği” görüşünün hatırlatarak uluslararası hukuk ve sözleşmeler açısından cinsiyet kimliğinin kendi kaderini tayin hakkı veya kendini belirleme hakkının en temel unsurlarından biri olduğunu söyledi.</p> <p>Yıldırım, Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi’nin transların hukuk önünde tercih ettikleri cinsiyet ile tanınmaları için ön koşul olarak tıbbi süreçlerden geçme zorunluluğunu sona erdirmeye çağırısını da hatırlatarak şöyle devam etti:</p>
------------	---

Dava özeti	<p>“İncelediğimiz kural, cinsiyeti tamamen biyolojik bir temelden hareketle tanımlamakta ve bunun bir yansıması olarak transseksüel bireylerin kendileriyle özdeşleştirdikleri cinsiyetin hukuk düzeni tarafından kabul edilebilmesi için cinsiyet değiştirme ameliyatı yaptırımlarını zorunlu tutmaktadır.</p> <p>“Transseksüel kişilerin hissettikleri cinsiyete kavuşmak için cinsiyet değiştirme ameliyatına zorlanması onları temel hakları arasında seçim yapmaya mecbur bırakmaktadır. Transseksüel insan kamu düzeni adına kendisi açısından iki olumsuz durumdan birini tercih etmek durumunda kalmaktadır. Ya kendisinin hissettiği cinsiyetin hukuken tanınmamasına razı olacak ya da kendi fiziksel ve bedensel bütünlüğüne müdahaleye katlanacaktır.”</p> <p>“Transseksüel kişinin kendini ait hissettiği cinsiyetin hukuk düzeni tarafından tanınması için ameliyat olmak zorunda bırakılması, ona bedensel ve ruhsal olarak fiziksel ve psikolojik bir yük getirmektedir.”</p> <p>Yıldırım, vücut bütünlüğüne müdahaleyi gerektiren tıbbi uygulamalarda bireyin arzusunun temel alınması gerektiğini vurguladı. Transların “toplum veya devlet tarafından düzeltilmesi gereken ‘bozuk’ bedenlere ve ruhları sahip bir tür ‘acaib el-mahlukat ve garib el-mevcudat’ olmadığını hatırlattı. Çoğunluğun görüşüne katılmadığını belirtti.¹²⁸</p>
------------	--

Dava başlığı ve konusu	AYM cinsiyet geçiş ameliyatının reddine dair kararı hak ihlali olarak değerlendirdi
Mahkemesi ve karar numarası	- Şanlıurfa 1. Asliye Hukuk Mahkemesi - Anayasa Mahkemesi
Dava özeti	<p>Anayasa Mahkemesi 2018 yılı Temmuz ayında, üreme yeteneğinden yoksun olmadığı gerekçesiyle trans geçiş operasyonuna izin verilmeyen M.K.’nin “maddi ve manevi varlığının korunması ve geliştirilmesi hakkının” ihlal edildiğine karar verdi.</p> <p>Trans erkek M.K., trans geçiş operasyonu için gerekli izni vermeyen Şanlıurfa 1. Asliye Hukuk Mahkemesi kararının hak ihlali olduğu iddiasıyla 2015 yılında Anayasa Mahkemesine başvurdu. Anayasa Mahkemesi başvurusu haklı bularak başvurucu M.K.’nin “maddi ve manevi varlığının korunması ve geliştirilmesi hakkının” ihlal edildiğini bildirdi.</p> <p>Anayasa Mahkemesi’nin kararı Anayasa’nın 17. Maddesine dayanıyor.</p>

XVI. EVLENME VE AİLE KURMA HAKKI

Aile kurma hakkı, T.C. Anayasası’nın “Ailenin korunması ve çocuk hakları” başlıklı 41. maddesinde; **“Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır. Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar. Her çocuk, korunma ve bakımdan yararlanma, yüksek yararına açıkça aykırı olmadıkça, ana ve babasıyla kişisel ve doğrudan ilişki kurma ve sürdürme hakkına sahiptir. Devlet, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır”** şeklinde düzenlenmiştir.

128 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=27231>

129

Evlenme ve aile kurma hakkı; İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 16. maddesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 12. maddesi ile Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 23. maddesinde de düzenlenmiştir.

Evlenmeye ilişkin usul, şart ve yükümlülükler ise Türk Medeni Kanunu'nun (TMK) 124-144. maddelerinde düzenlenmiştir.

Gerek Anayasa'da gerekse başta 132-134-136. maddeler olmak üzere TMK'da yer alan aile ve evliliğe ilişkin düzenlemeler ile evlenmenin yalnızca heteroseksüel çiftlere tanınmış bir hak olduğu, aile ile kast edilenin de heteroseksüel aile olduğu açıktır. Türkiye'de LGBTİ+'ların birlikteliklerine ilişkin tanınmış bir hak mevcut değildir. Bunun sonucu olarak, LGBTİ+ birlikteliklerde miras, beraber evlat edinme gibi evlenme ve aile kurma ile edinilen bir kısım haklardan yoksunluk söz konusudur.

Türkiye'de bu hakların tanınmamış olması toplumun LGBTİ+ birlikteliklere karşı olumsuz yargısını pekiştirmekte ve çeşitli olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. LGBTİ+'ların evliliğe zorlanması, LGBTİ+ birliktelikleri gizliliğe mahkûm edilmesi,¹³⁰ LGBTİ+'ların evlenme şeklinde gerçekleşen heteroseksüel birlikteliklerde tanınan haklardan yararlanamaması ve haklarının tümüyle tanındığı ülkelere yerleşmek istemeleri şeklinde oluşan sonuçlar ilk akla gelenler olarak sayılabilir.

Bunların yanı sıra, yukarıda irdelediğimiz cinsiyet geçiş ameliyatı şartlarından biri de başvuruçunun evli olmaması şartı olduğundan, getirilen bu zorunluluk, cinsiyet geçiş ameliyatı yaptırmak isteyen evli kişilerin haklarının ihlali anlamına gelmektedir.

Ayrıca, LGBTİ+ birliktelikler Türkiye'de yasal statüye sahip olmadığından, ülke dışında yasal olarak gerçekleştirilen LGBTİ+ birliktelikler Türkiye'de hiçbir hukuki statüye sahip olmamakta ve birlikteliğin getirdiği yasal hiçbir haktan yararlanılamamaktadır.¹³¹

Kaos GL Derneği'ne 2018 yılında yapılan başvurularda;

- Beş danışan eşcinsel evlilik,
- İki danışan yurt dışında eşcinsel evlilik gerçekleştirilmesi ile ilgili bilgi talebinde bulunmuş,
- İki danışan aileleri tarafından evliliğe zorlandıkları için destek talep etmişlerdir.

¹³⁰ <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=27051>

¹³¹ <https://www.ntv.com.tr/yasam/lezbiyen-anne-cocuklari-istiyor,h14LUu8enkuWsoyNq0Hh2Q>

XVII. SOSYAL GÜVENLİK HAKKI

Sosyal güvenlik hakkı, T.C. Anayasası'nın "Sosyal güvenlik hakkı" başlıklı 60. maddesinde; **"Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Devlet, bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar"** şeklinde düzenlenmiştir. Hakkın ne şekilde kullanılacağına ilişkin düzenlemeler 61-65. devam maddelerde yer almıştır.

Sosyal güvenlik hakkı, 1966 tarihli Birleşmiş Milletler Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 9. maddesinde de düzenlenmiştir.

Yukarıdaki aile kurma ve beraberinde gelen haklarla ilgili bölümde belirttiğimiz gibi, LGBTİ+'ların birlikteliklerinin yasal olarak tanınmamasının bir sonucu da LG-BTİ+'ların birbirlerinin sosyal güvenlik hakkından yararlanamamasıdır.

Bunun yanı sıra, Türkiye'de emekliliği hak etme durumunu belirleyen yaş, çalışma süresi ve prim gün sayısı cinsiyete göre farklı hesaplandığından, nüfus kayıtlarında geçiş süreci tescil edilmeyen ve kimliklerinde erkek olarak kayıtlı olan trans kadınların emeklilik süreçleri, maaş hak edişleri, prim gün sayılarında cisgender kadınlara göre bir eşitsizlik doğmaktadır.

Ayrıca, başta translar olmak üzere LGBTİ+'lar CYCK nedeniyle iş bulamama, dolayısıyla kayıt dışı ve güvencesiz seks işçiliğine itilme veya düşük ücretle çalıştırılma gibi durumlara maruz kaldıklarından, sosyal güvenlik haklarından hiç veya yeterince yararlanamama durumu söz konusu olmaktadır.¹³²

XVIII. TUTUKLU VE HÜKÜMLÜ KİŞİLERİN HAKLARI

Tutuklu ve hükümlü kişilerin hakları, 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile düzenlenmiştir.

Tutulanların hakları, 1966 tarihli Birleşmiş Milletler Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 10. maddesinde de düzenlenmiştir.

Cezaevinde bulunan LGBTİ+'ların, özellikle de transların uygulamada karşılaştığı temel sorunları;

- Cezaevleri cinsiyete göre ayrılmış olduğundan ve trans tutuklu ve hükümlüler nüfus kayıtları esas alınarak cezaevine yerleştirildiklerinden, nüfus kaydı ile cinsiyet kimlikleri uyumlu değilse, cinsiyet kimliklerine uygun olmayan cezaevlerine yerleştirilmeleri,

¹³² <https://m.bianet.org/bianet/lgbti/151448-orospufobik-politikalar-translari-hedef-aliyor>

- Cezaevindeyken cinsiyet geçiş ameliyatı olmak isteyen transların taleplerinin acil sağlık durumu kabul edilmeyip reddedilmesi,
- Cinsiyet kimliklerine uyumlu cezaevlerine konulmayan transların veya cinsiyet kimliklerine uygun cezaevlerine konulsa dahi geylerin güvenlik gerekçesiyle diğer mahkûmlarla aynı koşullara konulmayıp tek kişilik hücrelerde, tecrit altında tutulmaları,¹³³
- Cezaevlerinde cinsiyet kimliklerine göre ihtiyaç duydukları mal ve hizmetlere erişimin engellenmesi olarak sıralayabiliriz.

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu’na bağlı Hükümlü ve Tutuklu Alt Komisyonu, Elazığ T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu’nu ziyaret etmiştir. AK Parti’li İstanbul Milletvekili Fatma Benli, CHP’li Ankara Milletvekili Şenal Sarıhan, HDP’li Diyarbakır Milletvekili Sibel Yiğitalp ve Yasama Uzmanı Zeynep Duran’ın katıldığı ziyaret sonrası rapor hazırlanmıştır.

Komisyonun 7 Şubat 2018 tarihinde kabul edilen izleme raporunda LGBT mahpusların kötü muameleyle uğradığı, tehdit edildiği, dilekçelerinin dikkate alınmadığı yer almıştır.

Raporun “LGBT Mahpuslar” başlıklı bölümünde şu ifadeler yer almıştır;

“Koşušta bulunan travestilerin kendilerini kadın gibi hissettikleri, bu nedenle makyaj malzemesi, saç boyası gibi talepleri olduğu, ancak böyle talepleri olduğunda idarenin kendilerini terslediği ve onları dinlemediği, iletişim sıkıntısı çektikleri, geçmişte daha sorunlu olan mahpuslardan dolayı kendilerine karşı bir önyargı oluşmuş olabileceği, memurlardan genel olarak anlayış ve nezaket beledikleri,”

“Odada bulunan memur çağırma butonuna günde 2-3 kereden fazla basıldığında, içeri giren memurdan korkmak durumunda oldukları, 2 arkadaşlarına kötü muamele uygulandığı, tehdit edildikleri,”

“Hastalık durumlarında zaman zaman kendilerine inanılmadığı, sevk taleplerinin yerine getirilmediği,”

“Dilekçelerinin dikkate alınmadığı,”

“Revire aynı gün 2-3 kişiden fazlasını çıkarmadıkları, taleplerin reddedildiği”

yönünde bilgiler vermişlerdir.

¹³³ <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=20910>

“Odadaki ziyaret sırasında 2 mahpusun heyetle görüşmeye katılmadığı, koğuş kapısına iki elleriyle yaslanarak uzakta durdukları görülmüştür. Heyet üyeleri kendileriyle konuşmayı denemiş, verdikleri cevaplardan hareketle psikolojik sağlıklarının iyi olmadığı endişesiyle Kurum psikoloğuna durum izah edilerek kendileriyle ilgilenilmesi istenmiştir”.¹³⁴

Son yıllarda hükümet tarafından LGBTİ+'lara özel cezaevi oluşturulması tartışması başlatılmış olup henüz bu yönde bir uygulama yürürlüğe konmamıştır. Ancak böyle bir cezaevi kurulması halinde, hem kimlikleri açık olmayan LGBTİ+'ların kimliklerinin rızaları dışında ifşa edilmesi hem de cezaevinin ikamet bölgelerinden uzakta kurulması halinde tutuklu ve hükümlü yakınlarının cezaevine erişimlerinin kısıtlanması gibi riskler ortaya çıkacaktır.¹³⁵

Cezaevindeki LGBTİ+'lara yönelik hak ihlalleri ile ilgili 2018 yılında gerçekleşen dört vaka rapor kapsamında ele alınmıştır.

2018 YILINA İLİŞKİN İHLALLER:

İhlal başlığı ve konusu	Trans kadın mahpus Diren Coşkun'un ölüm orucu
İhlal özeti	<p>Tekirdağ 2 No'lu F Tipi Kapalı Erkek Cezaevi'ndeki trans kadın mahpuslardan Diren Coşkun, 25 Ocak 2018 tarihinden itibaren cinsiyet geçişi ile ilgili ameliyat, epilasyon ve diğer tıbbi, psikolojik, psikiyatrik ve sosyal desteğin sağlanması, üzerindeki tecridin ve kendisine uygulanan kötü muamelenin son bulması için ölüm orucuna" başladı.</p> <p>Trans mahpus Diren Coşkun, 27. gününde "ölüm orucuna" ara verdi. Diren'in avukatları, arkadaşları ve ailesi cezaevi idaresi ile görüşmenin ardından Coşkun'un kararını sosyal medyadan duyurdu:</p> <p>"Diren 25 Ocak'ta başladığı ölüm orucunun 27. gününde iken ailesi, arkadaşları ve avukatları olarak bugün Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Ceza İnfaz Kurumu'na gittik. Hapishane yönetimi ile Diren'in ilk etaptaki talepleri olan lazer epilasyon, vegan beslenme ve hapishane çalışanlarının Diren'in trans kimliğinden kaynaklı takındığı ayrımcı tutumlarının son bulması hususlarında görüştük. Bu taleplere ilişkin yaptığımız görüşmede hapishane yönetimiyle, süreci birlikte yürüteceğimize dair uzlaşıya vardık. Önümüzdeki günlerde ailesi, arkadaşları ve avukatları olarak Diren'in tüm taleplerinin karşılanması için hukuki sürecin takipçisi olacağımızı Diren'e de ilettik. Kendisi ile yaptığımız görüşmede, taleplerine ilişkin atılacak adımlarda hapishane yönetiminin süreçle ilgili işbirliği doğrultusunda ölüm orucunu bir süreliğine durdurma kararı aldığını söyledi. Diren kendisiyle dayanışan herkese öncelikle teşekkür ettiğini ve kendisiyle beraber açlık grevine ve ölüm orucuna başlayan arkadaşların eylemlerini sonlandırmasını istediğini iletti. Bu gelişmeler üzerine Diren Coşkun için ölüm orucuna başlayan trans aktivist Kıvılcım Arat da ölüm orucunu bitirdiğini beyan etti."¹³⁶</p>

134 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=25506>

135 <http://www.kaosgl.org/sayfa.php?id=25382>-<http://kaosgl.org/sayfa.php?id=25383>

136 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=25110>

İhlal özeti	<p>Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) İstanbul Milletvekili Sezgin Tanrıkulu, Diren Coşkun’un maruz kaldığı insan hakları ihlallerini Başbakan Binali Yıldırım tarafından yanıtlanmak üzere soru önergesi olarak Meclis’e sundu.</p> <p>Tanrıkulu, ölüm orucundaki Coşkun’un talepleri için Adalet Bakanlığı’na talimat verilip verilmeyeceğini, Coşkun’un taleplerine duyarsız kalan cezaevi yönetimine soruşturma açılıp açılmayacağını, cinsiyet geçişi ile ilgili en temel talepleri olan ameliyat ve diğer her türlü tıbbi, psikolojik, psikiyatrik ve sosyal desteği sağlamamasının gerekçesini sordu.</p> <p>Halkların Demokratik Partisi (HDP) Milletvekili Filiz Kerestecioğlu da, Diren Coşkun’un ölüm orucunu meclis gündemine taşıdı.</p> <p>Kerestecioğlu, Türkiye Büyük Milleti Meclisi’nde (TBMM) yaptığı konuşmada şunları belirtti:</p> <p>“Siz katılın ya da katılmayın, bir kişinin cinsiyet kimliği var oluşuna dair en temel öğelerden biridir. Bu aynı zamanda evrensel hukuk ilkesidir. Hele ki ömrü boyunca kimliğini topluma kabul ettirmeye zorlanan trans bireyler için bu kimliğin toplumca inkârı çok ağır travmalara neden olur.”</p> <p>Diren Coşkun’un en temel haklarının karşılanması için change.org’da imza kampanyası başlatıldı. Adalet Bakanlığı ve Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza Infaz Kurumu’nun muhatap alındığı dilekçe, hapisane yönetiminin bir an önce Diren’in ölüm orucunu bırakmasını sağlayacak adımları atmasını, tecrit koşullarını kaldırmasını, uğradığı hak ihlallerini telafi etmesini talep ediyor.</p> <p>Diren Coşkun’un ölüm orucunun 20. gününde Kaos GL Derneği bir çağrı yayımladı. Çağrı, hapisane yönetiminin Diren Coşkun’un cinsiyet kimliği, cinsiyet ifadesi ve cinsiyet geçişi ile ilgili en temel talepleri olan ameliyat, epilasyon ve diğer her türlü tıbbi, psikolojik, psikiyatrik ve sosyal desteği sağlamakla yükümlü olduğunu hatırlattı. Diren Coşkun’un hukuksuz bir şekilde tecrit altında tutulduğuna dikkat çeken açıklama, başta hapisane yönetimi olmak üzere ilgili tüm ulusal ve uluslararası kurumları Diren Coşkun’un haklarının yerine getirilmesi ve taleplerinin karşılanması için görevlerini yapmaya çağırdı.¹³⁷</p> <p>Diren Coşkun 17 Aralık 2018 tarihinde cezaevinden tahliye edildi.¹³⁸</p>
-------------	---

İhlal başlığı ve konusu	Trans kadın mahpus Buse’nin ölüm orucu
İhlal özeti	<p>Tekirdağ F Tipi Kapalı Erkek Cezaevi’ndeki trans kadın mahpuslardan Buse, avukatı vasıtasıyla 5 Haziran 2018 tarihinden itibaren “ölüm orucunda” olduğunu duyurdu.</p> <p>Buse, cinsiyet geçiş operasyonu yapılmadığı için bu kararı verdiğini söylüyor. Geçtiğimiz aylarda sağlık hakkına erişimi engellenen trans kadın mahpus Diren Coşkun ile beraber kalıyor ve cinsiyet geçiş operasyonunun bir an evvel yapılmasını talep ediyor.</p> <p>Diren Coşkun ve Buse’nin cezaevinde yaşadıkları ihlallere ilişkin süreci takip eden Kadınlarla Dayanışma Vakfı’ndan Derya Özata, Buse’nin yaşadıklarını ve taleplerini KaosGL.org’a anlattı.</p>

137 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=25110>

138 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=27229>

İhlal özeti	<p>Özata'nın verdiği bilgilere göre Buse 22 yaşında cezaevine girdi. Şu anda 45 yaşında. Hakkında müebbet hapis cezası kararı var. 20 yıla yakın bir süre daha cezaevinde kalacak. Diren Coşkun'un Tekirdağ F Tipi Kapalı Erkek Cezaevi'ne sevkinden önce uzun yıllar tek başına tecrit koşullarında tutuldu.</p> <p>Özata, Buse ile mektup arkadaşlığı yaptıklarını da söyleyerek son süreci şöyle aktardı: “Buse çok uzun süredir cinsiyet geçiş ameliyatı için dilekçeler yazıyor. Geçiş ameliyatının yapılabilmesi için mücadele ediyor. Biz de birlikte dilekçeler yazdık. Yine Avukat Eren Keskin de süreci takip etti ve ediyor. Nihayetinde Buse mektubunda hastanenin kendisine ‘cinsiyet değişikliğinin ruh sağlığı açısından zorunlu olduğuna’ dair rapor verdiğini yazdı. Ardından Adalet Bakanlığı'na tekrar dilekçe yazıldı. Ancak Buse'nin aktardığına göre bakanlıktan cezaevine, ‘ameliyat zorunludur ancak aciliyeti yoktur’ diye geri dönüş yapılıyor. Buse de 5 Haziran itibarıyla hem başka bir cezaevine nakli hem de ameliyatının yapılması talebiyle ölüm orucuna başlıyor.”</p> <p>Özata, Buse ile görüşmeye giden avukata Buse'nin, “Bedenimi kadın olarak görmek istiyorum. Ben artık bu bedenle yaşamak istemiyorum. Ne kadar yaşayacağım, cezaevinden çıkıp çıkamayacağım belli değil” diyor.</p> <p>Buse'nin cezaevinde cinsiyet geçiş ameliyatı ve sağlık hakkına erişimi için hukuki adımlar atılırken bir yandan da sosyal medyada eylemler yapılıyor. 27 Haziran 2018 günü #BuseyeSesVer hashtag'iyle yapılan sosyal medya eylemi Twitter Türkiye gündeminde TT'ye girdi.¹³⁹</p> <p>Buse, 38. günde “dışarıdan gelen desteği” görerek 14 Temmuz 2018 tarihinde ölüm orucuna ara verdi.¹⁴⁰ Ancak taleplerinin yerine gelmemesi üzerine 31 Ocak 2019 tarihinden itibaren yeniden ölüm orucuna başladı.¹⁴¹</p>
-------------	--

İhlal başlığı ve konusu	Trans kadın mahpusun meme ameliyatını Bakanlık karşılayacak
İhlal özeti	<p>Kocaeli'deki Gebze Kadın Cezaevi'nde tutulan bir trans kadın mahpusun mamoplasti (meme büyütme) ameliyatını Sağlık Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı karşılayacak.</p> <p>Trans kadın mahpus, meme büyütme ameliyatı olabilmek için Kocaeli Üniversitesi (KOÜ) Tıp Fakültesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi Adli Tıp Anabilim Dalı'ndan rapor aldı. Raporda augmentasyon mamoplasti (meme büyütme) ameliyatının “estetik amaçlı olmayıp kişinin beden ve ruh sağlığı açısından bir gereklilik olduğu” belirtildi. Estetik amaçlı olmayan bir operasyon olduğu için ameliyatın kurum tarafından karşılanması gerekiyor.</p> <p>Dünya Sağlık Örgütü'nün sağlığı “bedence ruhça ve sosyal yönden tam iyilik hali” şeklinde tanımladığının hatırlatıldığı raporda, “genital organlarla ilgili ameliyat olsa da kadın fenotipinin (dış görünüşü) yalnızca genital organlardan ibaret olmadığı” vurgulandı.</p>

139 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=26140>-<https://kaosgl.org/sayfa.php?id=26212>

140 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=26276>

141 <http://www.kaosgl.org/sayfa.php?id=27588>

İhlal özeti	<p>Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneği’nden (CİSST) Hilal Başak Demirbaş, bu gelişmeye ilişkin KaosGL.org’a bilgi verdi. Uzun zamandır CİSST ve Kaos GL’den avukatlarla durumu takip ettiklerini belirten Demirbaş, “2014 yılında hak mücadelesi vererek Türkiye hapishanelerinde ilk cinsiyet uyum operasyonunu gerçekleştiren, diğer trans mahpuslara da umut olan trans kişi bu mücadeleyi sürdürmüş ve emsal bir kararın verilmesini sağlamıştı. Hapishanede bulunduğu süre içerisinde isim davasını da açarak kimliğini değiştirmiş ve yapmış olduğu başvurulardan sonra masraflarını üstlenerek epilasyona başlamıştı” dedi.</p> <p>Demirbaş, trans kadın mahpusun Haziran ayında ellerine ulaşan mektubunda ise aldığı raporlardan sonra meme büyütme ameliyatı için başvurduğunu ve Adli Tıp Kurulunca BM kararlarına atf yapılarak “estetik amaçlı olmayıp kişinin beden ve ruh sağlığı açısından gereklilik olduğu” kanaatine varıldığını ve bu operasyonun da devlet tarafından karşılanacağını söylediğini belirtti.</p> <p>Demirbaş, ellerindeki verilere göre bunun bir ilk olduğunu belirterek şöyle devam etti: “Bu kararın ve süreç içerisindeki tüm mücadelenin diğer trans mahpuslar için de umut verici olduğunu belirtmenin yanı sıra Adli Tıp Anabilim Dalları ve diğer sağlık otoritelerinin LGBTİ+ bireylerin diğer herkes gibi sağlık hakkına eşit erişebilmelerini sağlamları, sağlık hizmetlerinin homofobik ve transfobik tutumları engelleyecek politikalar geliştirmeleri gerekmektedir”¹⁴².</p>
-------------	--

İhlal başlığı ve konusu	Trans kadın mahpus Esra Arıkan’ın açlık grevi
İhlal özeti	<p>Mahpus Esra Arıkan, dilekçeleri işleme konulmadığı ve meme büyütme ameliyatı engellendiği için açlık grevine başladığını duyurdu.</p> <p>Esra Arıkan, vasisi Merve Arkun’a tutulduğu Bakırköy Kadın Hapishanesi’nde yaşadıklarını telefonda anlattı ve 17 Ekim 2018’den itibaren açlık grevine başladığını duyurdu.</p> <p>Arkun’un, KaosGL.org’a verdiği bilgilere göre Esra, meme büyütme ameliyatının daha önce Gebze Kadın Cezaevi’ndeki bir trans kadının karşılandığı gibi Sağlık Bakanlığı tarafından karşılanması için dilekçe yazdı. Ancak dilekçesi Sağlık Bakanlığı’na iletilmedi.</p> <p>Esra, cinsiyet geçiş ameliyatının ardından kimlikteki cinsiyet hanesinin ve isminin değişmesi için dava açtı. Dava bir buçuk yıla yakın sürdü. Bu süreçte hapishaneye mahkemece yazılan yazılar uzun süre cevapsız bırakıldı. Esra’nın hapishanede göstermiş olduğu mücadele sonucu ancak rapor hapishaneden gönderildi. Bu nedenle kısa sürede bitebilecek dava hâlâ devam ediyor. Ancak hapishane görevlileri Esra’ya bu zamanda hapishanede kendi ismiyle değil nüfusta yazılı isimle sesleniyor.</p> <p>Esra geçimini hapishanede takı tasarlayarak sağlıyor ancak tasarım için gerekli boncukları alması da engelleniyor.</p> <p>Arkun, bütün bu gerekçelerle Esra’nın açlık grevine başladığını ve başta meme büyütme ameliyatı olmak üzere talepleri karşılanana kadar açlık grevini sürdüreceğini söyledi.</p>

142 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=26697>

İhlal özeti	<p>14 yıldır mahpus olan ve bu süre içinde onu aşkın farklı hapisshanede tecritte kalan Esra Arkan, trans geçiş ameliyatının ardından Bakırköy Kadın Hapishanesi’ne sevk edildi.</p> <p>Esra Arkan 14 yıl boyunca kaldığı tüm hapisshanelerde infaz koruma memurları tarafından taciz ve şiddete maruz kaldı, birçok hakkı gasp edildi. Arkan, 2016 yılında Eskişehir H Tipi Kapalı Hapishanesi’nde işkenceye uğradı ve işkence sonrası hastaneye sevki engellendi. Bu dönemde Arkan için “Trans Tutsak Esra ile Dayanışma İnisyatifi” oluşturuldu.</p> <p>İnisyatif, Esra Arkan’ın sevk edildiği hapisshanelerde maruz bırakıldığı adaletsizlikleri kamuoyuna duyurdu ve dayanışmayı sürdürdü. Esra da dayanışmadan aldığı güçle mücadelesini kazandı. On yıllardır mücadelesini verdiği trans geçiş ameliyatını oldu ve Bakırköy Kadın Hapishanesi’ne sevk edildi.¹⁴³</p> <p>Arkan, 17 Ekim’de başladığı açlık grevini cezaevi savcısı ile görüşmesinin ardından 8 Kasım 2018’de bitirdi. Arkan, ameliyatın devlet tarafından karşılanacağını kendisine söylendiğini ve bununla ilgili yazılı evrak gösterildiğini belirtti.</p> <p>Bağcılar Devlet Hastanesi’ne sevk yazısı yazılan Arkan’a ayrıca el işinin serbest bırakılacağı ve istediği malzemeyi alabileceği belirtildi.</p> <p>Arkan’ın sürecini takip eden Anarşist Kadınlar oluşumu açlık grevini bitirdiğini duyurdu. Oluşumun yayınladığı bilgilere göre mektup alıp verme sürecindeki sıkıntıların da azaldığını belirten Arkan, böylece açlık eylemini kazanımla sonuçlandırdı.</p> <p>Nüfusta kayıtlı cinsiyetinin ve isminin değişmesi için açtığı dava da sona ererek talepler kabul edildi. Kararın kesinleşmesinin ardından gerekli işlemler yapılacak.¹⁴⁴</p>
-------------	--

XIX. YABANCILAR İLE SİĞINMACI-GÖÇMEN-MÜLTECİLERİN HAKLARI

T.C. Anayasa’sında mültecilerle ilgili doğrudan düzenleme yapılmamış, yabancıların hakları “Yabancıların durumu” başlıklı 16. maddede **“Temel hak ve hürriyetler, yabancılar için, milletlerarası hukuka uygun olarak kanunla sınırlanabilir”** şeklinde düzenlenmiştir.

Yabancılar ile sığınmacı, göçmen ve mültecilerin hakları Türkiye hukukunda, 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ile düzenlenmiştir.

Yabancıların hakları; İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’nin 14. maddesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 1963 tarihli 4 No’lu Protokolü’nün 4. maddesi ile 7 No’lu Protokolü’nün 1. maddesi ile Birleşmiş Milletler Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi’nin 13. maddesinde de düzenlenmiştir. Sığınmacı ve mültecilerin hukuki durumu ise 1951 tarihli Birleşmiş Milletler Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşme ile düzenlenmiştir.

143 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=26858>

144 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=27002>

1951 tarihli Birleşmiş Milletler Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşmesi ve 1967 protokolüne getirilen coğrafi sınır nedeniyle Türkiye, sadece Avrupa Konseyi'ne üye ülkelerden mülteci kabul etmektedir. Avrupa Konseyi üye ülkeler dışından Türkiye'de sığınma başvurusunda bulunan uluslararası koruma (UK) başvuru sahipleri, başvurunun değerlendirilmesinin ardından şartlı mülteci statüsü alabilmekte ve kalıcı çözüm için üçüncü bir ülkeye yerleştirilene kadar Türkiye'de ikamet etmelerine izin verilmektedir.¹⁴⁵

2013 tarihinde kabul edilen Yabancılar ve Uluslararası Kanunu'na (YUKK) göre uluslararası koruma başvurularının kabulü, değerlendirilmesi ve kayıt işlemlerinde tek yetkili Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'dür (GİGM). Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği 10 Eylül 2018 tarihinden itibaren Türkiye'de UK başvuru sahiplerinin kayıt alma ve mülteci statüsü belirleme işlemlerini sonlandırmıştır.¹⁴⁶

Türkiye sığınma sisteminde şu an için cinsel yönelim, cinsiyet kimliği ve cinsiyet özellikleri (CYCKCÖ) temelli sığınma başvurularının uluslararası hukukta kabul gördüğü şekliyle "belirli bir sosyal gruba mensubiyet" kriteri altında ya da BM-MYK kılavuz ilkelerinde belirtildiği üzere başvurunun birden fazla kriteri bünyesinde barındırıp barındırmadığının tespitine, LGBTİ mültecilerin başvurularının hangi kriterler çerçevesinde değerlendirileceğine ilişkin bir açıklık bulunmamaktadır. Aynı şekilde YUKK'un Uygulama Yönetmeliği de başvurunun değerlendirmesine ilişkin bir açıklık getirmemiştir. Bununla birlikte statü belirleme mülakatlarını yapan göç uzmanlarının toplumsal cinsiyet, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği ve interseks durum konusundaki bilgisi, bireysel önyargıları ile hareket edip etmeyeceği ve değerlendirmenin nasıl yapılacağı halen tartışma konusudur.

Türkiye'de bulunan Suriyeli mülteciler ise geçici koruma altındadır.

Bunun yanı sıra, Türkiye'de LGBTİ+'lara yönelik nefret, ayrımcılık ve şiddet nedeniyle yabancı ülkelere iltica konusunda Kaos GL Derneği'ne çok sayıda başvuru gelmektedir.

LGBTİ+ mültecilere yönelik hak ihlalleri ile ilgili 2018 yılında gerçekleşen üç vaka rapor kapsamında ele alınmıştır. Ayrıca 2018 yılında Kaos GL Derneği'ne yapılan başvurularda;

- On danışan CYCK temelli ayrımcılık nedeniyle iltica,
- Bir mülteci danışan Türkiye'de kalmak konusunda bilgi talebinde bulunmuştur.

145 Bkz Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu madde 61 Mülteci, madde 62 Şartlı Mülteci

146 <https://help.unhcr.org/turkey/tr/information-for-non-syrians/registration-rsd-with-unhcr/>

2018 YILINA İLİŞKİN İHLALLER

İhlal başlığı ve konusu	İstanbul’da mülteci trans kadının öldürülmesi
İhlal özeti	<p>İstanbul Beyoğlu’nda Suriye uyruklu trans kadın 9 Mart 2018 tarihinde kaldığı otel odasında ölü bulundu. Otel çalışanları, odada biri trans, iki kişinin kaldığını ve kendilerinin duydukları sesler üzerine kontrol ettikleri odada, trans kadını boğazı kesilmiş bir halde bulduklarını söylediler.</p> <p>Öldürülen trans kadının katil zanlısı ise Bursa’da yakalandı. Basında yer alan bilgiye göre, katil zanlısı A.K. Bursa’ya kaçarak burada iki ayrı kadının otomobilini gasp etmeye çalıştı. Kadınların ihbarı üzerine kolluk güçleri A.K.’yi Bursa’da yakaladı.</p> <p>2007 yılından bugüne mülteciler üzerine çalışan Kaos GL Derneği’nin “Türkiye’deki LGBTİ+ Mültecilerin İnsan Haklarını Geliştirmek” programından Sengül Kılınc, LGBTİ+ mültecilerin her türlü şiddetin dolaysız hedefi olduğunu ifade etti. Mültecilerle birlikte çalışan sivil toplum kurumlarının LGBTİ+ mültecileri de içeren politika ve çözümler üretmesi gerektiğine dikkat çeken Kılınc, “Alanda çalışan kurumların mülteciliğin salt ‘heteroseksüel, natrans kadın ve çocuk’ imgesiyle müsemma homojen bir kimlik olmadığını, LGBTİ+ mültecilerin varlığını ve sığınma ülkesinde korunmaya erişirken özel ihtiyaçlarını tekrar ve tekrar vurgulamak gerekiyor” ifadelerini kullandı.</p> <p>Programın sosyal hizmet uzmanı Koray Arkadaş ise bu cinayetin cezasızlığını, adaletsizliğin ve ihmalkârlığın sonucunda gerçekleştiğinin altını çizdi. Arkadaş, “Mağdur LGBTİ+ ve mülteci olduğunda cezasızlık kültürü katmanlaşıyor ve var olan transfobiye güçlendiriyor. Başta trans kadınlar olmak üzere bu ülkede yaşayan Türkiyeli ve mülteci LGBTİ+’lar neredeyse her gün ölüm tehdidi alıyor. Somut adımlar atılmadığı sürece LGBTİ+’ların yaşamları ellerinden alınmaya devam edecek” dedi.114</p>

İhlal başlığı ve konusu	Yalova’da mülteci trans kadına nefret saldırısı
İhlal özeti	<p>Yalova’da mülteci trans kadın Ayda, yaşadığı semtte kalabalık bir grup erkeğin saldırısına uğradı. Kalabalık bir grup, 30 Mayıs 2018 günü Ayda ve sevgilisine sokak ortasında saldırdı. Saldırının ardından Ayda hastaneye kaldırıldı.</p> <p>Saldırının ardından Ayda ile dayanışmak için sosyal medya hesapları açıldı ve kampanya çağrısı yapıldı. Twitter’da “My Name Is Ayda” sayfasından paylaşılan bilgilere göre yaşananlar şöyleydi:</p> <p>“Kendi ülkesindeki transfobiden kaçıp sığındığı Türkiye’de de yine transfobik şiddet eylemlerine maruz kaldı.”</p> <p>“Bu Yalova’da sığınmacı LGBTİ+lere yapılan ilk saldırı da değil üstelik. Daha önce yaşananlara hep sessiz kalındı.”</p> <p>Yalova’dan LGBTİ+ ve mülteci hakları aktivisti Ramtin Zigorat, Ayda’ya karakolda ve hastanede eşlik etti. Zigorat Yalova’da yaşananları KaosGL.org’a anlattı:</p> <p>“Ayda evine giderken sevgilisi ile saldırıya uğruyor. Mahallede yedi sekiz kişi toplanmış. Alkışlayarak ‘şerefsizler’ diye bağırıyorlar. Ardından bir kişi bıçakla üzerlerine koşuyor. ‘Polisi arıyorum’ diye bağırduklarında bu sefer on kişi darp ediyor. Taş, yumruk ve tokatlarla darp ediliyor. Her geçen an kalabalık artıyor ve çok kalabalıklaşıyorlar. Oradan geçen iki polisi görünce polise bağırıyorlar. Polis Ayda ve sevgilisini oradan çıkartıp mağazaya sokuyor. Ardından jandarma geliyor.”</p>

147 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=25274>

İhlal özeti	<p>“Hastane ve karakol sürecinde Ayda'ya eşlik ettik. Karakolda tutulan tutanakları bize teslim etmediler. Tekrardan bugün emniyete gittik. Darp edenlerin bir kısmının yakalandığını söylediler.”</p> <p>“Son bir iki haftada bu dördüncü saldırıydı. Daha önce yine Ayda'ya bir kişi saldırmıştı. Hakkında suç duyurusunda bulunduk. Eşcinsel bir arkadaşımız da gece marketten geri dönerken 'seni öldüreceğim' diyen bir kişinin saldırısına uğradı. Ertesi gün aynı kişi 'ben sana demedim mi seni Yalova'da öldüreceğim diye' saldırdı. Arkadaşımız bir kafeye girerek canını zor kurtardı. Hakkında suç duyurusunda bulunduk.”</p> <p>Ayda ile dayanışmak için sayfayı kuranlardan Yalova'dan N. de Ayda'nın yaşadıklarını ve dayanışma çağrılarını KaosGL.org'a anlattı:</p> <p>“Ayda ve sevgilisi yaşadıkları eve girmeye çalıştıkları sırada kalabalık bir grup erkeğin saldırısına uğruyor. Bu ilk de değil ancak bu sefer çok fazla sayıda kişi darp ediyor. Polis ve ardından jandarma olay yerine gelip Ayda ve sevgilisini saldırı olan yerden uzaklaştırıyor.”</p> <p>“Çok açık bir şekilde bir linç girişimi var ortada. Daha önceki sözlü ve fiziksel saldırılarda karakola gittiklerinde 'delil yok' denildiği için bu sefer Ayda'nın sevgilisi saldırı sırasında video çekiyor.”</p> <p>“Ayda tutanak istediğinde tutanak kendisine verilmiyor. Saldırının ardından Ayda üç gün İstanbul'da hastanede tedavi gördü. Vücudunda hâlâ saldırının izleri var. Yani sıra saldırı yaşadığı eve girmeye çalışırken gerçekleştiği için can güvenliğinden endişeli.”</p> <p>Sayfadan 3 Haziran 2018 günü #mynameisayda hashtag'ıyla sosyal medyada eylem çağrısı yapıldı.¹⁴⁸</p> <p>Ayda ve mülteci LGBTİ+'lar ile dayanışmak için açılan “My Name Is Ayda” sayfasından yaşadıklarını anlattı;</p> <p>“Türkiye'ye gelişim doğup büyüdüğüm topraklarda yaşadığım acı tecrübeler sonrası gerçekleşti. Ailem tarafından trans bir birey olduğum için yakıldım. Türkiye'nin insan haklarına verdiği değerlere güvenerek İran'dan Türkiye'ye kaçtım. Birleşmiş Milletler'de kendime dosya açtırdım. Hormon tedavisine başladım ve görünüşüme dair değişiklikler yapabileme özgürlüğüne kavuştum. Artık ben de kadınlar gibi giyinebiliyordum; dış görünüşümü saklamak zorunda kalmıyordum. Fakat ne yazık ki burada da büyüdüğüm ülkeyle benzer sorunlarla karşılaşmaya başladım. Burada da birbirine benzer olan aynı sorunlar olduğunun farkına vardım.”</p> <p>“İş bulamıyor ve bulunduğu yerlerde şiddete maruz kalıyordum. Çalışmak adına girdiğim işyerlerinde bana iş veriliyor fakat karşılığında cinsel içerikli çirkin taleplerde bulunuluyordu. İnsanlar için onlar gibi benim de bir insan ve bir birey oluşumdan evvel nasıl oluyordu da yalnızca cinsel bir obje olarak görülebiliyordum? Bu problemler sonrası Birleşmiş Milletler'den kötü olan maddi durumum için yardım istedim ve bir nebze de olsa maddi açıdan bana yardımcı olundu.”</p> <p>“Türkiye'ye gelişimden bu yana iki yıl geçti ve iki yıl içerisinde yedi kez şiddete maruz kaldım. Çok sonrasında benim de şikâyetçi olma ve darp raporu alma gibi haklarım olduğunu öğrendim.”</p> <p>“Şimdi size 30 Mayıs 2018 günü başıma gelen acı bir olayı anlatacağım.</p>
-------------	---

148 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=25952>

İhlal özeti	<p>MÜDEM derneğinden toplantı olduğuna dair mesaj aldım. Katılımım sonrası akşamüstü saat 18:00 civarında arkadaşım ile toplantıdan çıktık. Derneğin bulunduğu yere dört sokak mesafede olan evime gitmek üzere arkadaşım ile girdiğim bir sokakta sekiz-on kişinin olduğunu gördük.”</p> <p>“Yürümeye devam ettiğimiz sırada bu insanların alkış tutarak “Şerefsiz travesti” diye bağırma- larını işittik. Aralarından birinin cebinden bir bıçak çıkardığını gördüğümüzde hızla ilerlemeye devam ettik fakat bu esnada bu kalabalık grup taşlarla bize saldırmaya başladı ve sonrasında yanımdaki arkadaşım “Polisi ara” diye bağırma-ya başladım. Arkadaşım arbededen dolayı polisi arayamadı fakat olayı videoya almaya başladı. Görüntü alındığını fark eden kalabalığın sayısı giderek arttı ve sekiz on kişiyle başlayan bu kalabalık dakikalar içerisinde yetmiş ila yüz kişiye ulaştı. Orta yaşta birkaç insanın bıçaklı saldırıya engel olmaya çalıştığını gördüm. Onlara teşekkürü borç bilirim.”</p> <p>“Herkes tüm hırsıyla ben ve arkadaşım saldırarak bizi linç etmeye çalışıyorlardı. Arkadaşım Muhammed’le ayrı yerlerde dayak yiyorduk. O anda bir polis memuru kalabalığın içerisinden beni ve arkadaşım Muhammed’i alarak bir dükkânın içerisine götürdü. Böyle olunca kalabalık bu sefer dükkâna saldırmaya başladı. Sonrasında bulunduğumuz yere bir jandarma aracı geldi. Askerler elleriyle tünel yaparak bizi araca bindirdiler. Araca bindiğimde kalabalığın askerlere ellerini boğazlarına götürerek “Travestiyi öldür işareti” yaptıklarını gördüm. Olay yerinden götürüldüğümüzde jandarmanın tutanağı sonrasında Yalova Devlet Hastanesi’ne sevk edildi; orada darp raporu aldık ve oradan da yine jandarmaların eşliğinde Yalova İl Emniyet Müdürlüğü karakoluna götürüldük. Jandarma kendi tutanağını götürüldüğümüz karakola teslim etti. Sonrasında polisler tarafından olayın nasıl gerçekleştiğine dair ifademiz alındı. İfademiz ve hastane raporlarımızı rağmen bize hiçbir tutanağın nüshası verilmedi. Bu yalnızca yaşadığım son hikâyemdi.”</p> <p>“Ben yalnızca yakınlarım ve buradaki değerli dostlarımla desteğiyle bana ve çevremdeki insanlara zarar gelmeyecek şekilde hukuken haklarımı aramak istiyorum.”</p> <p>“Yaşadığım bu acı tecrübeye destek olan herkese canı gönülden teşekkür ediyorum. “Sevgiyle kalın...”¹⁴⁹</p>
-------------	--

İhlal başlığı ve konusu	Azerbaycanlı iki trans kadın ve geye keyfi gözaltı
İhlal özeti	<p>Azerbaycanlı iki trans kadın ve bir eşcinsel erkek 17 Temmuz 2018 tarihinden itibaren altı gün İstanbul Kartaltepe Polis Merkezi’nde tutuldu. Polis merkezinde tanık sıfatıyla gözaltında tutulan üç kişi kötü muamele ve homofobik, transfobik hakaretlere maruz kaldı.</p> <p>Kadınlarla Dayanışma Vakfı’nın (KADAV) yaşananları öğrenmesi üzerine Özgürlükçü Hukukçular Platformu’ndan Avukat Ferdi Yamar, polis merkezine gitti. Avukat Yamar’ın verdiği bilgilere göre Türkiye’ye sağlık durumundan dolayı tedavi olmak için gelen Azerbaycanlı trans kadın R., ona refakat etmek için yanına gelen başka bir trans kadın arkadaşı O. ve yine Azerbaycanlı bir eşcinsel erkek arkadaşı dört gün Kartaltepe Polis Merkezi’nde gözetim altında tutuldu.</p> <p>Dört gün önce “ihbar üzerine” eve gelen polis, evdeki dört kişiyi gözaltına aldı. Azerbaycanlı trans kadın R.’nin yaşadığı eve kefil olan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı arkadaşı ifadesinin ardından serbest bırakılırken evdeki üç Azerbaycan vatandaşı kişi Kartaltepe Polis Merkezi’nde tutuldu. Evde bir kişinin seks işçiliği yaptığı iddiasıyla gözaltına alınan üç Azerbaycan vatandaşı da “şüpheli” sıfatıyla değil, “tanık” sıfatıyla gözetim altına alındı.</p>

İhlal özeti	<p>Av. Yamar yaşananları KaosGL.org’a şöyle aktardı:</p> <p>“Evdeki kişiler arasında trans kadınlar olduğu için seks işçiliği yaptıkları iddiasıyla gözaltına alınıyorlar. Ortada ciddi bir transfobik ve homofobik önyargı var. Eğer ki gözaltına alınan kişiler Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olsalardı ifadeleri alındıktan sonra serbest bırakılacaklardı ki Türkiye Cumhuriyeti yasalarına göre seks işçiliği suç değil. Türk Ceza Kanunu’nda ‘Bir kimseyi fuhsa teşvik eden, bunun yolunu kolaylaştıran ya da fuhuş için aracılık eden veya yer temin eden kişinin’ cezalandırılmasından bahseder ve devamında seks işçisi için ‘Fuhsa sürüklenen kişi, tedaviye veya psikolojik terapiye tâbi tutulabilir’ der. Yani seks işçisinin cezalandırılmasından bahsetmez. Ortada ‘fuhuş’ iddiası olsa da ‘fuhuşun olduğuna’ dair somut hiçbir delil bulunmamakla birlikte kanunda tanımlanan cezanın da unsurları oluşmamıştır.</p> <p>“Ortada herhangi bir delil olmadığı gibi, arkadaşlarıyla evde oturdukları, yemek yedikleri için gözetim altında tutuluyorlar. Aslında bir gözaltı işlemi de yok çünkü gözetim altında tutulan üç kişi de ‘şüpheli’ sıfatıyla değil, ‘tanık’ sıfatıyla tutuluyor. Bu kişilerin nezarete tutulmaması gerekir. Ancak dört gündür hukuksuz ve gereksiz bir şekilde nezaretteler. Henüz bir sınır dışı kararı da yok. Göç İdaresi Müdürlüğü’nden yazı bekleniyor. Eğer bir sınırdışı kararı alınırsa dahi polis merkezinde değil Göç İdaresi’nde tutulmaları gerekir ki bu örnekte sınır dışı kararı alınması da hukuksuzluk olur. Bu üç kişi de isnat edilen olayın ‘şüphelisi’ değil, tanığı.”</p> <p>Kartaltepe Polis Merkezi’nde tutulan R. ise yaşadıklarını avukatı ve arkadaşlarına şöyle anlattı:</p> <p>“Bakırköy Kartaltepe’de tutuluyoruz. Kanunsuz bir şekilde buradayız. İfade için getirdiler ancak burada zorla tutuluyoruz. Üzerimize iftiralar atıldılar. Ev kapımızı tuttular. Sıcakta yemek bile vermiyorlar. Her yerim ameliyatlı, hasta bir insanım. Ne kadar burada kalacağımızı bilmiyoruz. Dosyamız bile yok. Rica ediyorum bizi buradan çıkartın. Bize küfür ediyorlar. Bodrum katta kalıyoruz.”</p> <p>Polis merkezinde tutulan diğer trans kadın O. ise şöyle dedi:</p> <p>“Türkiye’ye geldim. İstanbul’dayım. İstanbul’u sevdim ancak burada gözaltına alındım. Herkesten destek bekliyorum. Hakaret ediyorlar bize.”</p> <p>Av. Yamar, gözaltındaki erkek eşcinsel ile trans kadınların kötü muameleye, homofobik ve transfobik söylemlere maruz kaldığını da belirtti. “Bir gün gelen polisler gayet iyi davranırken, başka bir gün ‘İbnesiniz’ diyen, demirleri tekmeleyen polislerle karşılaşıyorlar. R.’nin sağlık durumundan dolayı tuvalete daha fazla ihtiyacı olabiliyor ancak polisler tuvaletten kapıyı tekmeliyor. Yemek verilmediği günler oldu. Öte yandan R. yakın zamanda ameliyat oldu. Karnında dikişler var ve en ufak bir fiziki müdahalede bu dikişler patlayabilir” dedi.</p> <p>Av. Yamar, Göç İdaresi Müdürlüğüne yazı yazıldığını ve oradan gelecek yanıtı beklemediklerini de söyleyerek, “Kötü muamelenin son bulması ve ortada herhangi bir gerekçe olmadığı için sınır dışı kararı verilmemesi için uğraşıyoruz” şeklinde konuştu.</p> <p>Azerbaycan’da polis 2017 Eylül ayında “eşcinsel ya da trans olduğundan şüphelendiği” kişilere dönük gözaltı operasyonu başlattı. Operasyonda çok sayıda kişi işkenceye maruz kaldı. Ülkeyi terk etmek zorunda kaldı.</p> <p>R.’nin arkadaşlarından ismini vermek istemeyen bir kişinin aktardıklarına göre R. İstanbul’da yaşarken geçtiğimiz yıl Azerbaycan’a aile ziyaretine gittiği sırada Bakü’de gözaltına alınmıştı. İstanbul’da R. ile birlikte gözaltına alınan trans kadın arkadaşı O. da Azerbaycan’da gözaltına alınan ve işkenceye maruz kalan kişilerden birisiydi. Eğer sınır dışı edilirlerse Azerbaycan’da tekrar gözaltına alınmak ve işkenceye maruz kalmaktan korkuyorlar.¹⁵⁰</p>
-------------	---

150 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=26310>

İhlal özeti	<p>KaosGL.org'un konuyla ilgili haberi ve ardından sosyal medyada #KartalpeyeSesVer hastag eyleminin ardından gözaltındaki kişiler hakkında dosya hazırlandı. Av. Ferdi Yamar'ın verdiği bilgiye göre "tanık" sıfatıyla gözaltında tutulan üç kişi hakkında dosyada "fuhuş yapıldığı tespit edilmiştir" yazıyor. Yamar, müvekkilleri ile tekrar görüştüğünden sonra KaosGL.org'a şöyle dedi:</p> <p>"Ortada en ufak bir somut delil olmadığı halde hepsi için 'fuhuş yapıldığı tespit edilmiştir' yazıyor. Göç İdaresi Müdürlüğüne yazı yazılması için uzunca süre bekletildik. Bugün evrakların Göç İdaresi Müdürlüğüne iletilmesini bekliyoruz. Müvekkillerim eğer ki haklarında sınır dışı kararı verilir ve Azerbaycan'a gönderilirlerse tutuklanmaktan ve hayatlarından endişeli."¹⁵¹</p>
-------------	---

XX. SİYASİ KATILIM HAKKI

Siyasi katılım hakkı, T.C. Anayasa'sının "Seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakları" başlıklı 67. maddesinde "**Vatandaşlar, kanunda gösterilen şartlara uygun olarak seçme, seçilme ve bağımsız olarak veya bir siyasi parti içinde siyasi faaliyette bulunma ve halkoymasına katılma hakkına sahiptir**" şeklinde düzenlenmiştir. Hakkın kullanılma şartları ve şekli 67. madde ile 68-69. devam maddelerinde düzenlenmiştir.

Siyasi katılım hakkı, Birleşmiş Milletler Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 25. maddesinde de düzenlenmiştir.

Türkiye'de LGBTİ+ kimliklere karşı mevcut olumsuz önyargılar nedeniyle açık cinsel kimliğiyle siyasete atılan kişi sayısı oldukça azdır ve bu şekilde siyasete atılan kişilerin de diğer siyasi parti yetkilileri tarafından hedef gösterildiği görülmektedir.¹⁵²

LGBTİ+ hakları aktivisti Sedef Çakmak Türkiye'de açık kimliği ile göreve gelmiş ilk ve tek siyasetçi olup 2015'ten 2019 Mart'ındaki yerel seçimlere kadar Cumhuriyet Halk Partisi İstanbul Beşiktaş Belediye Meclisi üyeliği yapmıştır.¹⁵³

Kadın Koalisyonu'nun 2019 yılı Ocak ayında hazırladığı Parti Program ve Tüzüklerin Feminist Perspektiften Değerlendirilmesi Raporu'na göre;

- Parti içi disiplin mekanizmasında LGBTİ+'lara yönelik şiddete ilişkin düzenleme getiren tek parti Halkların Demokratik Partisi (HDP),
- Parti program ve tüzüğünde CYCK temelli ayrımcılık, nefret ve şiddete ilişkin düzenleme getiren tek parti yine Halkların Demokratik Partisi'dir.

HDP dışındaki siyasi partiler tüzük ve programlarında LGBTİ+'lara yönelik özel bir düzenlemeye yer vermemişlerdir.

151 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=26323>

152 <https://bianet.org/bianet/siyaset/164866-erdogan-biz-escinsel-aday-gostermeyiz>

153 https://tr.m.wikipedia.org/wiki/Sedef_Çakmak

XXI. BİLİMSEL İLERLEMELERDEN YARARLANMA HAKKI

Bilimsel ilerlemelerden yararlanma hakkı, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 27. maddesinde düzenlenmiştir. Türkiye hukukunda söz konusu hak kategorisi ile ilgili özel bir düzenleme mevcut değildir.

Türkiye'de LGBTİ+'larla ilgili özellikle ruh sağlığı alanındaki düzenleme ve uygulamaların dünyadaki bilimsel ilerleyişe uygun seyretmediği görülmektedir. Örneğin eşcinselliği 17 Mayıs 1990 tarihinde hastalık listesinden çıkaran Dünya Sağlık Örgütü'nün¹⁵⁴ 2018 yılında güncellediği hastalık listesinde trans varoluş da hastalık sınıflandırılmasından çıkartılmıştır.¹⁵⁵ Ancak LGBTİ+'lara dair bilimsel ilerlemelerin kamu politikalarına yansımaması, kamu politikaları yoluyla LGBTİ+'ların bilgisine sunulmaması ve pek çok LGBTİ+'nın durumlarını hala "hastalık" olarak görmesi veya öyle gören kişiler/kurumlar ile muhatap olmak zorunda kalması bilimsel ilerlemelerden yararlanma hakkının kullanılmamasına neden olmaktadır.

Benzer şekilde intersekslere dair yeni bilimsel yaklaşımların adapte edilmemesi, HIV+ ile ilgili yeni bilimsel bilgilerin ve profilaksi benzeri uygulamaların yaygınlaşmaması ve üremeye yardımcı tekniklerden LGBTİ+'ların yararlanamaması da bu hakkın ihlali anlamına gelmektedir.

XXII. BİLGİ EDİNME HAKKI

Bilgi edinme hakkı, T.C. Anayasası'nın "Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı" başlıklı 74. maddesinde "**Vatandaşlar ve karşılıklılık esası gözetilmek kaydıyla Türkiye'de ikamet eden yabancılar kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikâyetleri hakkında, yetkili makamlara ve Türkiye Büyük Millet Meclisine yazı ile başvurma hakkına sahiptir**" şeklinde düzenlenmiştir.

Bilgi edinme hakkı, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ile Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 19. maddelerinde de düzenlenmiştir.

Bilgi edinme hakkının ne şekilde kullanılacağı 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ile düzenlenmiştir.

Kaos GL Derneği'nin 2018 yılında bilgi edinme hakkı kapsamında kurumlara yaptığı başvurulardan Olağanüstü Hal dönemine denk gelenlerin bir kısmına OHAL nedeniyle cevap verilmemiştir. OHAL kapsamı dışında kalan ve cevaplanan iki başvuruya aşağıda yer verilmiştir.

¹⁵⁴ <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=24502>

¹⁵⁵ <https://www.gazetepatika8.com/dunya-saglik-orgutu-trans-kimlikler-hastalik-degildir-20235.html>

2018 YILINA İLİŞKİN BAŞVURULAR

Başvuru başlığı ve konusu	GBTİ+ askerlerle ilgili Milli Savunma Bakanlığı’na yapılan başvuru
Başvuru özeti	<p>Kaos GL Derneği, 04.04.2018 tarihinde Milli Savunma Bakanlığı’na aşağıdaki bilgi edinme başvurusunu yapmıştır.</p> <p>- Askerlik çağına gelmiş bireylerin bir kısmı cinsel yönelimleri nedeniyle askerlikten muaf tutulmaktadır. Halk arasında “çürük raporu” veya “pembe teskere” olarak adlandırılan bu muafiyetin gerekçesi, kişilerin cinsel yönelimleri (eşcinsel olmaları) dolayısıyla düzenlenen «cinsiyet bozukluğu», “psikoseksüel cinsiyet bozukluğu” veya kimi zaman da “psikoseksüel bozukluk” raporlarıdır. Önceden askeri hastanelerce düzenlenen bu raporlar, askeri hastanelerin Sağlık Bakanlığına devrinin ardından Sağlık Bakanlığına bağlı hastanelerde mevcut hekimler tarafından düzenlenmektedir. Süreç ise aile hekiminin sevk ettiği hastaneden rapor almak şeklindedir.</p> <p>Askeri hastanelerin var olduğu dönemde Türk Silahlı Kuvvetleri Sağlık Yeteneği Yönetmeliği’nin ekinde yer alan Hastalık ve Arızalar Listesi üzerinden bu belirlemeler yapılmakta iken bugün yürürlükte olan düzenleyici işlemlerin ne olduğu tarafımızca bilinmemektedir.</p> <p>Vekil eden derneğe yapılan birçok başvurudan, bu süreç ile ilgili standart oluşmadığı, başka bir ifade ile kime rapor verilip kime verilmeyeceği konusunda standart bir uygulama bulunmadığı anlaşılmaktadır. Netice olarak hekimlerin bireysel kararları sonucu çoğu kişinin muaf olması gerektiği halde muaf tutulmadığı veyahut aileden birinin görüşmeye çağırıldığı, eşcinsel ilişki sırasında çekilen fotoğraf ya da video görüntülerin talep edildiğine dönük duyular alınmaktadır.</p> <p>Bu bilgiler ışığında,</p> <p>1- Adı her ne olursa olsun, hastanelerin psikiyatri bölümlerinin veya psikiyatr hekimlerin hangi standartlara göre yukarıda belirtilen raporları vereceğine ilişkin bir tüzük, genelge, özelge veya yönetmelik bulunup bulunmadığı,</p> <p>2- Mevcut raporların hangi kriterlere göre verilmekte olduğu ve şayet varsa tüzük, yönetmelik, yönerge ya da özelgenin, bunlar yoksa rapor verilirken varlığı araştırılan kriterlerin ve bu kriterlerin ne şekilde saptandığının tarafımıza bildirilmesini,</p> <p>3- 2017 yılı içerisinde askerliğe elverişli olmadığına dair rapor düzenlenen travesti veya transeksüel birey sayısının,</p> <p>4- 2017 yılı içerisinde askerliğe elverişli olmadığına dair rapor düzenlenen eşcinsel sayısının,</p> <p>Kaos GL Derneği’ne bildirilmesi talep edilmiştir.</p>
Başvuru sonucu	<p>Milli Savunma Bakanlığı başvuruya;</p> <p>1. Adayların Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı Sağlık Yeteneği Yönetmeliği’nde belirlenen şartlara sahip olması ve sevk edildikleri yetkili hastaneden “erbaş / er olur” kararlı olumlu sağlık raporunu almaları gerekmektedir.</p> <p>2. Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı Sağlık Yeteneği Yönetmeliği; Sağlık Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve konularının uzmanları olan doktorların da yer aldığı ilgili kuvvet temsilcilerinden oluşan komisyonlar tarafından, sınıf ve branşlarına göre, askerliğin gerekleri esas alınarak periyodik olarak, ayrıca ivedi gereklik oluştukça güncellenmektedir.</p>

Başvuru sonucu	<p>3. Zorunlu askerlik hizmeti için aranan sağlık kriterleri ile dış kaynaktan alınan subay, astsubay, uzman erbaş/er, öğrenci adaylarının veya sivil memurların sağlık kriterleri aynı değildir. Sağlık Yeteneği Yönetmeliği»nde bahsettiğiniz husus için;</p> <p>Ek-C</p> <p>Hastalıklar Listesi</p> <p>III. Ruh Sağlığı ve Hastalıkları</p> <p>Madde 17</p> <p>A) 1. Geçirilmiş uyum bozukluğu.</p> <p>2. Geçirilmiş madde kullanım bozukluğu.</p> <p>3. Kişilik örüntüleri.</p> <p>Açıklama: Bu maddenin (B) diliminin (2) numaralı fıkrası, (D) diliminin (4), (5) ve (6) numaralı fıkraları ile 15 inci maddenin (D) diliminin (2) numaralı fıkrasında tanımlanan nitelikleri haiz olmayan kişilik ve davranış örüntüleri bu kapsamda değerlendirilir.</p> <p>B) 1. Uyum bozuklukları.</p> <p>Açıklama: Uyum ve motivasyon sağlama çabalarının yetersiz kaldığı askeri işlevsellik belgeleri ile değerlendirilen olgular.</p> <p>2. Kişilik bozuklukları.</p> <p>Açıklama: Kişilik örüntüsündeki patolojik özelliklerin özgül bir kişilik bozukluğu tanı kriterlerini karşıladığı saptanan, geçmiş davranış patolojileri de dikkate alınarak işlevselliğin askerlik hizmeti ve görevleri için yeterli olamayacağı kanaatine varılan olgular.</p> <p>C) Bu maddenin (A), (B) ve (D) dilimlerinde yer alan hastalıkların tedavi, izlem ve nekahet halleri.</p> <p>D) 1. Tekrarlayan uyum bozukluğu.</p> <p>Açıklama: Askerlik hizmetinin gerektirdiği uyum becerisini sağlayamadığı, Türk Silahlı Kuvvetlerinde, Jandarma Genel Komutanlığında veya Sahil Güvenlik Komutanlığında bulunmasının psikiyatrik açıdan belirgin derecede risk yarattığı veya yaratacağı kanaatine varılan, uyum sürecindeki bozulmanın ruhsal muayene bulguları ve/veya psikometrik değerlendirme ve/veya kıta işlevsellik belgeleri ile değerlendirildiği olgular.</p> <p>2. Madde kullanım bozukluğu.</p> <p>3. Mental retardasyon ve zeka yetersizlikleri.</p> <p>Açıklama: (Ek: 22/9/2017 - 2017/10844 K.) IQ ve diğer zekâ testleri ile kanıtlanmış durumlar ve/veya vasi belgesi bulunan hastalar.</p> <p>4. Cinsel kimlik ve davranış bozukluğu.</p> <p>Açıklama: Cinsel tutum ve davranışlarının askerlik ortamında uyum ve işlevsellik sorunu yaratan ya da yaratacağı değerlendirilen olgular.</p> <p>5. Ağır davranış patolojileri ile seyreden kişilik bozuklukları.</p> <p>Açıklama: İnsana doğrudan zarar vermeye yönelik kasten öldürme, kasten öldürmeye teşebbüs veya nitelikli yağma suçlarından kesinleşmiş en az bir hapis cezası ya da diğer antisosyal eylemlerden dolayı kesinleşmiş en az üç hapis cezası almış, askerlik hizmeti için uyum kapasitesi ve işlevsellik düzeyinin yeterli olmayacağı kanaatine varılan olgular.</p>
----------------	--

Başvuru sonucu	<p>6. Başka türlü adlandırılmayan kişilik ve davranış bozukluğu.</p> <p>Açıklama: Kişilik örüntülerindeki patolojik unsurlar, dürtü kontrol sorunu, davranış sorunları, sosyal beceri yetersizlikleri ve kötü alışkanlıklar gibi birçok alanda patolojik unsurlar taşıyan, bu patolojik özelliklerin askerlik hizmetinin gereklerini yerine getirmede yetersizliklere ve ciddi risklere neden olacağı değerlendirilen ve bu kanaatin izlem sürecinde gözlem ve/veya belgelerle pekiştirildiği olgular.</p> <p>B. Yükümlüler, Yedek Subay Aday Adayları, Yedek Subay Adayları, Yedek Subay-lar, Erbaş ve Erler Hakkında Hastalıklar Listesinin Uygulanması</p> <p>Tüm hastalıklar Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı veya Sahil Güvenlik Komutanlığındaki görevlere uyarlık açısından bu Yönetmelik kapsamına alınmıştır. Buna göre Hastalıklar Listesinin;</p> <p>1. (A) dilimlerinde askerliğe elverişli olan hastalıklar,</p> <p>2. (B) ve (D) dilimlerinde askerliğe elverişli olmayan hastalıklar [(B) dilimlerinde barışta askerliğe elverişli olmayıp savaşta ihtiyaç duyulduğu zaman askerliğe alınabilecekler, (D) dilimlerinde ise barışta ve savaşta sürekli olarak askerliğe elverişli olmayan durumlar belirtilmiştir.],</p> <p>3. (C) dilimlerinde; (A), (B) ve (D) dilimlerinde yer alan hastalıkların tedavi ve nekaht hallerinde geçici olarak askerliğe elverişli olmayan durumlar belirtilmiştir.” ifadeleri yer almaktadır.</p> <p>İstatistiki veriler Milli Savunma Bakanlığı değil Sağlık Bakanlığı bünyesinde tutulmaktadır” şeklinde cevap vermiştir.</p>
----------------	---

Başvuru başlığı ve konusu	Ankara’da LGBTİ+ etkinliklerin yasaklanmasıyla ilgili valiliğe yapılan başvuru
Başvuru özeti	<p>Kaos GL Derneği, 03.10.2018 tarihinde Ankara Valiliği’ne yaptığı bilgi edinme başvurusu ile,</p> <p>-Valilikçe 17.11.2017 tarihinde alınan, 58604142.39264.(12254).-45771-2017 sayılı, “LGBTİ ve LGBTİ Etkinlikleri Hakkında” konulu karar ile OHAL Kanunu’na dayanılarak süresiz olarak yasaklanan çeşitli eylem ve etkinliklerle ilgili olarak, OHAL’in 19 Temmuz 2018 tarihi itibarıyla sona erdiği gözetilerek, 17 Kasım 2017 tarihli yasaklama kararının, dayanak Bakanlar Kurulu kararının hitamı ile hukuken sona erdiğinin değerlendirildiği kanaatiyle; konunun açıklığı kavuşturulması, oluşan tereddütlerin giderilmesi bakımından, Valilik kararının halen devam edip etmediğine ilişkin bilgi talep etmiştir.</p>
Başvuru sonucu	Ankara Valiliği “Bahse konu LGBTİ ve LGBTİ etkinlikleri Ankara Valiliğinin 03/10/2018 tarihli ve 56486 sayılı kararı ile yasaklanmış, kararın bir sureti posta yoluyla ilgili derneğe bildirilmiştir” şeklinde cevap vermiştir.

XXIII. ASKERLİK

Bazı ülkelerin aksine, Türkiye'de zorunlu askerlik uygulaması bulunmakta ve Türkiye vicdani ret hakkını tanımamaktadır. Raporun çalışma yaşamı bölümünde de değerlendirdiğimiz üzere, Türkiye'de askerlik zorunlu olduğu halde LGBTİ+ kimlikler askeri düzenlemelerde hastalık listesinde yer aldığı ve GBTİ+'lar askeri personel olarak orduda görev yapamadıkları gibi zorunlu askerlikten de muaf tutuldukları için, askeriyede GBTİ+'larla ilgili uygulamalara dikkat çekmek için rapor kapsamına askerliği ayrı başlık altında değerlendirmeyi uygun bulduk.

Zira askerlik alanında GBTİ+'ların yaşadıkları ihlaller yalnızca askeri personelle sınırlı olsaydı, bunları çalışma yaşamı alanındaki ihlaller olarak ele almak mümkün olacaktı. Ancak CYCK nedeniyle zorunlu askerlik süresinden muaf tutulmak için "askerliğe elverişli değildir" şeklinde tıbbi rapor almaları zorunlu olan GBTİ+'ların yaşadığı ayrımcı uygulamalar bambaşka bir hak ihlali şeklinde karşımıza çıkmakta ve askerlik GBTİ+'ların en çok ihlal yaşadığı alanlardan birini teşkil etmektedir.

Zorunlu askerlik, 1111 sayılı Askerlik Kanunu'nun 1. maddesinde **"Türkiye Cumhuriyeti tebaası olan her erkek, işbu kanun mucibince askerlik yapmağa mecburdur"** şeklinde düzenlenmiştir.

Çalışma özgürlüğü bölümünde belirttiğimiz üzere askeri personel ve zorunlu askerlikle ilgili özel kanunlarda "ahlaka aykırı davranış" gibi kapsamı belirsiz, yorumla açık kriterlerle askeriyeden ihraç dahil çeşitli yaptırımlara tabi tutulmalarının düzenlendiği görülmektedir. Askerlik yaşamıyla ilgili LGBTİ+'lar aleyhine yorumlanma ihtimali doğuran ve uygulamada bir kısmının LGBTİ+'ların aleyhine yorumlandığı da görülen yasal düzenlemeler hakkında detaylı bilgi için, Türkiye'de Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Temelinde Ayrımcılığın İzlenmesi Raporu'na atfederiz.¹⁵⁶

Sağlık Hakkı bölümünde de belirttiğimiz gibi, Türk Silahlı Kuvvetleri Sağlık Yeterneği Yönetmeliği'nin Hastalık ve Arızalar listesinin 17. maddesinde **"Cinsel kimlik ve davranış bozukluğu - Cinsel tutum ve davranışlarının askerlik ortamında uyum ve işlevsellik sorunu yaratan ya da yaratacağı değerlendirilen olgular"** şeklinde getirilen düzenlemeler ile, LGBTİ+ kimlikler hastalık olarak kabul edilmekte ve GBTİ+ askeri personel ordudan ihraç edilmeye varan yaptırımlara maruz kalabilmektedir.

GBTİ+'ların zorunlu askerlikten muaf tutulmak için "askerliğe elverişli değildir" şeklinde tıbbi rapor almaları sürecinde yaşadıkları ayrımcı uygulamalar ve de-

¹⁵⁶ https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/media/uploads/2015/02/24/Cinsel_Yonelim_veya_Cinsiyet_Kimligi_Izleme_Raporu.pdf

neyimlerle ilgili Kaos GL Derneği internet sayfasında yayımlanan Askerlik yazı dizisine atfederiz.¹⁵⁷

AYM'nin 2017 yılındaGBTİ+ personelin ordudan ihracı ile ilgili düzenlemenin iptali istemiyle ilgili başvuruyu reddetmesine ilişkin kararına, raporun Çalışma Özgürlüğü başlıklı bölümünde yer vermiştik.¹⁵⁸ AYM'nin söz konusu kararı ile askeri personelin yalnızca çalışma özgürlükleri değil, özel yaşamın korunmasına dair hakları da ihlal edilmiştir.

GBTİ+'ların zorunlu askerlikten muaf tutulmak için “askerliğe elverişli değildir” raporu almaları sürecinde yaşadıkları deneyimlerle ilgili 2018 yılında gerçekleşen üç vaka rapor kapsamında ele alınmıştır. LGBTİ+'ların insan hakları alanında askerlikle ilgili geçmişte yayımlanan raporların, “askerliğe elverişli değildir” raporu almak isteyenGBTİ+'lara karşı askeriye ve hastanelerdeki yaklaşımı olumlu anlamda ne kadar değiştirdiği incelenen vakalar aracılığıyla görülecektir. Ayrıca 2018 yılında Kaos GL Derneği'ne yapılan başvurularda;

- 34 danışan “askerliğe elverişli değildir” raporu alma süreci ile ilgili bilgi talebinde bulunmuştur.

2018 YILINA İLİŞKİN İHLALLER

Olay	Mersin - Askerliğe elverişli değildir raporu - 23 Mart 2018
Olay özeti	<p>'Askerliğe elverişli değildir' raporu alan Mersin'den Berk, yaşadıklarını KaosGL.org'a anlattı:</p> <p>“Şubat ayında Tarsus Askerlik Şubesine gittim. 'Askere Alma' formlarını doldurduktan sonra 'Psikiyatriye sevk edilme talebim var' dedim. Memur, aile hekimine muayene olmam gerektiğini, ondan sevk kâğıdı alıp getirmemi istedi.”</p> <p>“Aile hekiminden sevk belgelerini alıp yine şubeye gittim. Şube sarı bir zarf içinde hastaneye götürmem için birkaç belge verdi. Hastanede zarfı başhekimliğe verdikten sonra psikiyatri ve göz polikliniklerine gittim. Psikiyatr doktora durumu anlattım. Doktor 'eşcinsellik bir hastalık değil, bu nedenle askere gitmemek için bir problemin yok' dedi. Beni psikoloğa sevk etti ve psikolog da aynı cümleyi kurdu. Biraz inatlaştık. Yönetmelikteki maddeden bahsettim ama Savunma Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı bu konuda ortak bir yönetmelik çıkarmadığı için bu işlem tamamen doktorların inisiyatifine kalmış.”</p>

157 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=26378>-<http://kaosgl.org/sayfa.php?id=25867>-<http://kaosgl.org/sayfa.php?id=25399>-<http://kaosgl.org/sayfa.php?id=25416>-<http://kaosgl.org/sayfa.php?id=25817>-<http://kaosgl.org/sayfa.php?id=25878>-<http://kaosgl.org/sayfa.php?id=26123>

158 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=25139>

Olay özeti	<p>“Ertesi gün yine psikiyatr doktora gittim heyetten önce fikri değişsin diye. Benden sonra başka birinin geldiğini ona da muafiyet vermeyeceğini söyledi.”</p> <p>Berk, bunlardan sonra Mersin 7 Renk LGBTİ Dayanışma Derneği ile iletişime geçtiğini, derneğin avukatları ile de görüştüklerini söyledi. Dernekle görüşmeleri sonrası hastane değişikliğine karar verdiklerini anlattı:</p> <p>“Üniversite hastanesine sevk için ertesi gün yine hastaneye gittim. Fakat benimle görüşen psikiyatr yoktu ve başka bir doktor vardı. Heyet doktoruydu ve ona derdimi anlattım. Bunu hastalık olmadığını ama orada yaşayacağım uyumsuzluk ve fobi yüzünden bu belgeyi vereceğini söyledi. O gün heyete çıktım.”</p> <p>“Heyette de göz doktoru gözümdeki rahatsızlıktan dolayı rapor alabileceğimi, Adana’ya gidip gelmem gerektiğini söyledi. Üç hafta Adana’da boşuna vakit harcadım. Katarakt teşhisi koyup gönderdiler Tarsus’a.”</p> <p>“Tarsus’ta karşıma yine yeni bir doktor çıktı. ‘Senin eşcinsel olduğun nereden bileceğim ben’ sorusuna ‘Sizin heteroseksüel olduğunuzu nereden bilebilirsem’ dedim.</p> <p>“Yine heyete çıktım ve heyet pazartesi günü ön bildirim belgemi alabileceğimi söyledi. Pazartesi günü rapor almaya gittiğimde kararın aynı olduğunu ama doktorla görüşmem gerektiğini söylediler. Doktorla Çarşamba günü görüştim. Benden önce rapor verdikleri kişi için Savunma Bakanlığı ‘somut belge olmadığı için’ raporu kabul etmemiş. Doktor benden görüntü ve anal muayene talep edemeyeceğini söyleyip sorularına cevap vermeme istedi.”</p> <p>“Sorular, ‘ne zaman hissetmeye başladın, ilk ne zaman anal seks yaptın, ilk ne zaman grup seks yaptın, ailen biliyor mu, arkadaşların biliyor mu, partnerin var mı’ gibiydi. Bu soruları sorup fiziksel özelliklerimi de not aldığı kağıda; ‘kadınsı ses tonu, kadınsı jest ve mimikler, üniseks giyimli’ yazıp yürümeme istedi. Onu da not aldı. Sonra o yazdıklarını sağlık kurulu başkanına götürdüm.”</p> <p>“Ben istemeden kendisi açıklama yaptı, ‘F. isminde bir delikanlı daha geldi. Ona biz rapor hazırladık ama Savunma Bakanlığı eksik belgeler olduğunu söyleyip geri gönderdi ve delikanlı geri uğraştı. Senin için de doktor yorumunu geniş kapsamlı yapmak istedik. Bizi yanlış anlama lütfen’ dedi.</p> <p>“Sonra ‘Sen çok samimi birine benziyorsun; neden bu kadar yanımda kasılıyorsun? Biz seni yanlış görmüyoruz. Olabilir. Ben de bu şekilde doğabilirdim’ dedi.”</p> <p>“En sonunda askerlik şubesine ön bildirim belgesini götürdüm. Orada da işlemleri hallettim. Şubede de olumsuz bir tepki veya hareket görmedim. Şimdi Savunma Bakanlığından evime posta yolu ile gelmesini bekliyorum asıl belgenin.”¹⁵⁹</p>
------------	---

159 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=25399>

Olay	Kadıköy - Askerliğe elverişli değildir raporu - 26 Mart 2018
Olay özeti	<p>Olayı yaşayan kişi şöyle aktardı:</p> <p>“Kadıköy Askerlik Şubesine askerliğe elverişli değildir raporu almak için gittim. Bütün memurlara (şube müdürü dâhil) karşı eşcinsel olduğumuz için elverişsiz raporu almak istediğimizi söyledik. Burada da ekleyeyim, herkes son derece yardımsever ve sıcakkanlıydı.”</p> <p>“Prosedür gereği ilk olarak aile hekimliğine yönlendirilmemiz gerekiyormuş. Oradaki hekime durumu açıkladık. Gayet tatlı bir şekilde o da süreci anlattı. Psikiyatri bölümüne sevk edilmemizi belirtti bize verilen kâğıtta. O kâğıdı tekrar askerlik şubesine götürdük.”</p> <p>“Bu sefer bize bir sevk yazdılar. Bizi ikamet adresimizdeki ilçeyi temel alarak Göztepe Eğitim ve Araştırma Hastanesi’nin psikiyatri bölümüne yönlendirdiler.”</p> <p>“İlk görüşmede genel olarak kendimden bahsetmem istendi, eşcinselliğimi ne zaman fark ettiğim gibi genel sorular soruldu.”</p> <p>“Bu görüşmeden sonra doktor tarafından ikimiz de psikoloji kısmına yönlendirildik ve mmpi (minnesota multiphasic personality inventory - minnesota çok yönlü kişilik envanteri) testi yapmamız istendi. Testi veren psikolog test sonuçlarının iki üç güne hazır olacağını, o zaman tekrar gelmemizi söyledi. Dört gün sonra sabahtan tekrar gittik hastaneye, doğrudan psikiyatr görüşmesine alındık tekrar. Bu sefer farklı bir doktor vardı ama bir önceki görüşmemizin notları ve test sonuçlarımız doktorun bilgisayarında hazır bulunuyordu. Çok fazla detaya girmede, beş on dakika kadar muhabbet ettik genel LGBTİ konularında ve “cinsel yönelim bozukluğu” teşhisi koydu. Kâğıda bir yıl tecil verilmesinin uygun olduğunu yazdı. Doktoru ikna etmeye çalıştıysak da (yardımcı olmaya çalıştı o da baya ama başaramadı maalesef) muafiyet kararının ilk seferinde verilemeyeceğini söyledi. TSK’nın bütün devlet hastanelerine yazı gönderdiğini, eşcinsellik üzerine gelen başvurularda ilk seferinde muafiyet verilmemesi ve onun yerine bir yıl tecil verilmesini istediklerini söyledi.”</p> <p>“Sonuç raporumuzun hastane kuruluna gideceği söylendi. Kurul sadece hastanedeki birçok daldan doktorun bir araya geldiği bir oluşum. Orada herhangi bir karar verilmiyor, sadece psikiyatrin size koyduğu teşhisi onaylayıp belgeyi size geri veriyorlar. Bu belgeyi askerlik şubesine götürdük ve birer yıl tecil aldık. Şubat 2019 itibarıyla tekrar gelmemizi ve tekrar hastaneye sevk edileceğimizi söylediler, ama bu sefer bu uzun süreçler yerine sadece tek bir psikiyatr görüşmesi ile sonuçlanacaktı.”¹⁶⁰</p>

160 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=25416>

Olay	Üsküdar - Askerliğe elverişli değildir raporu - 16 Mayıs 2018
Olay özeti	<p>Olayı yaşayan kişi şöyle aktardı:</p> <p>“Askerliğimi tecil ettirmek için askerlik şubesine gittim. Mezuniyet sonrası iki yıl tecil hakkımı kullanarak iki yıl sonra kendime dert etmeyi düşünüyordum bu süreci. Göz bozukluğumun biraz yüksek olması sebebiyle Toplum Sağlık Merkezi’nden alacağım onay yeterli olmadı ve hastaneye sevk ettiler. Madem hastaneye gideceğim, iki yıl beklemeyle pembe tezkere süreciyle şimdiden uğraşayım diye düşündüm. Muafiyet belgemi aldıktan yarım saat sonra da bu yazıyı yazmaya koyuldum.”</p> <p>“Toplum Sağlığı Merkezi’ne gittiğimde göz bozukluğumdan dolayı hastaneye sevk edilmem gerektiğini söylediler ve “Göz Polikliniğine sevk uygundur” yazdılar şubeden verilen kâğıt üzerine. Burada psikiyatri polikliniğine de sevk edilmek istediğimi belirttim ve hiçbir soru sormadan ‘psikiyatri Polikliniğine sevk uygundur’ da yazarak kağıdı bana geri verdiler.”</p> <p>“Askerlik şubesinden verilen kâğıtta hastaneye sevk gerekli görülmesi halinde sevk edilebilecek iki hastane ismi yazıyordu. O hafta Üsküdar Devlet Hastanesi ilgileniyormuş askerlikle ilgili işlemlerle. Doğrudan psikiyatrist ile görüşmeye girdim ve eşcinsel olduğumu, askerliğe uygun olmadığını belirttim. Psikiyatrist başka herhangi bir soru sormadan psikoloğa yönlendirdi ve MMPI testini verdiler.”</p> <p>“Bu kısımda biraz dikkatli olmak gerekiyor. Ben gündelik yaşamımda toplumun gözündeki eşcinsel kalıplarına çok uyan bir kişi olmadığım için biraz daha istedikleri cevapları vermeye çalıştım. Sanırım biraz fazla abarttığım için testin tutarlılık kistaslarına uymadım ve test sonucum geçersiz sayıldı. Testi tekrar yapmanıza da izin verilmiyor. Psikolog test sonucum üzerine bir yorumlama yapamayacağını söyleyerek SCL-90R adında farklı bir test uyguladı.”</p> <p>“Psikolog bu iki testin sonucunu bir rapor haline getirerek bana verdi ve bunlarla birlikte psikiyatristin yanına gittim. Sonuçlara baktıktan sonra bu sonuçlarla olumlu bir sonuç alamama ihtimalimiz olduğunu belirtti ve Rorschach testi yaptırmamı, onun sonucuyla birlikte isimizin çok daha kolaylaşacağını belirtti. Bu test maalesef devlet hastanelerinde yapılmıyormuş ve özel hastanede yaptırmanız gerekiyor. Bir özel hastanede bu testi yaptırdım ve ertesi gün test sonucum psikiyatriste gönderildi. Test sonucunun iletilmesinin ardından psikiyatristle görüştüm; heyet günleri gelmemi söyledi.”</p> <p>“Heyet günü tekrar psikiyatristin yanına gittim ve kendisi yine birkaç basit ve cinsel kimliğime yönelik olmayan soru sordu (eğitim seviyesi, vücudunda dövme var mı gibi). Ardından üzerinde bu bilgilerin ve “cinsel özdeşiminin kadınsı yönde eğilim gösterdiği” sebebiyle askerliğe elverişsiz olduğumu belirten bir rapor verdi. Bu rapor ile birlikte heyet kaydı yaptırmam gerektiğini söyledi. Heyet kaydının ardından size verilen kâğıdı yeniden muayene olduğunuz doktorlara imzalatıyorsunuz ve heyete giriyorsunuz. Süreç aslında burada bitmiş oluyor. Heyete girmem ve çıkmam yaklaşık on saniye sürdü, yalnızca adımı söyledim. Başhekimin yanındaki memur askerliğe elverişsiz belgesi alacağımı söyledi ve başhekim imzaladı. Birkaç saat sonra raporu hastaneden teslim alarak askerlik şubesine götürdüm, burada da birkaç imza attım ve süreç tamamlanmış oldu.”</p> <p>“Tüm süreç boyunca hiçbir kötü tavır veya davranışla karşılaşmadım. Hem askerlik şubesindeki hem de hastanedeki çalışanlar oldukça yardımsever ve iyi niyetli davrandı. Yaptığım test ve eşcinsel olduğum beyanım haricinde hiçbir belge, tanıdık/aile görüşmesi vs. istenmedi; rahatsız edici hatta rahatsız etmeyecek düzeyde de olsa cinsel kimliğimle ilgili bir soru sorulmadı. Sorulan en özel soru eşcinsel olduğumu ne zaman fark ettiğimdi.”</p> <p>“Bir yıl tecil gibi bir karar da çıkmadı, doğrudan askerlik yükümlülüğüm bulunmadığında dair bir belge verildi ve tüm süreç tamamlandı. Bu muafiyet belgesinin üzerinde de yalnızca ‘Askerliğe elverişli değildir’ yazıyor. “Cinsel kimlik bozukluğu” gibi bir belirteç bulunmuyor.”¹⁶¹</p>

161 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=25817>

SONUÇ

LGBTİ+'ların insan haklarını izleme konusunda önceki yıllarda hazırlanan raporlarda da belirtildiği gibi Türkiye hukuk sisteminde LGBTİ+'ları koruyucu hiçbir düzenleme mevcut olmadığı ve bu alanda herhangi bir kamu politikası oluşturulmadığı için LGBTİ+'ların hak ihlalleri yoğunluğunu korumaktadır. CYCK temelli ayrımcılığın önlenmesi için özel yasal düzenlemeler ile politikalara, ilgili kamu personeline yönelik farkındalık geliştirici eğitim çalışmalarına ve toplumsal dönüşümü sağlayacak farkındalık geliştirici çalışmalara olan ihtiyaç hayati önemini korumaktadır. Türkiye'de LGBTİ+'ların haklarına atıf yapan tek yasal düzenleme 01.08.2014 tarihinde yürürlüğe giren Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi'dir (İstanbul Sözleşmesi /6251 sayılı Kanun). Sözleşme yürürlüğe girmiş olmasına rağmen iç hukukta sözleşmeye paralel düzenlemeler gerçekleştirilmemektedir.¹⁶²

Aksine, yükselen muhafazakâr politikalarla LGBTİ+'ların toplum içinde kabul görmeleri, LGBTİ+'lara yönelik önyargıları kırmak ve LGBTİ+'ların hak ihlallerini sonlandırmak için gerçekleştirilmesi elzem olan LGBTİ+ Onur Yürüyüşleri ve LGBTİ+ konulu etkinlikler yasaklanmakta, LGBTİ+'lara karşı nefret söylemi adeta sıradanlaştırılmakta ve engellenmemekte, LGBTİ+'lara karşı CYCK temelli işlenen suçlarda cezasızlıkla karşılaşmakta, televizyon kanallarındaki dini programlar ile LGBTİ+ kimliklerin "normal" dışı olduğuna ilişkin telkinde bulunmaktadır.¹⁶³

Ancak, LGBTİ+'ların küresel olarak yükselen mücadelesi ve kazanılan haklar ile paralel olarak Türkiye'de de LGBTİ+'ların kendini var etme sürecinde yükseliş görünmektedir. Yaşanan tüm hak ihlallerine rağmen; ilerleyen teknoloji, iletişim, bilinç ve farkındalık ile birlikte, LGBTİ+'ların varoluşlarını topluma geri dönülemez bir şekilde kabul ettirdikleri de bir gerçektir. Bir gün herkesin gökkuşağının altından geçtiği bir dünya dileğiyle...

162 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=15401>

163 <https://kaosgl.org/sayfa.php?id=25900>

Kaos GL Derneği
PK 12 Tunus PTT Kavaklıdere - Ankara
Telefon: +90 312 230 0358
Faks: +90 312 230 6277
E-posta: bilgi@kaosgldernegi.org
www.kaosgl.org